Persoonlijk, Dichtbij en Verbonden

Een visie en strategie voor het Sociaal Domein

Gemeente Geldrop-Mierlo
Februari 2020

Inhoudsopgave

Inleiding 5
1. Wij zijn Geldrop-Mierlo, een plek met hart! 7
2. Onze missie 11
3. Ons strategisch doel 13
   3.1 Hoe meten we dit? 15
4. Onze programmadoelen 17

Pijler 1 Sterke, vitale en gezonde wijken 19
5. Wij stimuleren een inclusieve gemeenschap waarin iedereen zich thuis voelt en deel kan hebben in de gemeenschap 21
   5.1 Ambitie 21
   5.2 Analyse 21
   5.3 Doelen en acties 22
   5.4 Hoe meten we dit? 23
6. Wij stimuleren mensen te kiezen voor een gezonde leefstijl en helpen een gezonde woonomgeving te creëren 25
   6.1 Ambitie 25
   6.2 Analyse 26
   6.3 Doelen en acties 27
   6.4 Hoe meten we dit? 29
7. Wij helpen sterke wijken en netwerken te creëren zodat het fijn en veilig wonen is 31
   7.1. Ambitie 31
   7.2. Analyse 31
   7.3. Doelen en acties 36
   7.4 Hoe meten we dit? 39
8. Wij helpen een doorlopende ontwikkellijn te creëren zodat onze inwoners hun talenten kunnen benutten en een leven lang ontwikkelen 41
   8.1. Ambitie 41
   8.2. Analyse 41
   8.3. Doelen en acties 45
   8.4 Hoe meten we dit? 49

Pijler 2 Betrokken mensen en betrouwbare steun met perspectief 51
9. Wij stimuleren dat mensen financieel vaardig zijn en stellen bestaanszekerheid veilig 53
   9.1. Ambitie 55
   9.2. Analyse 56
   9.3. Doelen en acties 61
   9.4 Hoe meten we dit? 61
10. Wij helpen mensen elkaar te helpen 63
   10.1. Ambitie 63
   10.2. Analyse 64
   10.3. Doelen en acties 65
   10.4 Hoe meten we dit? 66
11. Wij professionaliseren de toegang tot ondersteuning en zorg door vakmanschap te faciliteren 67
   11.1. Ambitie 67
   11.2. Analyse 69
   11.3. Doelen en acties 70
   11.4 Hoe meten we dit? 74
12. Wij zorgen voor hulp en ondersteuning die betrouwbaar, meer nabij, meer vroegtijdig, in samenhang en eenvoudiger is 75
   12.1. Ambitie 75
   12.2. Analyse 77
   12.3. Doelen en acties 80
   12.4 Hoe meten we dit? 83
13. Financiën en sturing 85
   13.1. Ambitie 85
   13.2. Analyse 86
   13.3. Hoe meten we dit? 87
   13.4. Vraag naar extra middelen voor actie(s) 88
   13.5 Sturingsfilosofie: opgavegericht sturen 89

Bijlagen
I Overzicht Indicatoren 91
II Preventie matrix 95
III Toegang kwetsbare situaties 99
IV Vormen Jeugdhulp 103
V Overzicht doelen en acties 105

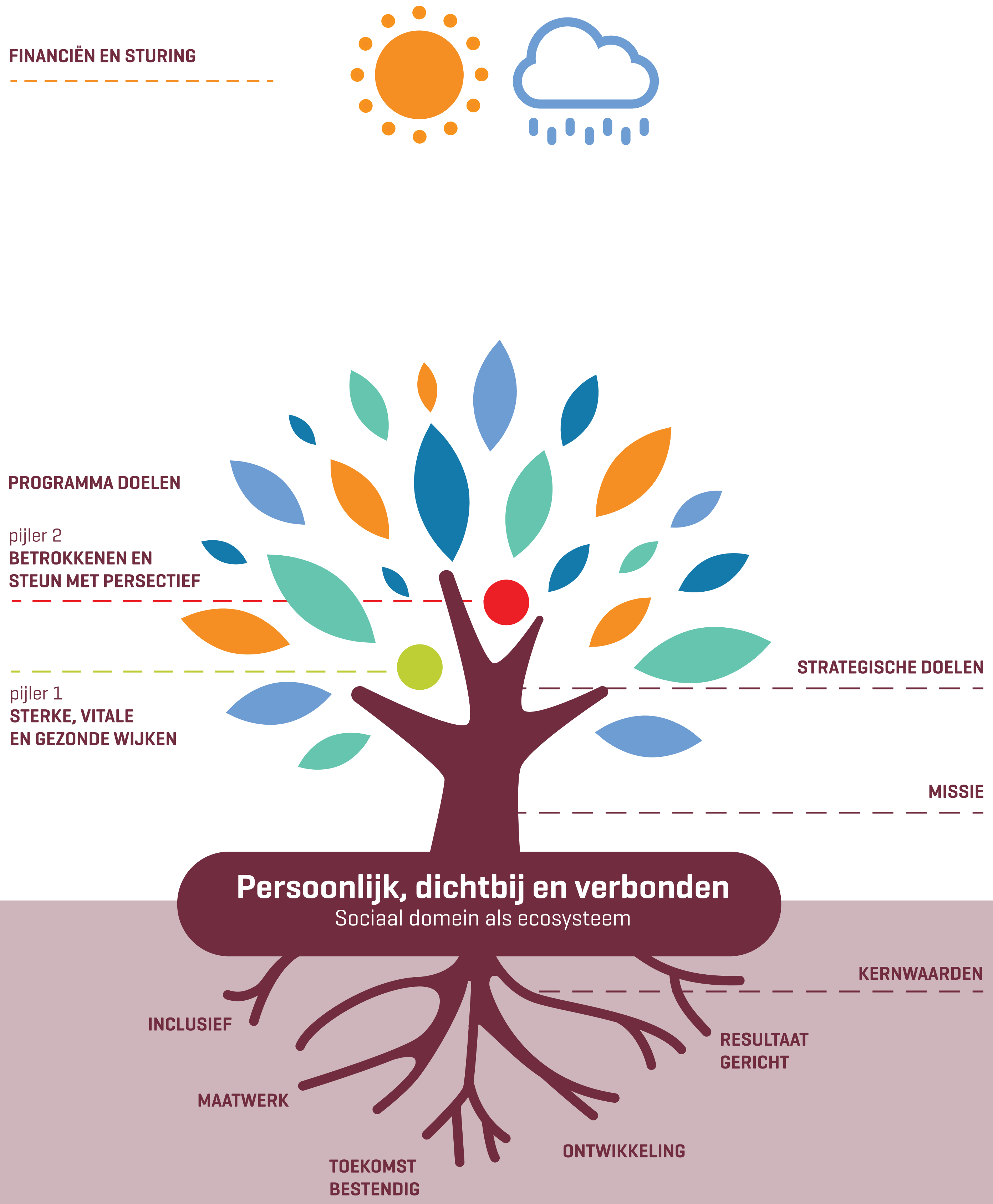

Inleiding

Geldrop-Mierlo is een plek met hart. Een plek, waar generaties verantwoordelijk zijn voor elkaar, er voor een ander willen zijn en waar iedereen een waardevolle bijdrage levert. Een plek waar talent altijd weer komt bovendrijven en waar we samen bouwen aan een gezonde toekomst. Een plek die verbindt en ontwikkelt. Een plek die persoonlijk, dichtbij en verbonden is.

Om dit zo te houden, te versterken, én om uitdagingen van de (nabije) toekomst het hoofd te kunnen bieden, moeten we aan de weg blijven timmeren. Daarbij kijken wij niet alleen naar morgen, maar ook naar overmorgen en de dagen die daarop volgen.Dit vraagt om duidelijke keuzes, een vaste koers en een plan voor de komende jaren. De visie en strategie die voor u ligt, heeft als titel ‘Persoonlijk, dichtbij en verbonden’. In deze visie en strategie geven we aan welke koers Geldrop-Mierlo de komende jaren aanhoudt voor de uitdagingen binnen het hele sociale domein. Het is geen volslagen nieuwe richting. Het bouwt voort op de richting uit ‘Persoonlijk en Dichtbij’, de visie die ons de weg wijst vanaf 2012.

Alleen samen creëren we een gemeenschap die persoonlijk, dichtbij en verbonden is. Dit doen we door samen verbindingen te zoeken, nieuwe paden aan te leggen en vooral door te doen en te realiseren. Dit is dan ook een uitnodiging aan iedereen binnen onze gemeenschap: inwoners, (maatschappelijk) ondernemers, leerkrachten, managers, vrijwilligers, bestuurders én ambtenaren - kortom, aan iedereen - om samen te werken aan de toekomst van Geldrop-Mierlo: een plek met hart.

Persoonlijk, dichtbij en verbonden

In deze visie en strategie maken we onze koers voor het sociaal domein inzichtelijk door middel van een boom. Een boom is net als het sociaal domein, een ecosysteem. Alle organismen binnen een ecosysteem - of het nu planten, dieren en bacteriën zijn - óf juist mensen en organisaties - vormen samen een levensgemeenschap. Kenmerkend voor een levensgemeenschap is dat mensen en organisaties onderlinge wisselwerking kennen en van elkaar afhankelijk zijn. Samenspel is daarom enorm belangrijk. Individuele mensen of organisaties zijn vaak niet in staat om grote vraagstukken op te lossen. Diverse mensen en organisaties sámen zijn dat wel.

Ook helpt de vergelijking met een boom als ecosysteem doordat het overzicht biedt van het geheel: je ziet de rollen en posities van verschillende mensen en organisaties in verhouding tot elkaar. Daarbij kun je inzoomen op bepaalde biotopen: delen van het ecosysteem zonder daarbij de relatie tot het geheel uit het oog te verliezen. Het brengt dus structuur aan in de complexiteit. Deze aanpak stelt ons in staat om te schakelen op meerdere niveaus: strategisch (het totale ecosysteem), tactisch (biotopen; deelgebieden) en operationeel (de individuele mensen en organisaties). Dit maakt het mogelijk om dwarsverbanden en kruisbestuivingen tussen mensen en organisaties inzichtelijk te maken en te stimuleren. Zo kunnen innovatieve oplossingen op onverwachte manier op- en samenkomen.

Leeswijzer

Deze visie en strategie start met de wortels van de boom. De wortels verbeelden onze **kernwaarden**. Ze bepalen onze manier van denken, doen en organiseren. De kernwaarden vertellen wat wij belangrijk vinden en helpen ons elke dag - vanuit een duidelijk fundament - keuzes te maken.

De stam van de boom geeft onze **missie** weer. De missie vertelt wat wij willen bereiken op de lange termijn. Om deze missie concreet te maken, vertalen wij deze missie naar **strategische doelen**, de kruin van de boom.

De takken vanuit de kruin leiden naar de vruchten van de boom. De vruchten staan voor onze **programmadoelen.** De programmadoelen samen vormen een plan waarin staat wat wij willen bereiken op specifieke gebieden en welke acties wij daarvoor gaan inzetten.

Tot slot heeft een boom een **goed klimaat** met fijne weersomstandigheden nodig om te kunnen groeien en vitaal te blijven. Het klimaat, de omgeving van de boom, staat dan ook voor de sturing van middelen binnen het sociaal domein.

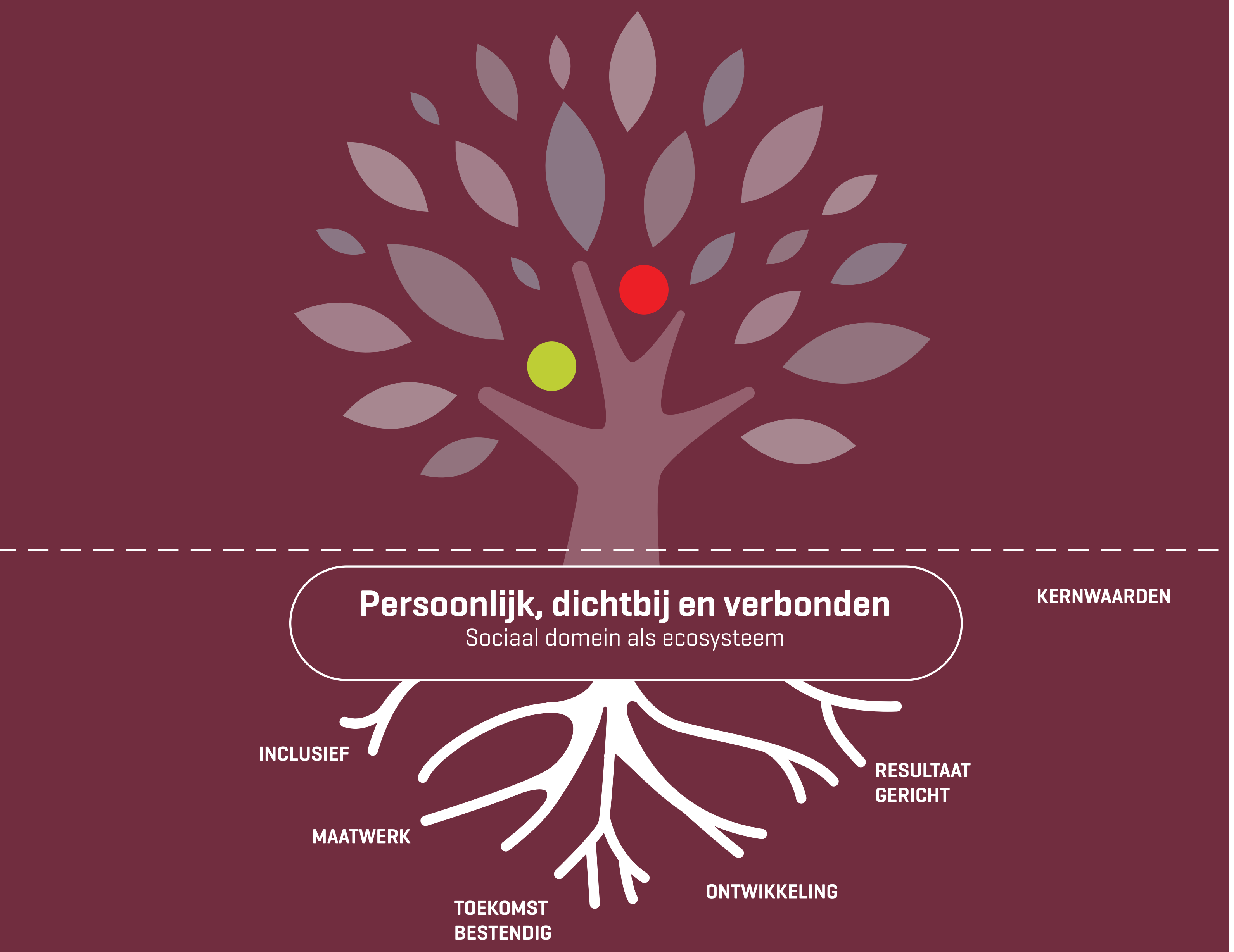

De wortels verbeelden onze **kernwaarden**. Ze bepalen onze manier van denken, doen en organiseren. De kernwaarden vertellen wat wij belangrijk vinden en helpen ons elke dag - vanuit een duidelijk fundament - keuzes te maken.

1. Wij zijn Geldrop-Mierlo, een plek met hart!

Onze **kernwaarden** vormen het hart en fundament voor het sociaal domein in Geldrop-Mierlo. Het is onze identiteit en dat betekent dat onze manier van denken, doen en organiseren gegrond zijn in de kernwaarden. Ofwel: het zijn onze bakens voor het sociaal domein. De vijf kernwaarden staan hieronder in een cirkel weergegeven. Daaronder geven we aan wat deze kernwaarden inhouden.

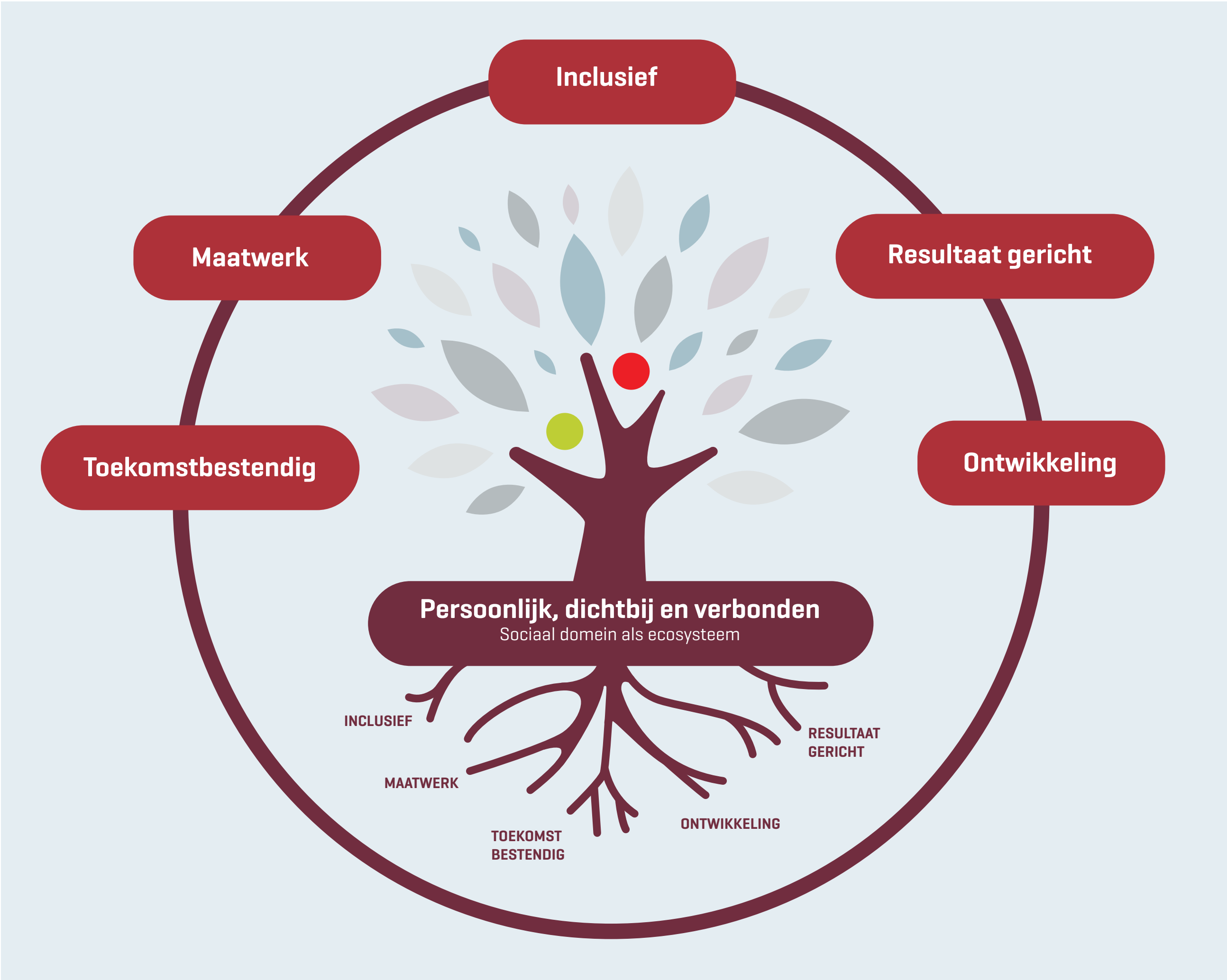

INCLUSIEF

Geldrop-Mierlo is van en voor iedereen. Mensen voelen zich onderdeel van onze gemeenschap en hebben deel aan die gemeenschap. Alleen samen zijn wij een vitale en veerkrachtige gemeenschap.

Dit betekent dat:
- Wij open en nieuwsgierig zijn, waarbij wij ons actief verdiepen in elkaars zienswijze-, achtergrond- en wereldbeelden.
- Wij op alle niveaus mensen en groepen stimuleren om met elkaar te praten, informatie en gevoelens met elkaar te delen.
- Wij het vanzelfsprekend vinden dat inwoners, vrijwilligers en professionals gelijkwaardig met elkaar samenwerken.
- Wij ruimte bieden voor inbreng, wijziging, verbetering of co-creatie met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers.
- Onze dienstverlening en voorzieningen toegankelijk zijn voor iedereen.
- Wij mensen op een gelijkwaardige wijze behandelen en dat wij binnen onze samenwerkingen de grondbeginselen van een inclusieve gemeenschap delen en doorvoeren in gezamenlijke visies en acties.
- Wij ons actief uitspreken tegen stereotypering en discriminatie.

TOEKOMSTBESTENDIG

Geldrop-Mierlo is een vitale gemeenschap nu en in de toekomst. Dit betekent dat wij kiezen voor betrouwbare oplossingen die niet alleen een antwoord zijn op de vraagstukken van vandaag, maar ook goed zijn voor de uitdagingen van toekomstige generaties.

Dit betekent dat:

- Wij de verantwoordelijkheid voor een toekomstbestendig sociaal domein met elkaar delen. Wij hebben aan de ene kant te maken met gekorte budgetten en aan de andere kant met groeiende uitgaven door onder andere de toename in het gebruik van hulp. De financiën - en daarmee de toekomstbestendigheid van het sociale domein - staan onder druk. Financiële en inhoudelijke beheersbaarheid verdient aandacht, maar bezuinigen is niet het enige antwoord op de uitdaging van het duurzaam in stand houden van een zorgzame gemeenschap. Door bezuinigingen alleen veranderen wij namelijk de ingesleten patronen van het huidige systeem niet. Bezuinigingen zijn bijvoorbeeld geen oplossing voor het patroon dat de vraag naar professionele groei blijft stijgen. Wij geloven dus dat het fundament onder het huidige systeem gerenoveerd moet worden. Dit betekent voor iedereen: anders denken, doen en organiseren op basis van de overtuiging dat de hele gemeenschap zich verantwoordelijk voelt voor het duurzaam in stand houden van een zorgzame gemeenschap in Geldrop-Mierlo. In die gemeenschap vormen de inwoners de centrale actor en zijn de gemeente en haar partners ondersteunend.

- Wij vooruit zien en voorsorteren. Wij investeren in preventie want dat is het fundament voor een gezonder, veiliger en kansrijker leven van onze inwoners nu en later. Zo voorkomen wij onnodige en moeilijke situaties voor mensen en de inzet van dure zorg. Met preventie pakken wij niet alleen de dreigende problemen aan, maar investeren wij bewust in beschermende factoren die bijdragen aan een positieve ontwikkeling van mensen, zoals sociale binding en betrokkenheid.

- Wij nemen mensen serieus. Wij faciliteren en ondersteunen mensen om verder te bouwen op hun sterke punten. De regie en verantwoordelijkheid liggen bij de betrokken mensen zelf en wij hebben respect voor hun autonomie. Familie, vrienden, collega's, klasgenoten, het is maar net om wie het gaat of wat zij nodig hebben. Zij bedenken met elkaar voor welke vragen zij een antwoord zoeken, nemen besluiten, bepalen hun eigen strategie en stellen bij als de situatie daarom vraagt. Vanuit een professioneel perspectief dragen wij zorg voor het herkennen en erkennen van draagkracht en onvermogen en schakelen bij waar nodig. De ondersteuning van de professional is altijd gericht op het versterken van het probleemoplossend vermogen van de betrokken mensen. Wij gaan er dus ook vanuit dat iedereen een netwerk nodig heeft. Dit zijn mensen die er onvoorwaardelijk (en onbetaald) zijn, ook tijdens en na een eventueel (hulp)traject.

- Wij bewust omgaan met materialen en het hergebruik daarvan. Bijvoorbeeld bij het inkopen van hulpmiddelen.

MAATWERK

Geldrop-Mierlo kiest voor een passende samenhangende aanpak voor elke situatie. Wij gaan er vanuit dat iedereen anders is en elke situatie verschillend. Dit geldt dus ook voor iedere oplossing. Wij handelen nooit blind vanuit een bepaalde werkwijze of protocol.

Dit betekent dat:

- Wij in samenwerking met de betrokken mensen - op basis van goede redenen - komen tot een bepaalde aanpak of oplossing. Dit betekent dat wij de aanpak of oplossing(en) altijd motiveren en documenteren. Daarbij nemen wij de tijd om duidelijk te maken wat wel en niet kan. Professionele hulp kan namelijk niet worden geclaimd en professionele hulp is slechts aanvullend en (zo mogelijk) tijdelijk.

- Wij stellen het perspectief van de inwoners voorop. Professionals en inwoners werken samen door processen, werkwijzen, systemen en expertises op elkaar af te stemmen en in dienst van inwoners te organiseren zodat er een samenhangende aanpak ontstaat. Gezamenlijk zorgen wij voor verbinding en afstemming tussen alle betrokkenen, passend bij de situatie: tussen inwoners, professionals, binnen teams en organisaties en tussen teams en organisaties.

- Wij bereid zijn om te doen wat nodig is, ook in lastige situaties. Daarnaast worden vormen van ondersteuning en hulp zoveel als mogelijk ambulant en binnen de gemeentegrenzen (nabij) georganiseerd.

- Wij in onze communicatie, contacten en relaties persoonlijk en dichtbij zijn. Vertrouwen is essentieel om tot goede samenwerking, ondersteuning of hulp te komen. Wij communiceren via begrijpelijke taal en wij zijn op die plekken aanwezig waar het voor mensen logisch is om een (hulp)vraag te stellen. Wij hebben de intentie om mensen te leren kennen zonder oordeel. Daarbij nemen wij de tijd om naar het verhaal van onze inwoners, verenigingen, stichtingen of professionele partners te luisteren.

- Wij praten met de betrokken mensen zelf. Op deze manier geven wij open en eerlijk inzicht in informatie, beslissingen, gevolgen en resultaten. Wij gaan daarbij het inhoudelijke gesprek aan en gaan moeilijke of ongemakkelijke situaties niet uit de weg. Bij afgewogen situaties waarin het sterke vermoeden aanwezig is van onveiligheid, wordt besloten om 'over' betrokken mensen te praten. Denk bijvoorbeeld aan (kinder)mishandeling.

ONTWIKKELING

Geldrop-Mierlo is flexibel en beweegt mee. De gemeenschap is continue - en steeds sneller - in ontwikkeling, onder meer door trends zoals technologisering, big data en (sociale) media. De gemeenschap van de toekomst vraagt om mensen en organisaties die snel en flexibel kunnen reageren op nieuwe ontwikkelingen, ook al is daarbij onduidelijk hoe die toekomst er precies uitziet.

Dit betekent dat:

- Wij bewust veranderingsbereid zijn. De transformatie van het sociaal domein vraagt van ons allemaal een andere manier van denken, doen en organiseren. Ook als dit soms moeilijk is, omdat onze gemeenschap bestaat uit mensen en organisaties met elk eigen percepties, doelstellingen en belangen.

- Wij samen met inwoners, professionals en organisaties onderzoeken wat wel of niet werkt. Hier leren wij van. Dit betekent dat wij uitkomsten monitoren, daar op reflecteren en verbeteracties doorvoeren. Dit doen we op een manier waarbij wij leerstructuren creëren aan de hand van concrete vraagstukken, problemen of ervaringen. Op deze manier gaan we elkaars positie beter begrijpen Zo zorgen we voor continue (zelf)verbetering en ontwikkeling en kunnen nieuwe manieren van denken, doen en organiseren ontstaan.

- Wij ondersteunen, faciliteren en creëren ruimte voor vernieuwing die direct het verschil maakt voor onze inwoners door zaken te versimpelen, te personaliseren, de toegankelijkheid te verhogen, te verbinden en te versnellen. Dit kunnen initiatieven zijn van inwoners, organisaties of van onszelf. Dit betekent dat wij visievorming en interacties tussen mensen en partijen stimuleren, maar ook regelingen mogelijk maken waar deze een positief verschil maken, zoals subsidies. Daarnaast nemen wij onnodige belemmeringen weg (coördinatie beleid, procedures en afstemming van regelingen).

- Wij gaan voor een 'leven lang ontwikkelen' waarbij wij leren ontwikkelen zien als vanzelfsprekende onderdelen van werk en leven. Dit maakt mensen vitaal, flexibel en duurzaam inzetbaar op de arbeidsmarkt. Ook is ontwikkeling belangrijk om mee te kunnen doen in een samenleving die steeds complexer wordt, onder andere door de digitalisering. Wij nodigen formele en informele educatieve partners uit die een lerend leven mogelijk maken, om hierover te spreken zodat we nieuwe mogelijkheden ontdekken en bestaande initiatieven met elkaar kunnen verbinden.

RESULTAATGERICHT
Geldrop-Mierlo spant zich actief in om concrete resultaten te behalen. Bij tegenslagen geven wij niet op, leren daarvan en houden de uitgezette koers voor ogen.

Dit betekent dat:
- Wij op basis van wetgeving en beleid doelen stellen om de gewenste resultaten te behalen. Dit kunnen prestatie, preventie- of leerdoelen zijn.
- Wij op basis van gesprekken met mensen en organisaties uit de gemeenschap deze doelen bespreken en vaststellen.
- Wij heldere keuzes maken door het stellen van deze doelen zodat de gezamenlijke focus voor inwoners, partners en gemeente duidelijk is.
- Wij durf tonen. Wij weten wat wij willen bereiken en benutten allerlei (creatieve en vindingrijke) methoden om deze doelen te realiseren.
- Wij productief zijn. Dat wil zeggen dat wij de tijd doelmatig inzetten om onze doelen te bereiken.
- Wij effectief zijn. Dat wil zeggen dat wij de doelen tijdig evalueren en zo nodig bijsturen in de aanpak.

2. Onze missie

De kernwaarden vertalen wij naar een ambitie, onze missie. Deze luidt als volgt.

Geldrop-Mierlo is een veerkrachtige gemeenschap die leeft, tegenslag kan verwerken, zichzelf herstelt en ontwikkelt. Het is een plek met hart waar mensen zich thuis voelen en met elkaar zijn verweven door families, vriendenkringen, verenigingen, wijken en andere verbanden. Mensen zijn in staat voor zichzelf en elkaar te zorgen, mee te doen, zich te ontwikkelen, mee te werken en elkaar te ontmoeten

De kern van onze missie gaat over de veerkracht van mensen of anders gezegd: het vermogen van mensen om met veranderingen om te gaan. In een wereld die steeds sneller verandert, wordt het steeds belangrijker dat we flexibel kunnen reageren op veranderingen die soms als een schok komen en soms geleidelijk ontstaan. Dit betekent niet alleen het omgaan met tegenslagen of moeilijke situaties, zoals een scheiding, een ontslag of de dood van een dierbare, maar ook het omgaan met veranderingen in het dagelijks leven. Dat is geen vanzelfsprekendheid. Maar feit is wel dat hoe beter je in staat bent om met veranderingen om te gaan, des te sterker en positiever je in het leven staat.

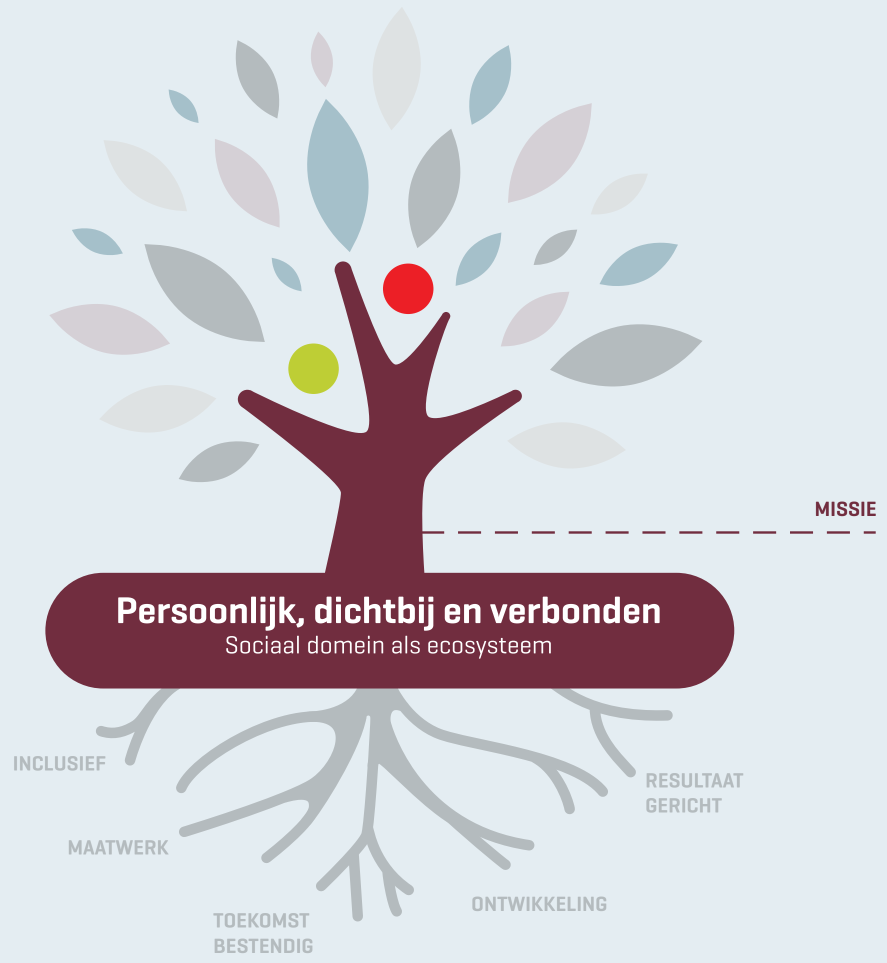

De stam van de boom geeft onze **missie** weer. De missie vertelt wat wij willen bereiken op de lange termijn. Om deze missie concreet te maken, vertalen wij deze missie naar strategische doelen, de kruin van de boom.

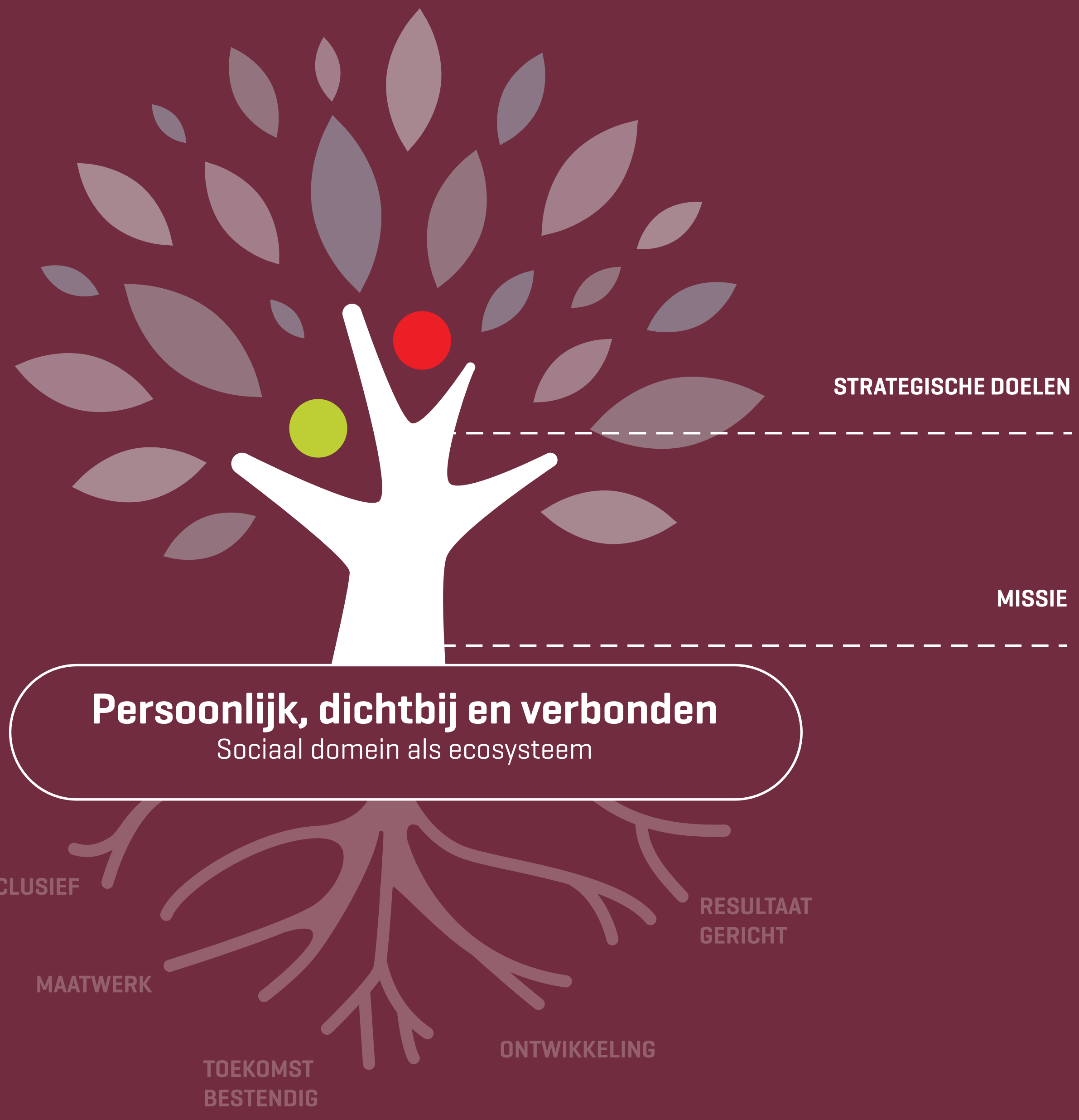

De stam van de boom geeft onze missie weer. De missie vertelt wat wij willen bereiken op de lange termijn. Om deze missie concreet te maken, vertalen wij deze missie naar **strategische** doelen, de kruin van de boom.

3. Ons strategisch doel

Wij werken aan onze missie door middel van één strategisch doel. Dit doel is:

1. Het vergroten van de veerkracht van mensen in Geldrop-Mierlo. Concreet gaat het om het vergroten van:
- **de mate waarin mensen zelf regie voeren over hun eigen leven;**
- **de mate waarin familie, vrienden, buren en kennissen elkaar helpen en zichzelf inzetten (het sociaal netwerk);**
- **de mate waarin mensen verwachten dat de groep mensen in hun directe wijk of buurt gezamenlijk een gemeenschappelijke opgave aanpakken.**

Om dit doel te kunnen bereiken, moeten mensen toegang hebben tot bronnen die hun veerkracht kunnen bevorderen of die hun helpen veerkracht te benutten. We stellen dan ook een randvoorwaardelijk doel om het strategische doel te kunnen bereiken. Deze luidt:

2. Mensen in Geldrop-Mierlo hebben toegang tot bronnen die veerkracht bevorderen of helpen te benutten zoals een inkomen, sociale contacten, hulp of voorzieningen en zijn hier tevreden over.

Wij maken onderscheid in de verschillende bronnen die mensen nodig kunnen hebben om veerkracht te vergroten of veerkracht te kunnen benutten, namelijk: persoonlijke bronnen, sociale bronnen en omgevingsbronnen.
Bij persoonlijke bronnen gaat het om het 'eigen kunnen'. Denk bijvoorbeeld aan het zelf organiserend vermogen of het vertrouwen in eigen kunnen.
Bij sociale bronnen gaat het om de sociale contacten (ook digitaal), mantelzorg en participatie, zoals het lid zijn van een vereniging. Mensen ontwikkelen zich verder door onderdeel te zijn van sociale verbanden zoals familie, de klas, de wijk, de werkomgeving of de voetbalclub. Via die verbanden hebben mensen namelijk toegang tot bronnen die ze individueel niet kunnen bereiken.
Bij omgevingsbronnen gaat het over zowel voorzieningen als eigenschappen van een wijk. Bijvoorbeeld de mate van welvaart en sociale cohesie, maar ook ontmoetingsplekken en de kwaliteit van de woonomgeving.

Vanuit onderzoek weten we dat sommige bronnen een grotere invloed hebben op veerkracht dan anderen. Het hebben van sociale contacten blijkt bijvoorbeeld belangrijker dan het aantal fysieke voorzieningen in de buurt. Tegelijkertijd is sociale cohesie in de wijk belangrijk en dit kan niet los worden gezien van bijvoorbeeld mogelijkheden om elkaar te ontmoeten.

Tot slot stellen we een tweede rand voorwaardelijk doel. Dit doel verbindt onze strategische uitdaging aan de opdracht om ervoor te zorgen dat ons sociaal stelsel in financieel evenwicht is. Op die manier garanderen wij onze inwoners ook in de toekomst kwalitatief goede ondersteuning. Het doel luidt:

3. Mensen in Geldrop-Mierlo kunnen (blijven) rekenen op kwalitatief goede ondersteuning binnen financieel evenwicht. Doelstelling is om vanaf 2023 de taken binnen het sociaal domein – op het financiële niveau van het jaar 2017 (€19.135.599,--) – uit te kunnen voeren.

Wij hebben te maken met gekorte budgetten vanuit het Rijk, een groeiend gebruik van hulp en daardoor groeiende uitgaven. De financiën - en daarmee de toekomstbestendigheid van het sociale domein - staan onder druk. Naast het groeiende gebruik van hulp en de groeiende kosten, hebben wij ook te maken organisatorische uitdagingen, zoals het verminderen van bureaucratie in de zorg en zorgen voor voldoende personeel in de zorg.
We moeten daarom met minder middelen een andere manier van denken, doen en organiseren bewerkstelligen en tegelijkertijd inwoners de ondersteuning blijven bieden die nodig is. De ervaring leert dat de kosten van die nieuwe werkwijze voor de baten uit gaan. Door middel van concrete maatregelen komen wij in financieel evenwicht.

3.1 Hoe meten we dit

Uiteraard willen wij graag weten of dat wij onze doelen halen. De invloed van het beleid kan direct of indirect zijn. De indicatoren op basis waarvan wij resultaten meten, staan in de tabel op de volgende pagina. In bijlage I staan alle indicatoren op een rij met daarbij de bron (monitor).

INDICATOREN

Persoonlijke bronnen	Sociale bronnen	Omgevingsbronnen
Vertrouwen	Sociale contacten	Cohesie in de buurt
Identiteit	Actief in een vereniging	Voorzieningen
Actieradius	Hulp aan anderen geven	Welvaart en welzijn
Digitale vaardigheden	Vrijwilligerswerk	Veiligheid
Ervaren gezondheid	Eenzaamheid	Mobiliteit
Ervaren geluk		
Veranderingsbereidheid		
Financieel evenwicht		
Begroting versus realisatie		

De takken vanuit de kruin leiden naar de vruchten van de boom. De vruchten staan voor onze **programmadoelen**. De programmadoelen samen vormen een plan waarin staat wat wij willen bereiken op specifieke gebieden en welke acties wij daarvoor gaan inzetten.

4. Onze programmadoelen

Om het strategische doel waar te kunnen maken, moeten we op meer specifieke gebieden aangeven wat we willen bereiken en wat wij daarvoor gaan doen. Dit doen we door middel van programmadoelen die samen een plan (strategie) vormen. Elk programmadoel is gebouwd uit de onderstaande onderdelen.

- **Ambitie: wat wij willen bereiken?**
- **Analyse: waarom wij dat willen bereiken?**
- **Acties: welke acties wij daarvoor inzetten?**
- **Indicatoren: op welke wijze maken wij de resultaten inzichtelijk?**

De programmadoelen zijn onderverdeeld in twee pijlers. Hieronder staan de pijlers met bijbehorende programmadoelen weergegeven.

Pijler 1: Sterke, vitale en gezonde wijken

Deze pijler staat voor het samen tot stand brengen van inclusieve, sterke en gezonde wijken waarin mensen samen veerkrachtig en initiatiefrijk zijn en waarin iedereen mee kan doen. ‘Een wijk’ is in deze context niet een vast omlijnd geografisch gebied, maar meer een organisatorisch verband van mensen die om elkaar geven en voelen dat zij bij elkaar horen.

Programmadoelen

1. Wij stimuleren een inclusieve gemeenschap waarin iedereen zich thuis voelt en deel kan hebben aan de gemeenschap.
2. Wij stimuleren mensen te kiezen voor een gezonde leefstijl en helpen een gezonde woonomgeving te creëren.
3. Wij helpen sterke wijken en netwerken te creëren zodat het fijn en veilig wonen is.
4. Wij helpen een doorlopende ontwikkellijn te creëren zodat onze inwoners hun talenten kunnen benutten en een leven lang ontwikkelen.

Pijler 2: Betrokken mensen en betrouwbare steun met perspectief

Deze pijler gaat over het samen opvangen van kwetsbare situaties of wanneer meedoen niet lukt. De gemeenschap denkt mee en ondersteunt bij het zoeken naar mogelijke oplossingen. Als dit nodig is, wordt (professionele) ondersteuning ingezet.

Programmadoelen

5. Wij helpen mensen elkaar te helpen.
6. Wij stimuleren dat mensen financieel vaardig zijn en stellen bestaanszekerheid veilig.
7. Wij professionaliseren de toegang tot ondersteuning en zorg door vakmanschap te faciliteren.
8. Wij zorgen voor hulp en ondersteuning die betrouwbaar, meer nabij, meer vroegtijdig, in samenhang en eenvoudiger is.

Pijler 1
Sterke, vitale en gezonde wijken

5. Wij stimuleren een inclusieve gemeenschap waarin iedereen zich thuis voelt en deel kan hebben aan de gemeenschap

5.1 Ambitie

Wij vinden het fundamenteel dat alle mensen zich onderdeel voelen van onze gemeenschap en deel hebben aan die gemeenschap. Dit betekent dat wij voor een inclusieve gemeenschap staan en gaan. Wij zien diversiteit als normaal en vanzelfsprekend want iedereen is verschillend en iedereen krijgt dagelijks in verschillende situaties met diversiteit te maken. Daarom:

- nemen wij mensen serieus door een open en nieuwsgierige houding aan te nemen waarbij wij ons actief verdiepen in elkaars zienswijze, achtergrond- en wereldbeelden;
- bekijken wij gebeurtenissen, contexten en mensen vanuit verschillende perspectieven;
- kiezen wij voor dialoog en samenwerking;
- leren wij van elkaar door andere visies, ervaringen en competenties;
- vermijden wij zoveel als mogelijk vooroordelen en generalisaties, onthouden wij ons van elke vorm van discriminatie en spreken wij ons actief uit tegen vooroordelen en discriminatie.

Bij een inclusieve gemeenschap gaat het om toegankelijkheid en openheid voor alle mensen, ongeacht leeftijd, gender, seksuele voorkeur, beperking, etniciteit, religie of bijvoorbeeld je financiële situatie. Het doel is gelijke kansen en mogelijkheden zodat elk mens deel kan hebben aan de samenleving. De meeste mensen zullen dit onderschrijven, maar in de praktijk blijkt dat niet altijd gemakkelijk. Soms worden mensen met een beperking onbedoeld en onbewust uitgesloten omdat er bijvoorbeeld bij een raadsvergadering geen doventolk aanwezig is. Of vinden jeugdigen met een migratieachtergrond minder makkelijk een stage of baan dan andere jeugdigen met dezelfde startkwalificatie.
Bij de ontwikkeling van nieuw beleid, diensten / producten of communicatie, gaan wij zoveel als mogelijk uit van 'toegang en bruikbaarheid voor iedereen'. Dit in plaats van 'toegang en bruikbaarheid voor de gemiddelde persoon'. Dit betekent dat de reguliere oplossingen die voor iedereen werken de voorkeur krijgen boven losse oplossingen voor specifieke doelgroepen. Zo stimuleren wij een rechtvaardige verdeling van bronnen.

5.2 Analyse

In juli 2016 heeft Nederland het VN-Verdrag rechten voor mensen met een handicap geratificeerd. Met de ratificatie van dit VN-Verdrag is aan de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning en Participatiewet de verplichting toegevoegd om in een periodiek plan op te nemen hoe de gemeenteraad uitvoering geeft aan het verdrag. Het VN-Verdrag heeft als doel dat de wereld voor iedereen toegankelijk en inclusief wordt. Voor gemeenten betekent dit dat zij passende maatregelen moeten nemen zodat personen met een handicap zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven. Dus dat mensen met een beperking:

- vrijelijk kunnen kiezen waar, met wie en hoe zij willen wonen en leven;
- de beschikking hebben over zorg en diensten die hen waar nodig ondersteunen bij het participeren in de samenleving;
- net als iedereen toegang hebben tot informatie, producten, openbare voorzieningen, maatschappelijke diensten, gebouwen en openbare ruimte.

Niet alle voorzieningen in de gemeente hoeven direct toegankelijk te zijn. Het gaat om een geleidelijke verbetering waarbij er ook sprake moet zijn van redelijkheid. De mogelijkheden bij een monumentaal pand zijn uiteraard kleiner dan die bij een nieuwbouwproject.

Hoewel het VN-verdrag specifiek gaat over mensen met een beperking, zien wij 'inclusie' breder. Het gaat niet alleen over mensen met een beperking, maar over alle mensen en situaties. In gesprek met (lokale) partners hebben wij bekeken wat er al goed gaat in Geldrop-Mierlo en wat er beter kan op dit terrein. De conclusie was dat er al goede initiatieven bestaan in onze gemeente die bijdragen aan een inclusief Geldrop-Mierlo zoals het project 'Uniek sporten' of de extra aandacht voor taalvaardigheid en de wijze waarop cliëntenondersteuning is georganiseerd, maar dat er op het vlak van bewustwording en toegankelijkheid nog een wereld te winnen valt. Daarbij is het belangrijk bewust aandacht te hebben voor - en samenhang aan te brengen in - de verschillende initiatieven. Ook is aan de gemeente geadviseerd om de aanpak samen met ervaringsdeskundigen / partners vorm te geven en dit te doen op basis van een goede analyse waarbij de begrippen 'bewustwording', 'ontmoeting' en 'toegankelijkheid' centraal staan. Ten slotte is geadviseerd om focus aan te brengen en te accepteren dat 'inclusie' een proces is: 'niet alles kan tegelijk'.

5.3 Doel(en) en acties

Hieronder staan de doelen en acties beschreven die wij inzetten om de ambitie waar te maken.

1. Inwoners van Geldrop-Mierlo voelen zich onderdeel van de gemeenschap en hebben deel aan die gemeenschap.

a. Aan de slag met de lokale inclusie agenda.

Wij stellen vanaf 2020 samen met (ervarings)deskundigen en partners een lokale inclusieagenda op. De lokale inclusie agenda is een proces waarin de gemeente samen met partners doelen en acties benoemen over bewustwording, ontmoeting en toegankelijkheid. De doelen en acties kennen een praktische insteek door zoveel als mogelijk aan te sluiten bij activiteiten die al worden uitgevoerd of in planning zijn van uitvoering. Op deze manier zetten we bestaande middelen (capaciteit en middelen) zo efficiënt mogelijk in. De voortgang en de plannen van de lokale inclusieagenda Geldrop-Mierlo worden een paar keer per jaar, samen met ervaringsdeskundigen en partners gemonitord en eventueel bijgesteld. Dit doen we op basis van het model dat door de VNG is opgesteld. Dit model staat hieronder weergegeven. Het uitvoeren van deze inclusieagenda betekent een verzoek om aanvullende middelen. Deze middelen staan opgenomen in hoofdstuk 13 Financiën en sturing.

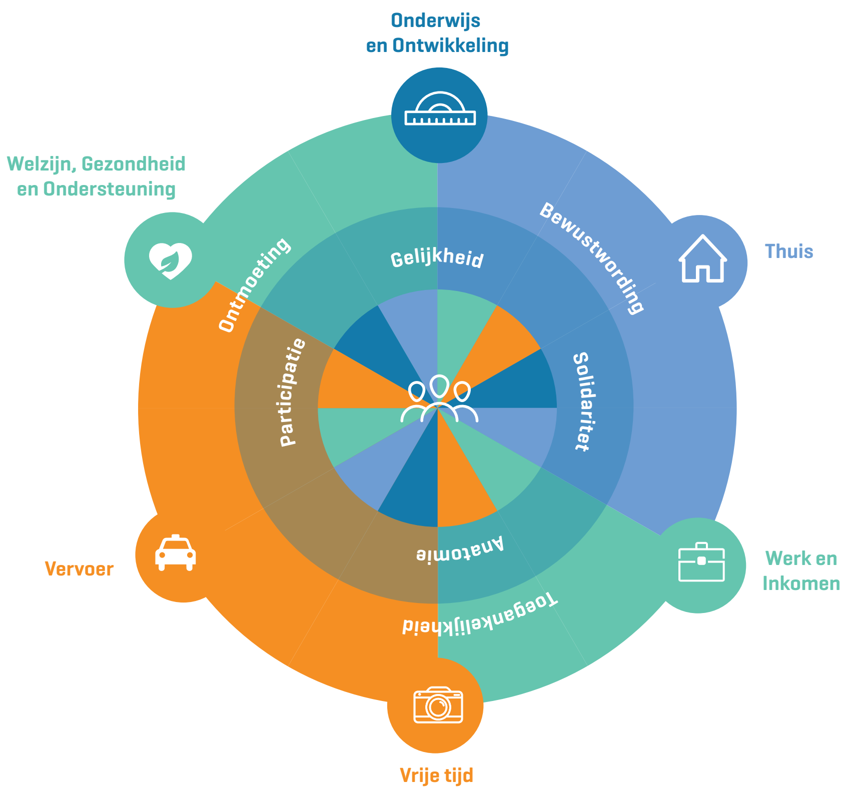

1. *De (lokale) partners zijn: MEE Zuidoost Brabant, Senzer, COC, politie Dommelstreek, Ongehinderd, gehandicaptenplatform, Nicasiusparochie, LEVgroep, vluchtelingenwerk en Leef buurtsport.*

b. Analyse van de toegankelijkheid als onderdeel van de lokale inclusieagenda.

Een onderdeel van de inclusieagenda is een analyse van de toegankelijkheid van onze openbare gebouwen en het opstellen van verbeteracties. We zoeken daarbij naar samenhang met het meerjarenonderhoudsplan om aanpassingskosten zo laag mogelijk te houden. Het uitvoeren van deze analyse betekent een verzoek om aanvullende middelen. Deze middelen staan opgenomen in hoofdstuk 13 Financiën en sturing.

5.4 Hoe meten we dit?

Uiteraard willen wij graag weten of dat wij met ons beleid resultaten behalen op de gestelde doelen. De invloed van het beleid kan direct of indirect zijn. De indicatoren op basis waarvan wij resultaten meten, staan in de onderstaande tabel. In bijlage I staan alle indicatoren op een rij met daarbij de bron (monitor).

INDICATOREN
Inwoner is (matig tot sterk) sociaal uitgesloten.
Inwoner voelt zich vaak in de steek gelaten.
Mensen voelen zich geaccepteerd en kunnen meedoen in Geldrop-Mierlo.
Aantal meldingen discriminatiepunt.
Aantal gegronde klachten gemeentelijke organisatie (bejegening).

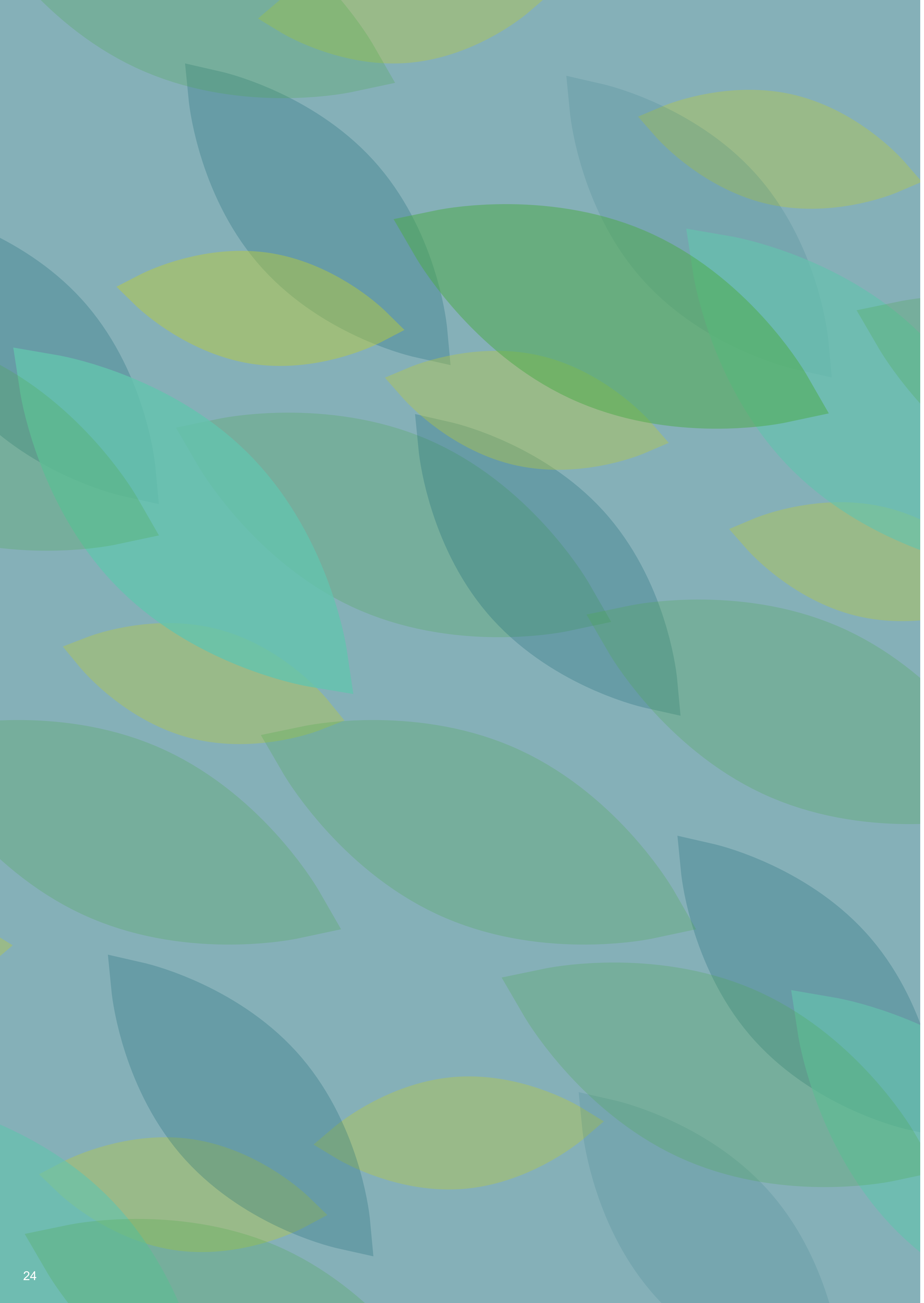

6. Wij stimuleren mensen te kiezen voor een gezonde leefstijl en helpen een gezonde woonomgeving te creëren

6.1 Ambitie

Onze ambitie is dat inwoners van Geldrop-Mierlo kiezen voor een gezonde leefstijl, wonen in een gezonde woonomgeving en het vermogen hebben, zich aan te passen aan nieuwe omstandigheden en regie te voeren bij fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven.
De ambitie past bij het concept 'positieve gezondheid' van Machteld Huber. De focus van positieve gezondheid, ligt op het aanpassingsvermogen en de veerkracht waarmee mensen veranderingen in hun gezondheid kunnen opvangen. Het leren omgaan met lichamelijke of psychische klachten of met tegenslagen in het leven, is belangrijk voor mensen want het versterkt hun gezondheidsbeleving.

'Positieve gezondheid' kent zes dimensies en die staan in onderstaand spinnenweb weergegeven.

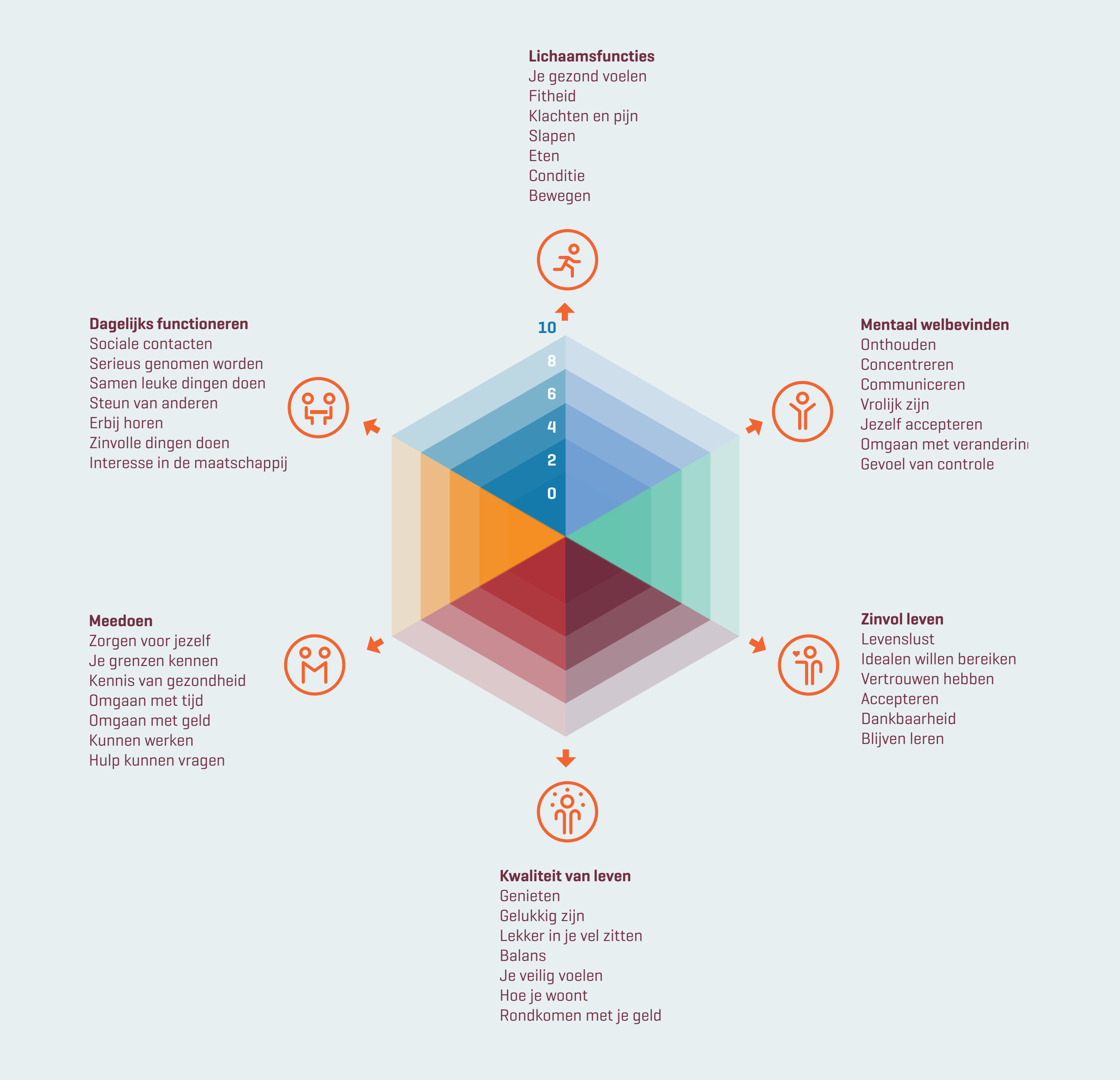

Mensen kiezen zelf hoe ze leven. Als gemeente stimuleren we alle inwoners om voor een gezonde en actieve leefstijl te kiezen. Wij zijn van mening dat een preventieve aanpak voor jeugdigen en ouderen het meeste effect heeft op het verbeteren van de gezondheid van Geldrop-Mierlo. Hierbij besteden we extra aandacht aan inwoners met een lage sociaal economische status. De preventieve aanpak is vooral gericht op de onderstaande punten omdat hier de meeste gezondheidswinst te behalen is. Het gaat om de volgende punten:

- minder overgewicht en meer bewegen;
- minder depressie;
- minder alcohol en drugs;
- minder roken;

Bij gezondheidsrisico's en (omgevings)factoren waar inwoners geen invloed op uit kunnen oefenen, is een zeer belangrijke taak weggelegd voor de gemeente in samenwerking met de GGD. Uit onderzoek blijkt dat een gezonde leefomgeving positieve effecten heeft op de gezondheid van inwoners. Dat geldt in de eerste plaats voor de fysieke leefomgeving. Zo stimuleert een aantrekkelijke en goed ingerichte leefomgeving een gezonde leefstijl met voldoende beweging. Wie in een groene omgeving leeft, voelt zich gezonder en bezoekt minder vaak de huisarts als het gaat om hartziekten, diabetes, depressies en angststoornissen. Voldoende groen en water verminderen de gevolgen van klimaatverandering. Vooral hittestress heeft ernstige gevolgen voor kwetsbare mensen. Een gezonde leefomgeving beschermt tegen schadelijke invloeden zoals verontreiniging van lucht en bodem. De Omgevingswet die naar verwachting in 2021 zal intreden, heeft als maatschappelijk doel: een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit bereiken en in stand houden. Gemeenten worden verplicht een omgevingsvisie op te stellen, waarin een veilige en gezonde fysieke leefomgeving de basis is. De Omgevingswet biedt dus kansen om de samenhang tussen gezondheid, milieu, veiligheid en ruimtelijke ordening te vergroten en bij ontwikkelingen verplicht te stellen dat deze getoetst dienen te worden aan de mate waarin ze bijdragen aan de gezondheid van mensen.

Daarnaast zijn wij verantwoordelijk voor de organisatie van de gezondheidsbescherming voor onze inwoners. Dit doen we in samenwerking met de GGD en daarbij moet gedacht worden aan: infectieziekte bestrijding, vaccinaties, medische milieukunde, jeugdgezondheidszorg en technische hygiënezorg. Het op peil houden van de vaccinatiegraad is belangrijk en daar hebben wij aandacht voor in Geldrop-Mierlo.

6.2 Analyse
Het gaat goed met de gezondheid van mensen uit Geldrop-Mierlo. Mensen leven steeds langer en het aantal gezonde levensjaren neemt toe. De meerderheid van de mensen ervaart de gezondheid als goed. Echter, niet iedereen profiteert in gelijke mate van de verbeterde gezondheidstoestand. Er bestaan verschillen in gezondheid tussen groepen mensen. Deze ongelijkheid hangt samen met sociaaleconomische factoren als inkomen en opleidingsniveau. Zo leven hoogopgeleiden gemiddeld zes jaar langer dan laagopgeleiden.

Een gunstige start bij de geboorte is zeer bepalend voor je gezondheid gedurende je verdere leven. Ongeveer 14% van de kinderen in Nederland heeft een minder gunstige start bij de geboorte. Dat komt door vroeggeboorte, een te laag geboortegewicht of een combinatie van beide. Kinderen van vrouwen in achterstandswijken hebben zelfs een aanzienlijk groter risico op sterfte en ziekte rond en kort na de geboorte. Als een kind in deze vormende fase blootstaat aan stress, rook, slechte voeding, mishandeling of andere risicofactoren, dan is dat de basis voor gezondheidsverschillen. Deze grote verschillen in kansen op een lang en gezond leven hebben dus weinig te maken met erfelijke factoren, maar alles met de omstandigheden waarin kinderen zich ontwikkelen en opgroeien.

Door de vergrijzing neemt het aantal mensen met een ziekte toe en leven we ook langer met een ziekte. Er zijn straks meer mensen met chronische aandoeningen als dementie, kanker en hart- en vaatziekten, en deze aandoeningen komen vaker tegelijkertijd voor. In de toekomst veroorzaken kanker en hart- en vaatziekten het grootste deel van de sterfte. Daarnaast sterven steeds meer mensen aan de gevolgen van dementie. Het stimuleren van een gezonde levensstijl heeft ook een preventieve werking in het voorkomen van dementie. Op dit moment zijn roken, overgewicht en probleemdrinken samen de grootste oorzaak van ziekte in Nederland. Jaarlijks sterven hierdoor 35.000 Nederlanders.

De toekomstige ontwikkelingen in psychische gezondheid zijn onzeker. Wel neemt het percentage werknemers met burn-out klachten de afgelopen jaren licht toe. Ook constateren we dat het aantal suïcides in Noord-Brabant beduidend hoger ligt dan het gemiddelde in Nederland. Onder jongeren is het zelfs stijgende en doodsoorzaak nummer één.

Binnen gezondheidsbescherming neemt in Nederland het risico op mazelenuitbraken toe door een dalende vaccinatiegraad. De vaccinatiegraad in Geldrop-Mierlo is in 2019 ruim voldoende. Daarnaast is antibioticaresistentie een belangrijke dreiging voor de wereldwijde volksgezondheid.

De zojuist geschetste ontwikkelingen leiden er in Nederland toe dat de uitgaven aan zorg verdubbelen tot 174 miljard euro in 2040. Dit betekent dat de zorguitgaven per persoon stijgen van 5.100 euro in 2015 naar 9.600 euro in 2040. De toename van de zorgkosten is volgens het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) voor een derde te wijten aan de vergrijzing en de bevolkingsgroei. Van alle zorgsectoren stijgen de uitgaven aan de ouderenzorg het snelst. Twee derde van de groei van de zorgkosten is toe te schrijven aan overige factoren zoals technologische vernieuwing (nieuwe medicijnen en apparatuur zoals operatierobots (2)).

6.3 Doelen en acties
Hieronder staan de doelen en acties beschreven die wij inzetten om de ambitie waar te maken.

1. Steeds meer inwoners van Geldrop-Mierlo kiezen voor een gezonde levensstijl en ervaren hun levensstijl als positief.

a. Structureel investeren in preventie, ook op wijkniveau!
Wij investeren in preventie want dat is het fundament voor een gezonder, veiliger en kansrijker leven van onze inwoners nu en later. Wij investeren in preventie met het doel om problemen te voorkomen. Zo voorkomen wij onnodige en moeilijke situaties voor mensen en de inzet van dure zorg. Met preventie pakken wij niet alleen de dreigende problemen aan, maar investeren wij bewust in beschermende factoren die bijdragen aan een positieve ontwikkeling van mensen, zoals sociale binding en betrokkenheid.

Dit betekent dat er vanaf het jaar 2020 periodiek een integraal preventieplan wordt opgesteld en uitgevoerd. In dit preventieplan staat niet alleen de aanpak die de gezondheid aangaat in directe zin, maar ook de aanpak die betrekking heeft op alle levensdomeinen. Voor een effectieve strategie is namelijk een samenhangende aanpak nodig. Juist omdat 'het totaal' weer de gezondheid stimuleert.
Wij pakken preventie dus op een integrale wijze aan; ook binnen de uitvoering zoals in de samenwerking met school, thuis, sportverengingen en de media. Dit geeft namelijk een vermenigvuldiging van effecten die leidt tot een duurzaam resultaat. Mooie voorbeelden die we hier al in kennen is de aanpak Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) en het buurtsportprogramma dat wordt uitgevoerd door Leef. Het gevolg van deze integrale aanpak is dat wij niet meer investeren in losse preventieve activiteiten zonder goede onderbouwing en afstemming.

2. De gegevens uit de analyse zijn gebaseerd op rapporten van het RIVM, de GGD en de WRR.

In het preventieplan staan de inhoudelijke pijlers voor heel Geldrop-Mierlo opgenomen. Dit doen we aan de hand van de preventiematrix waarin ook de preventieactiviteiten die we nog moeten uitvoeren(interventies), staan opgenomen(3). Dit zijn erkende interventies die zijn gebaseerd op onderzoek, literatuur en positieve praktijkervaringen.
Wij hebben grote aandacht voor de wijze van uitvoering van de preventieactiviteiten omdat preventie kan leiden tot een hogere zorgvraag als interventies niet goed worden uitgevoerd.
De interventies kunnen een mix zijn van:

- voorlichting en educatie;
- signalering, advies en ondersteuning;
- fysieke en sociale omgeving;
- regelgeving en handhaving.

De sleutel tot gedragsverandering is aansluiten bij de mening en motivatie van mensen. Daarom vindt de uitvoering van het preventieplan steeds meer plaats op het niveau van wijken, op basis van gesprekken met inwoners en partners (zoals wooncoöperaties, verenigingen, huisartsenpraktijken, de GGD, buurtsportcoach, enzovoorts). Hierdoor ontstaan dwarsverbanden en kunnen inwoners, gemeente en andere organisaties elkaar versterken. Hiermee ontstaat een samenhangende aanpak in de wijk, gericht op gedrag en levensstijl van mensen in de wijk. Bovendien kan er per wijk verschil worden gemaakt omdat het ene preventiethema meer dan gemiddeld op de voorgrond staat - op basis van de data en ervaringen - dan het andere preventiethema. Deze manier van werken gaan we integreren in het eerstvolgende wijkontwikkelingsplan van de gemeente Geldrop-Mierlo.

2. Inwoners van Geldrop-Mierlo wonen in een gezonde leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag.

a. Wij borgen een gezonde leefomgeving binnen de Omgevingsvisie en programma's.
Naar verwachting treedt per 2021 de Omgevingswet in werking. In Geldrop-Mierlo sluiten wij onze gezondheidsdoelen aan op maatschappelijk en ruimtelijk urgente opgaven zoals klimaatadaptatie, energietransitie of mobiliteitsvraagstukken. Dit maken we concreet binnen de Omgevingsvisie en bijbehorende programma's. Een gezonde leefomgeving wordt als prettig ervaren en nodigt uit tot gezond gedrag. Deze leefomgeving:

- is schoon, heel en veilig;
- nodigt uit tot bewegen, spelen en sporten;
- stimuleert fietsen, wandelen en gebruik van openbaar vervoer en zorgt voor een goede bereikbaarheid;
- zorgt dat mensen elkaar kunnen ontmoeten;
- houdt rekening met de behoeften van (toekomstige) bewoners en specifieke bevolkingsgroepen (kinderen, ouderen, chronisch zieken, gehandicapten en lagere inkomensgroepen);
- heeft een goede milieukwaliteit (geluid, lucht, bodem en externe veiligheid);
- heeft voldoende groen, natuur en water en aandacht voor klimaatadaptatie;
- heeft duurzame woningen met een gezond binnenklimaat;
- heeft een aantrekkelijke en gevarieerde openbare ruimte;
- heeft een gevarieerd aanbod aan voorzieningen, zoals scholen, winkels, cultuur, bedrijven, openbaar vervoersvoorzieningen en sport.

Naast de grote gemeentebrede programma's zoals klimaatadaptatie, energietransitie en mobiliteit, wordt er via de wijkontwikkelingsplannen per wijk met bewoners bekeken hoe de directe leefomgeving gezonder gemaakt kan worden.

3. *In bijlage II is de preventiematrix voor Geldrop-Mierlo opgenomen. Daarin staan de inhoudelijke pijlers aangegeven. De inhoudelijke pijlers gaan over alle levensdomeinen, dus niet enkel het domein 'gezondheid'.*

6.4 Hoe meten we dit?
Uiteraard willen wij graag weten of dat wij met ons beleid resultaten behalen op de gestelde doelen. De invloed van het beleid kan direct of indirect zijn. De indicatoren op basis waarvan wij resultaten meten, staan in de onderstaande tabel. In bijlage I staan alle indicatoren op een rij met daarbij de bron (monitor).

INDICATOREN
Regie over eigen leven
Ervaren gezondheid
Gezondheid belemmert dagelijkse bezigheden
Psychisch gezond voelen
Beweegnorm (volwassenen en jeugdigen)
Rookt (volwassenen en jeugdigen)
Obesitas en overgewicht (volwassenen en jeugdigen)
Alcoholgebruik (volwassenen en jeugdigen)
Drugsgebruik (volwassenen en jeugdigen)
Chronische ziekte waarvoor men in behandeling is
Gezonde voeding (elke dag ontbijt, warme maaltijd, groente en fruit) (jeugdigen)
Vaccinatiegraad

7. Wij helpen sterke wijken en netwerken te creëren zodat het fijn en veilig wonen is

7.1 Ambitie

Inwoners van Geldrop-Mierlo zijn trots op de plek waar zij wonen. Mensen kennen elkaar en ontmoeten elkaar in verschillende netwerken zoals bij de vereniging, de school, online, het buurtfeest, enzovoorts. Door onder andere deze netwerken voelen mensen zich thuis en veilig in de eigen leefomgeving. Ook verbetert de leefbaarheid en vergroot het de veerkracht van mensen.

‘Wijken’ zijn in deze context niet een vast omlijnd geografisch gebied tussen bijvoorbeeld een spoorlijn, een snelweg en een agrarisch gebied, maar meer een organisatorisch verband van mensen die om elkaar geven en voelen dat zij bij elkaar horen. Daar waar mensen om elkaar geven, wordt vertrouwen ontwikkeld en vertrouwen is de basis voor een gevoel van veiligheid, samenwerken, delen, elkaar helpen en ondersteunen.

Daar waar in het verleden mensen werden geboren in een gemeenschap, zijn we geëvolueerd naar een situatie waarin mensen voortaan zelf kiezen bij welke gemeenschap zij horen en drukken mensen hun identiteit uit door middel van die gemeenschap. Wij stimuleren deze natuurlijke netwerken in de wijk (ook digitaal) en helpen levendige ontmoetingsplekken te creëren. We doen dit samen met de mensen en doen hierbij dus ook een beroep op de mensen. Dit kan iedereen zijn op basis van motivatie, persoonlijke capaciteiten of de positie van mensen in de wijk. Uitgangspunt hierbij is dat onze inwoners via een gestructureerde aanpak worden ondersteund bij het creëren van een leefomgeving die beter aansluit bij hun wensen en behoeften. Daarbij begrijpen wij dat Geldrop-Mierlo bestaat uit verschillende netwerken en wijken met elk hun eigen dynamiek, behoeften en mogelijkheden. Zowel het samen bouwen aan de wijk als het bouwen van de vertrouwensrelatie tussen mensen, partners en gemeenten, zijn zaken die een lange adem vergen. Wij investeren hierin omdat het burgerzin en eigenaarschap creëert. Bovendien wordt onze gemeente hiermee een aantrekkelijke gemeente om in te wonen.

7.2 Analyse

Wanneer we Geldrop-Mierlo cijfermatig vergelijken op een aantal algemene indicatoren met andere gemeenten in Nederland, dan vertoont Geldrop-Mierlo geen grote afwijkingen. Geldrop-Mierlo is een gemiddelde gemeente in Nederland. Zo wordt de leefbaarheid van Geldrop-Mierlo (gemiddeld) positief benoemd, kennen we (in theorie) voldoende sociaal woningaanbod en ligt de veiligheid / criminaliteit ook in lijn met regionale en landelijke gemiddelden. Echter, we weten ook dat cijfers niet alles zeggen. Het zijn immers de inwoners die echt weten hoe de wijk ervoor staat, wat er goed is voor de wijk en waar mogelijkheden voor ontwikkelingen zijn. Wanneer wordt ingezoomd op Geldrop-Mierlo, zien we bijvoorbeeld grote verschillen tussen wijken. Daarnaast willen we bereiken dat het niet alleen nu fijn wonen is in Geldrop-Mierlo, maar ook in de (nabije) toekomst. Om dit met elkaar waar te kunnen maken, is het belangrijk om stil te staan bij trends en ontwikkelingen die op ons afkomen. Hieronder zoomen wij daar op in.

Demografie

In de komende jaren zijn de ontwikkelingen binnen de bevolkingsgroei en - samenstelling van grotere invloed op wijken en gemeenschappen in Geldrop-Mierlo dan voorheen. De landelijke verandering zit vooral in de toename van het aantal ouderen (de vergrijzing) en een daling van het aantal jongeren (ontgroening). Hierdoor stijgt de gemiddelde leeftijd van de bevolking en neemt de demografische druk toe.

De bevolkingsopbouw van Geldrop-Mierlo en vooral de ontwikkeling daarin de komende decennia, laten goed zien wat de effecten van de vergrijzing zijn. De groep inwoners van 60 jaar en ouder neemt tot 2040 toe met 25%. Waar nu ongeveer 28% van de bevolking in Geldrop-Mierlo 60 jaar en ouder is, zal dat in 2040 bijna 34% zijn. Als we inzoomen op de groep inwoners van 80 jaar en ouder, dan zien we dat die bijna verdubbelt de komende twee decennia. Tegelijkertijd zien we dat deze groei van de groep 60 jaar en ouder vooral ten koste gaat van de inwoneraantallen in de leeftijdscategorie 40 tot 60 jaar: in 2017 vormen zij nog 29% van het totale inwoneraantal in Geldrop-Mierlo maar in 2040 zal dit zijn afgenomen tot 24%. Daarentegen is de verwachting dat de groep van 40 jaar en jonger min of meer stabiel blijft en lijkt Geldrop-Mierlo minder geconfronteerd te worden met ontgroening van de bevolking. Deze veranderingen in de leeftijdsopbouw hebben uiteraard gevolgen voor onze wijken in 'harde' zin zoals de beschikbaarheid van levensloopbestendige woningen en mobiliteit, maar ook voor de sociale kant zoals netwerken van mensen en elkaar vooruit kunnen helpen.

Cultureel divers

Geldrop-Mierlo kent op dit moment een diversiteit aan culturen en hoogstwaarschijnlijk gaat deze diversiteit toenemen. De trend van de afgelopen vijftig jaar zet door waarbij meer mensen immigreren dan emigreren. Door verandering in herkomst van immigranten over de jaren heen stijgt daarbij de diversiteit van de allochtone bevolking. Aan de ene kant door de jaarlijkse opvang van statushouders. Dit zijn mensen die gevlucht zijn uit een ander land. Anderzijds omdat Geldrop-Mierlo in één van de prominente en innovatieve high tech centra van Europa ligt, - Brainport Eindhoven - zal de internationalisering hier sterker merkbaar zijn. Dit betekent dat er een hoger bewustzijn ontstaat op het gebied van multiculturaliteit.

Kleinere huishoudens

De samenstelling van huishoudens is de afgelopen jaren meer divers geworden en er is een afname van de gemiddelde huishoudensgrootte. Het aantal eenpersoonshuishoudens neemt sterk toe en het aantal (thuiswonende) kinderen neemt af. Ook ontstaan er allerlei nieuwe woonvormen en huishoudenssamenstellingen. Het aandeel eenpersoonshuishoudens in het totaal aantal huishoudens in Geldrop-Mierlo neemt van 30% in 2017 toe tot 38% in 2040. Daar tegenover wordt een relatief sterke daling verwacht van het aantal huishoudens bestaande uit samenwonenden zonder kinderen. Dit betekent dat de vraag naar kleinere woningtypes de komende jaren sterk toeneemt.

Langer thuis

Zorg en ondersteuning wordt vaker dichtbij of aan huis verleend. Door de toenemende levensverwachting, innovatie in de zorg en de vergrijzing verandert de zorgvraag en neemt de zorgvraag toe. Door andere wensen ten aanzien van levenskwaliteit en keuzevrijheid, willen veel mensen hun leven zoals zij gewend zijn ook op hogere leeftijd graag voortzetten. Ook extramuralisering van zorg en financiële scheiding van wonen en zorg beïnvloeden de locatie waar mensen zorg ontvangen. Ouderen blijven langer thuis wonen in plaats van naar een verpleeghuis/ verzorgingshuis te gaan, waardoor juist ook de zwaardere zorg aan huis stijgt. Als we de diverse ontwikkelingen proberen te vertalen naar de prognose van het aantal woningen met een bepaalde zorgfunctie in Geldrop-Mierlo, dan wordt in de periode 2015-2045 een toename van ruim 1600 woningen verwacht die de functies van wonen en zorg combineren. Daarbij betreft het bijna voor 75% aan vormen van zelfstandig wonen (geclusterd wonen, aangepast wonen of nultreden wonen).

Smart living

Door gebruik te maken van technisch ondersteunende voorzieningen in huis, kan voor ouderen en hulpbehoevenden de mogelijkheid worden gecreëerd om langer zelfstandig en veilig te kunnen wonen. Met behulp van sensoren, omgevingsbesturing en hierop aangesloten mechanica kunnen mobiliteits- en levensstijlbeperkingen worden ondersteund en kan snel worden ingegrepen.

Digitale burger

Steeds meer (overheids)diensten zijn digitaal bereikbaar. Daarbij krijgen steeds meer partijen en organisaties toegang tot digitale persoonlijke gegevens van mensen. De uitwisseling van persoonlijk dataverkeer neemt toe, waardoor het borgen van de veiligheid en privacy steeds belangrijker wordt. Ook krijgt de overheid op deze manier steeds meer data tot haar beschikking, waarbij Big Data analyses nieuwe inzichten in patronen van groepen mensen kunnen geven.

Groen en duurzaam

Er is een groeiend bewustzijn op het gebied van duurzaamheid en aandacht voor de kwaliteit van de leefomgeving. Een prettige groene, veilige en leefbare woonomgeving ondersteunt betrokkenheid en sociale cohesie in de buurt. Wanneer de leefomgeving een prettige verblijfplaats is, stimuleert dit spontane ontmoetingen tussen buurtbewoners die noodzakelijk zijn om sociale cohesie te creëren. Ook ondersteunt het de zelfredzaamheid van ouderen wanneer zij zich veilig voelen op straat en in hun buurt.

Vrijwilligerswerk

In Geldrop-Mierlo kennen we een rijk verenigingsleven en staan veel mensen als vrijwilliger klaar voor anderen – niet alleen binnen het verenigingsleven, maar ook daarbuiten. Vrijwilligerswerk is werk dat onverplicht en onbetaald gedaan wordt voor anderen of de gemeenschap.
Hoe het vrijwilligerswerk er in Geldrop-Mierlo objectief (cijfermatig) voor staat weten we niet. Los van het feit dat het niet mogelijk is alle mensen te vragen naar hun vrijwilligerswerk, is het ook zo dat niet iedereen hetzelfde verstaat onder vrijwilligerswerk. Zo kan het voorkomen dat iemand die de boodschappen doet voor een zieke buurvrouw dat benoemd als burgerplicht terwijl een ander dat vrijwilligerswerk noemt. De twee belangrijkste onderzoeken die in de afgelopen jaren de vrijwillige inzet in Nederland monitoren zijn: Vrijwilligerswerk van het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) en Geven in Nederland van de Vrije Universiteit van Amsterdam.

Uit deze onderzoeken komen de onderstaande trends naar voren:

- Het CBS berekende over 2017 dat bijna de helft (49%) van de Nederlanders boven de 15 jaar zich minimaal één keer per jaar vrijwillig inzet. Dit aantal is al jaren stabiel. Ook het aantal mensen dat in de vier weken voorafgaand aan het onderzoek nog actief is geweest als vrijwilliger ligt al jaren rond de 30%. Gemiddeld besteden vrijwilligers in 2017 4,5 uur per week aan hun vrijwilligerswerk. Dat gemiddelde verhult echter grote verschillen. Zo is er een kleine groep (3.4%van alle vrijwilligers) die zich meer dan 20 uur per week als vrijwilliger inzet. Daartegenover zet meer dan een derde van de vrijwilligers (36.3%) zich minder dan 1 uur per week in. Over de periode 2012-2016 wordt een daling geconstateerd. De terugloop zou voor een belangrijk deel worden veroorzaakt door het toenemende beroep van de overheid op inwoners om informele hulp en mantelzorg te verlenen aan buren, familie en vrienden, waardoor mensen minder tijd over hebben om zich als vrijwilliger in te zetten.

- Mensen tussen de 35 en 45 jaar doen het meest vrijwilligerswerk. Bijna 60 % uit die leeftijdscategorie doet vrijwilligerswerk. Voornamelijk op school, bij de sportvereniging en in het jeugdwerk. Ouderen zijn relatief minder vaak vrijwilliger. Maar oudere vrijwilligers besteden wel meer tijd aan hun vrijwilligerswerk. De 65- tot 75-jarigen voor gemiddeld 7,4 uur per week.

- Hoger opgeleiden doen in het algemeen vaker vrijwilligerswerk. Meer dan 58% van de mensen met een wo- of hbo-opleiding doet vrijwilligerswerk tegen minder dan 40% van de mensen met vmbo-opleiding of lager. Wel besteden mensen met een lage opleiding meer uren aan het vrijwilligerswerk.

- De meeste mensen gaan vrijwilligerswerk doen wanneer zij ervoor gevraagd worden. Dat percentage ligt het hoogst bij sportverenigingen (59%) en kerken, moskeeën en levensbeschouwelijke verenigingen (52%). De belangrijkste motieven van vrijwilligers zijn 'Het zelf leuk vinden om te doen' (60%) en 'het fijn vinden om iets voor een ander te doen' (54%). Bijna een derde (33%) vindt vrijwilligerswerk een zinvolle tijdsbesteding, 28% procent ziet het als plicht, 27% doet het vanwege de sociale contacten en 17% procent wil vooral nieuwe dingen leren. Een beperkt deel van 5,8 procent ziet vrijwilligerswerk als een opstap naar een betaalde baan. Binnen organisaties houden de meeste vrijwilligers zich bezig met het organiseren van de activiteiten (52%), besturen (27%) en in mindere mate met klusjes (20%), trainen en scholing (16%), collecteren (16%)en de administratie (16%). Ook dit zijn weer gemiddelden, de cijfers verschillen per soort organisatie. In belangenorganisaties als vakbonden en bewonersverenigingen is bijvoorbeeld het percentage bestuurders significant hoger.

7.3 Doel(en) en acties

1. Op 1 september 2020 weten wij op welke wijze wij inwoners gestructureerd ondersteunen bij het creëren van een leefomgeving die beter aansluit bij hun wensen en behoeften en waarbij gemeentebrede doelen, ambities en prioriteiten worden gesynchroniseerd.

a. Wijkontwikkelingsplannen.
De gemeente neemt het initiatief om met bewoners en (maatschappelijke) partners in de wijk te komen tot een wijkontwikkelingsplan, waarbij we samen kijken hoe de leefomgeving aantrekkelijker, sociaal bewuster en veiliger kan worden. We benoemen de sterke punten als ook de knelpunten. De inwoners geven aan wat zij willen bereiken in de wijk en denken mee over welke oplossingen daaraan kunnen bijdragen. De gemeente faciliteert hierin. De basis is gelegen in de sociale cohesie van de wijk, het samen wonen en leven in de wijk.
Onderdeel van het wijkontwikkelingsplan is een uitvoeringsplanning met concrete activiteiten voor de komende jaren. De kosten die eventueel uit deze plannen voortvloeien zijn logischerwijs nog niet inzichtelijk of geraamd.

Een wijkontwikkelingsplan bestaat uit 4 fasen:
- Start: een analyse op kaart van de wijk en het vinden van betrokken partijen en bewoners.
- Korte termijn: opstellen van punten die direct kunnen worden opgepakt, gewenst zijn in de wijk en een hoge zichtbaarheid hebben.
- Middellange termijn: bekijken van sociaal maatschappelijke, leefbaarheid en fysieke vraagstukken die in de wijk spelen.
- Lange termijn visie: gebiedsontwikkelingen en vastgoed-gerelateerde verbetervoorstellen/-vraagstukken.

De wijkontwikkelingsplannen worden programmatisch opgepakt. Het programma bestaat uit de onderstaande onderdelen:

- Het opstellen van een concrete werkwijze, inclusief organisatie. De basis is gelegd. Per wijk wordt hier op voortgebouwd, waarbij de succesfactoren en tips worden meegenomen uit de evaluatie van het opstellen van het plan Braakhuizen Zuid .
- Het formuleren van doelstellingen en indicatoren voor Wijkontwikkeling. Doelstellingen en indicatoren worden in 2020 opgesteld.
- Nieuwe wijkontwikkelingsplannen vaststellen. In 2020 leggen we het tweede wijkontwikkelingsplan ter vaststelling voor aan de gemeenteraad en starten we met het opstellen van het wijkontwikkelingsplan voor een derde wijk.
- Uitvoering geven aan vastgestelde plannen.
- Planning. Er wordt per wijkontwikkelingsplan een planning opgesteld, maar die bestaat meer uit fasen dan uit afgemeten tijd. We gaan hier in overleg met de wijk fluïde mee om.

b. Strategie Gebiedsgericht werken!
In 2011 is de nota ‘Samen…Werkt’ vastgesteld als leidraad voor de methodiek van Gebiedsgericht Werken in Geldrop-Mierlo. Vanaf die periode is het gebiedsgericht werken vooral uitvoerend opgepakt, met gebiedsregisseurs in de wijken als ogen en oren van de gemeentelijke organisatie en als verbinder in de wijk en daarbuiten. In de dagelijkse werkpraktijk merken we dat we nog beter met onze inwoners en partners kunnen samenwerken, wanneer wij beschikken over een gestructureerde aanpak die ervoor zorgt dat we behoeften, wensen, doelen en prioriteiten op alle niveaus (uitvoerend, tactisch en strategisch) met elkaar kunnen afstemmen. De gestructureerde aanpak krijgt in 2020 vorm in een herijkte strategie gebiedsgericht werken. Daarmee verbinden we het gebiedsgericht werken aan het programmatisch werken van de wijkontwikkeling. Hierbij onderkennen we dat een gebiedsgerichte aanpak niet de enige manier is om netwerken rondom mensen te versterken.

2. In Geldrop-Mierlo beschikken we over voldoende woningen voor onze inwoners, die tijdig beschikbaar zijn en passen bij de doelgroep; voor iedereen, dus ook voor kwetsbare inwoners.

a. We geven uitvoering aan de woonvisie.
Met de Woonvisie 2020-2028 streven we naar voldoende woonruimte voor onze inwoners. We streven hierbij naar diversiteit in de wijken. Daarbij wordt rekening gehouden met trends als vergrijzing, langer zelfstandig wonen, toename van eenpersoonshuishoudens, digitalisering en extramuralisering. De Omgevingswet biedt kansen voor de toekomst met ruimte voor meer flexibiliteit in regelgeving. Denk aan vergunningverlening voor woningaanpassingen bij mantelzorg of de stalling van scootmobiels. Ook richten we de openbare ruimte steeds meer zo in dat deze bijdraagt aan gezondheid, ontmoeten en omzien naar elkaar en krijgt de (fysieke en digitale) toegankelijkheid van locaties aandacht. Niettemin ervaren we in de praktijk dat het huisvesten van kwetsbare inwoners in onze gemeente soms een uitdaging is. Dit terwijl een eigen woning of kamer een basisbehoefte is en inwoners juist de gelegenheid biedt om (weer) op eigen benen te staan (bijvoorbeeld bij uitstroom uit een intramurale voorziening). In principe zijn er voldoende (sociale huur-)woningen in Geldrop-Mierlo, maar deze zijn soms onvoldoende passend en beschikbaar voor kwetsbare inwoners.

Vanuit de Woonvisie leggen we dan ook de focus op:
- Het realiseren van meer (betaalbare) woningen voor één en twee persoonshuishoudens, met name voor starters en senioren.
- Het beperkt toevoegen van sociale huurwoningen, alleen als deze passen in de opbouw van de wijk.
- Het inzeten op doorstroming door:
  - vooral voor de doelgroepen starters, senioren en alleenstaanden te bouwen;
  - middel dure huurwoningen toe te voegen (€ 720,- tot € 1.000,-);
- Het realiseren van voldoende woningen om de uitstroom “beschermd wonen” en “maatschappelijke opvang” mogelijk te maken.
- Het bieden van meer ruimte voor vernieuwende woonconcepten, ter realisatie van de opgaven waaraan we het hoofd dienen te bieden, zoals Tiny houses, kangoeroewoningen of mantelzorgwoningen.
- Het zorgen voor aantrekkelijke, veilige, leefbare en sociaal bewustere wijken samen met bewoners en partners door middel van wijkontwikkelingsplannen.

Elke toevoeging moet passend zijn in de wijk met als uitgangspunt een goede balans en differentiatie in de wijken te creëren. Daarbij wordt elk initiatief getoetst op een significante bijdrage aan de ambities van duurzaamheid, levensloopbestendigheid en de Brainport Principes.

b. Beschermd wonen.
Beschermd Wonen is een veilige woonplek met begeleiding voor mensen met een psychiatrische diagnose. Het organiseren van beschermd wonen is nu nog een verantwoordelijkheid van centrumgemeente Eindhoven. Deze verantwoordelijkheid wordt gedecentraliseerd naar alle individuele gemeenten. Vanaf het jaar 2022 vallen ‘nieuwe’ mensen die in aanmerking komen voor Beschermd wonen onder de verantwoordelijkheid van alle gemeenten; dus ook voor Geldrop-Mierlo. De centrumgemeenten blijven verantwoordelijk voor de bestaande cliënten. De regio Zuidoost-Brabant heeft in 2019 een plan van aanpak opgesteld. Vanaf 2020 geven we uitvoering aan dit plan zodat beschermd wonen lokaal en regionaal goed georganiseerd is.

c. Bewustwording creëren.
Door ontwikkelingen in de zorg blijven senioren steeds langer thuis wonen. Er wordt een sterk beroep gedaan op de zelfredzaamheid. Om senioren hierbij te helpen, ondersteunen we in 2020 het programma Wonen met Gemak. Het doel is mensen in staat te stellen om zelf initiatief te nemen in het zorgen voor een geschikte woonsituatie. Dit doen we door voorlichting, bewustwording en praktische ondersteuning. Stichting Senioren Belangen Geldrop Mierlo (SBGM) voert het plan vanaf 2020 uit.

3. Wij stimuleren ontmoeting door onder andere activiteiten en initiatieven die bijdragen aan een gevoel van verbondenheid met de buurt, wijk en gemeenschap zodat de sociale cohesie wordt vergroot.

a. Initiatieven in de wijk!

We ondersteunen en initiëren projecten om mensen enthousiast te maken om zelf aan de slag te gaan in hun buurt of wijk. De gebiedsregisseurs, het jongerenwerk en de buursportcoaches van Leef! zijn hierin belangrijke steunpunten. Jaarlijks wordt er met de buurtsportcoaches een programma van activiteiten opgesteld, zoals een sportgala, sportcafés, sport-oriëntatie Strabrecht, Heroes of the Cruijff, Netwerktoernooi. Succesvolle bestaande projecten, zoals JOGG en Braakhuizen United, worden voortgezet. Vanaf 2020 gaan we minimaal twee activiteiten op het gebied van sport en/of cultuur vanuit de gemeente initiëren die aansluiten bij de wensen van de inwoners en de specifieke uitdagingen van de wijk. Naast dat we activiteiten op het gebied van sport en cultuur inzetten om de sociale cohesie te vergroten, doen wij dat ook door middel van activiteiten binnen processen op andere terreinen, zoals bij veranderingen in de fysieke omgeving. De uitvoering van het speelruimteplan in onze gemeente is hier al een mooi voorbeeld van. Samen met kinderen uit de wijk geven wij vorm aan speelruimte. Op die manier co-creëren wij niet alleen fijn speelplekken, maar creëren wij tijdens zo'n proces ook momenten van ontmoeting om het sociaal kapitaal te vergroten.

b. Natuurlijk ook digitaal.

Met digitale ondersteuning bevorderen wij onderling contact tussen mensen en vergroten wij eigen initiatief en synergie. Wij faciliteren wijken door een digitaal platform voor alle bewoners en organisaties beschikbaar te stellen en mensen worden ondersteund in het gebruik. In 2020 wordt het huidige systeem (Platform Tv) geëvalueerd en zal er een benchmark worden uitgevoerd.

4. Vrijwilligers, vrijwilligersorganisaties en maatschappelijke partners voelen zich op een adequate wijze ondersteund.

a. Analyse en een plan.

Veel maatschappelijke voorzieningen zijn niet mogelijk zonder vrijwilligers. Binnen de gemeente Geldrop-Mierlo zijn verschillende partijen betrokken bij de ondersteuning van vrijwilligers. De samenwerking tussen deze partijen en met professionele organisaties vergt een visiegerichte aanpak, die aansluit bij de huidige samenleving. We zien dat de groeiende behoefte aan vrijwilligers noodzaakt tot een gericht ondersteuningsaanbod met als doel:

- het vergroten van het aantal en de diversiteit aan mensen die vrijwilligerswerk verrichten;
- het verbinden van goede initiatieven in vraag en aanbod;
- het bevorderen van benodigde deskundigheid;
- het normaliseren van een maatschappelijke bijdrage door bewustwording te stimuleren;
- een betere structuur van ondersteuning.

5. Steeds meer mensen in Geldrop-Mierlo voelen zich veilig en signalen van onveiligheid worden op een zorgvuldige wijze opgepakt.

a. Verbinding sociaal domein en veiligheid versterken.

Binnen gemeenten hebben in wijken het domein veiligheid en het sociaal domein steeds meer met elkaar te maken. Dit komt door onder andere de Wet Woonoverlast, de aanpak verwarde personen, maar ook de nieuwe Wet verplichte ggz. Overlast kan het gevolg zijn van gedrag dat niet meer maatschappelijk acceptabel is. Het is daarom belangrijk dat wij weten hoe wij binnen de (aankomende) wetgeving, complexe (overlast)situaties in de openbare ruimte - in samenwerking met partners - op een integrale wijze aanpakken.
We stellen in 2021 dan ook een geactualiseerd protocol met werkwijze op, waarin de volgende zaken worden beschreven: stappenplan inclusief een escalatiemodel, werkprocessen, rollen van interne en externe partijen, contactgegevens van partners.

a. Het integrale protocol ondergaat een juridische controle op privacywet- en regelgeving (AVG).
b. Het integrale protocol wordt opgesteld in samenwerking met partners (politie, wooncoöperaties, Veiligheidshuis, maatschappelijke organisaties). Naast het protocol (structuur), worden werkpraktijken (en de verwachtingen daarover) met elkaar besproken en afgesproken die passen binnen de visie en strategie sociaal domein.
c. We creëren leerstructuren over meerdere niveaus (bestuurlijk, management, beleid en uitvoerders) aan de hand van concrete vraagstukken, problemen en ervaringen. Dit zodat verbeteracties doorgevoerd kunnen worden.

7.4 Hoe meten we dit?

Uiteraard willen wij graag weten of dat wij met ons beleid resultaten behalen op de gestelde doelen. De invloed van het beleid kan direct of indirect zijn. De indicatoren op basis waarvan wij resultaten meten, staan in de onderstaande tabel. In bijlage I staan alle indicatoren op een rij met daarbij de bron (monitor).

INDICATOREN
Cohesie in de buurt
Sociale contacten
Eenzaamheid
Actief in een vereniging
Vrijwilligerswerk
Leefbaarheid
Veiligheid

8. Wij stimuleren een doorgaande ontwikkellijn zodat onze inwoners hun talenten kunnen benutten en een leven lang kunnen ontwikkelen

8.1 Ambitie

Onze ambitie is dat mensen ‘een leven lang ontwikkelen’ zien als vanzelfsprekend onderdeel van leven en werk, want de gemeenschap is continue - en steeds sneller - in ontwikkeling. De nabije toekomst vraagt om mensen die flexibel kunnen reageren op nieuwe ontwikkelingen, ook al is daarbij onduidelijk hoe die toekomst er precies uitziet. ‘Een leven lang ontwikkelen’ betekent voor ons:

Het actief ontplooien en doorontwikkelen van eigen kwaliteiten gedurende je hele leven, voor het realiseren van doelen vanuit persoonlijk, werkgelegenheids- en maatschappelijk perspectief.
Wij sluiten hierbij aan bij de betekenis van ‘Een leven lang Ontwikkelen’ volgens Brainport. Om te zorgen dat ontwikkelen een tweede natuur is, zijn niet alleen gemeenten, onderwijsinstellingen, opleiders én bedrijven nodig, maar alle mensen die een bijdrage willen leveren aan de ontwikkeling van mensen: ouders, vrijwilligers, groepsleiders, werkgevers, sport-coaches, buren, opa’s en oma’s, ooms en tantes, enzovoorts.

8.2 Analyse

Om te bewerkstelligen dat ‘een leven lang ontwikkelen’ een vanzelfsprekend onderdeel wordt van leven en werk, is er een andere manier van denken en doen nodig. Iedereen moet namelijk leren anticiperen op snelle veranderingen en de competenties en vaardigheden ontwikkelen die nodig zijn om breed inzetbaar te blijven. Dat betekent vooruitkijken in plaats van achteraf repareren. Belangrijk hiervoor is een positieve ontwikkelcultuur (4):

- waarin mensen de juiste basisvaardigheden en mogelijkheden hebben om zich te blijven ontwikkelen;
- door eigentijds, flexibel onderwijs dat goed aansluit bij de vraag van het bedrijfsleven;
- waarin mensen informeel, in de praktijk leren; waar leren ingebakken zit in het werk en organisaties dit mogelijk maken;
- waarin regio’s, sectoren, bedrijven, organisaties en scholen samenwerken, zodat maatschappelijke en economische kansen samen opgepakt kunnen worden;
- en mensen zelf de verantwoordelijkheid en regie nemen voor hun leven lang leren.

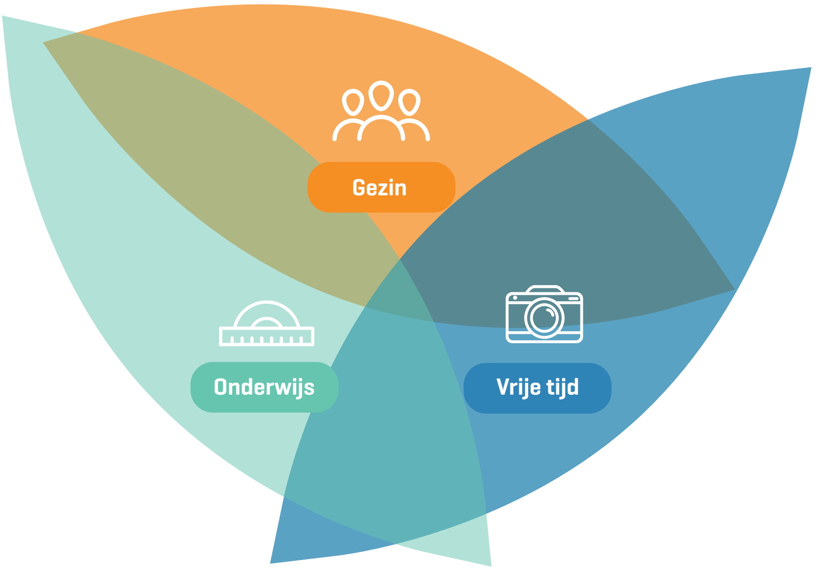

4. *De positieve ontwikkelcultuur komt af van de SER (Sociaal Economische Raad).*

Jeugdigen
De basis voor een 'Een leven lang ontwikkelen' ligt in een stimulerende opgroeiomgeving voor jeugdigen. Het Nederlandse jeugdbeleid is tot op heden vooral gekoppeld aan het eerste milieu, het gezin. Met het tweede milieu (het onderwijs) bestaat vooral een lijn vanuit het perspectief van jeugdhulp, het derde milieubeleid (vrije tijd) kent in Nederland geen gestructureerde aanpak. Ter illustratie: onze jeugdigen zijn ongeveer 5.000 uur per jaar wakker en brengen deze tijd thuis door, in het gezin, op school en daarbuiten op straat, bij clubs en vrienden. Wanneer we deze uren in perspectief plaatsen, dan zien wij het volgende: een jeugdige zit van die 5.000 uur, 940 uur op school en krijgt ongeveer 250 uur didactische instructie. Als we naar algehele kindontwikkeling kijken, zien we dus dat er veel mogelijkheden tot ontwikkeling liggen in de vrije tijd: ouders, kinderopvang, jeugdigenwerkers, sport- en muziekverenigingen en dergelijke zijn hierin belangrijk.

Wat betreft het Nederlandse jeugdbeleid opereren de drie milieus nog te veel als gescheiden kolommen. Hier liggen mogelijkheden om de traditionele grenzen tussen de verschillende sectoren weg te halen, met behoud van de eigenheid van de organisaties. Hiervoor is actief beleid voeren - en dus ook investeren - in het domein van de vrije tijd van jeugdigen nodig. Nederland doet dit in tegenstelling tot andere Europese landen vele malen minder. Zo is het in veel Europese landen normaal om structuur te geven aan het niet-formeel leren. Niet-formeel leren zijn geplande activiteiten met een pedagogische / educatieve doelstelling, maar die niet worden afgesloten met een diploma of een getuigschrift.
In andere Europese landen kennen ze dan ook organisaties op het gebied van vrije tijd, waar jeugdigen op een speelse, ontspan-nen manier kunnen werken aan het verwerven van vaardigheden en het ontwikkelen van hun talenten. Deze activiteiten zijn gericht op burgerschap en participatie in de samenleving. Bij het niet-formeel leren beslissen jeugdigen zelf of dat zij meedoen en aan welke activiteit zij hun tijd besteden. Het is immers vrije tijd.

Een logisch vervolg op dit beleid in de vrije tijd, is het besluit van Europese Commissie en de Raad van Europa om niet-formeel leren van 2020 te valideren op zowel nationaal als Europees niveau. Het valideren is van belang zodat mensen kunnen aantonen dat zij met niet-formeel leren nog andere zaken dan cognitieve hebben geleerd. Zaken die nuttig en noodzakelijk zijn voor hun loopbaan, verdere opleiding en maatschappelijke positie. Jeugdigen die voor het formeel leren minder gemotiveerd zijn, kunnen met niet-formeel leren andere competenties en vaardigheden verwerven, die vervolgens maatschappelijk worden gewaardeerd. Het gaat dan niet om feitelijke kennis, maar om de onder andere door de Organisaties voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en de Europese Unie (EU) bepleite 21st century skills als leiderschap tonen, initiatief nemen, kritisch denken, enzovoorts.

Willen wij ervoor zorgen dat jeugdigen in Geldrop-Mierlo zich kunnen ontwikkelen, dan moeten wij investeren in de positieve factoren die invloed hebben op de ontwikkeling van jeugdigen. Het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) heeft op basis van onderzoek alle positieve factoren op een rij gezet. In Geldrop-Mierlo kiezen wij ervoor om te investeren op de onderstaande positieve factoren.

Positieve factor	Beschrijving
Sociale binding	Warme, ondersteunende, liefdevolle relaties met het gezin en/of andere belangrijke personen in de omgeving (vriendengroep, een ander gezin, een geliefde).
Kansen voor betrokkenheid	De mate waarin jeugdigen kansen krijgen om een concrete, betekenisvolle en gewaardeerde bijdrage te leveren aan familie, school en gemeenschap: iemand helpen, meedoen in keuzes maken, klassenvertegenwoordiger zijn, als jongere voorlichting geven aan kinderen.
Pro sociale normen	Voor een gezonde ontwikkeling van jeugdigen is het nodig dat zij opgroeien in een omgeving waar duidelijke normen, waarden en daarop gebaseerde concrete regels voor positief gedrag uitgedragen en nageleefd worden. Bijvoorbeeld: we zijn beleefd tegen elkaar, als we ruzie hebben, praten we dat uit of vragen we hulp.
Steun van belangrijke volwassenen	Goede opvoeders en ondersteunende volwassenen in het gezin en/of de omgeving maken jeugdigen beter bestand tegen moeilijke omstandigheden Het gaat hier om ouders, familieleden, buren of volwassen maatjes, die er vaak voor langere duur voor de jeugdigen zijn.
Positieve tijdsbesteding	Het gaat hier om de mogelijkheid deel te nemen aan bijvoorbeeld creatieve activiteiten (muziek, theater) en activiteiten als sport, clubs of verenigingen. Dit vermindert de kans op risicovol gedrag, helpt vaardigheden en competenties te ontwikkelen en geeft een goed gevoel.

Wij kiezen er dus bewust voor om onze aandacht te richten op de zaken die wij willen laten ontwikkelen (positieve factoren) in plaats van onze blik te richten op de problemen die wij willen beheersen (5). Dit doen wij passend bij de leefwereld van jeugdigen en daarbij leggen wij vanuit de gemeente de focus op:
- het versterken van ouderschap;
- het vergroten, versterken en verbinden van activiteiten voor jeugdigen in de vrije tijd op basis van vriendschap;
- stimuleren van een doorlopende ontwikkellijn door ouders en partijen (waaronder onderwijs, kinderopvang en vrijetijdsvoorzieningen) met elkaar te verbinden.

5. *Volgens het NJI zijn de top 5 problemen m.b.t. jeugdigen: bang of somber voelen, ongezond eten, lastig of druk gedrag, spijbelen en opvoedonzekerheid. Bekende risicofactoren die kans op problemen vergroten zijn: een moeilijk temperament en gebrekkige competenties (kindfactoren), problematiek bij ouder(s) en scheiding (gezinsfactoren), armoede en slecht contact ouders-school (omgevingsfactoren).*

Volwassenen

Bij of na het bereiken van een volwassen leeftijd begint het werkzame leven voor mensen. Een Leven Lang Ontwikkelen is een thema dat onderdeel uitmaakt van het onderwijsbeleid van de rijksoverheid. De overheid wil volwassen stimuleren om te blijven ontwikkelen. Het beleid richt zich op scholing van zowel werklozen als volwassenen met een baan. Ook werkenden moeten blijven ontwikkelen, want het tempo waarin beroepen veranderen neemt snel toe. Mensen moeten langer doorwerken voor ze met pensioen gaan, terwijl de kennis en vaardigheden steeds korter meegaan.

Soms gaan veranderingen sneller dan het leren van mensen, waardoor de kloof tussen de mensen die mee kunnen komen en degenen die dat niet kunnen groter wordt. Dat willen we voorkomen. Een ‘leven lang ontwikkelen’ als oplossing van dit vraagstuk is vooralsnog veelal ingericht in de vorm van om- en bijscholing, via het werk of instanties die hierop gericht zijn, maar mensen leren overal en zeker niet alleen op school: thuis, op het werk, in de stad, met vrienden of in verenigingen, digitaal, internationaal, enzovoorts. In toenemende mate komen er online hulpmiddelen beschikbaar, om leren op elke plek in de wereld op elk moment van de dag mogelijk te maken. Volgens het ROA is 96% van de leeractiviteiten van een informeel karakter (6).

De aandacht verschuift zich globaal daarom ook van formele scholing naar verschillende ontwikkelvormen om een waardevolle bijdrage te leveren voor de samenleving. Of dat nu als werkende of vrijwilliger is. Het draait om een veel breder belang, waarbij leren ook in dienst van het leven staat. Nieuwe perspectieven over een leven lang ontwikkelen, moeten mensen de mogelijkheid geven om hun (werkzame) leven zin- en betekenis te geven. Het belangrijkste is dat het individu dan ook zelf verantwoordelijk is om een leven lang ontwikkelen te realiseren, maar wat vinden wij hierin leidend, de behoefte van de werkgever, overheid of van het individu? Leren is daarbij niet voor iedereen vanzelfsprekend of aantrekkelijk. Wij geloven dat mensen hun kwaliteiten en motieven moeten kunnen ontdekken, ontwikkelen en benutten op het gebied waar zij van maatschappelijke betekenis kunnen zijn. Daarmee bedoelen wij: een leven lang ontwikkelen is niet alleen gericht op het leren van ‘werk’ dat gedaan moet worden, maar vooral op het leren vormgeven van het eigen (werkzame) leven vanuit persoonlijke kwaliteiten en motieven.

Ouderen

Met pensioen gaan kan uitdagingen geven in iemands leven, maar betekent in positieve zin vooral een nieuwe levensfase boordevol vrijheden en kansen. Bijvoorbeeld vrijwilligerswerk, studeren of zelfs doorwerken. Vanwege de toenemende vergrijzing en de groeiende vitaliteit van onze ouderen, moeten we in de toekomst zelfs allemaal langer doorwerken. Voor nu is het van wezenlijk belang dat ouderen blijven leren en ontwikkelen.
Op de eerste plaats vanwege persoonlijke ontwikkeling, nieuwsgierigheid, expressie en zingeving. Ten tweede maatschappelijk gezien. Ontwikkeling verhoogt hun welzijn en bevordert hun mentale conditie. Toch heeft het voor ouderen in het bijzonder tot gevolg dat zij maatschappelijk actief blijven, op de hoogte blijven van (technologische) ontwikkelingen en niet buiten de maatschappij komen te staan. Daarbij leveren ouderen een heel groot aandeel in het vrijwilligerswerk, onmisbaar voor onze gemeenschap. Daarom willen wij dat ouderen zich kunnen blijven ontwikkelen op meerdere niveaus, zoals binnen vrijwilligerswerk, vrijetijdsbesteding en vaardigheden die in het dagelijks leven van pas komen (zoals computercursussen en talen).

6. ROA staat voor: Researchcentreum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt School of Business and Economics Maastricht University.

8.3 Doelen en acties

Op basis van de onderstaande doelen met bijbehorende acties investeren wij in een leven lang ontwikkelen.

1. Wij stimuleren een doorgaande ontwikkellijn voor onze inwoners door gerichte verbindingen te leggen tussen gezin, school of werk en vrije tijd.

a. Voorschoolse ontwikkelrichting, een holistische benadering.

Per 2018 zijn wij in Geldrop-Mierlo gestart met de voorschoolse ontwikkelrichting. In 2018 hebben wij in samenwerking met onze partners de basis voor voorschoolse educatie (inclusief Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)) neergezet en in 2019 hebben wij de verbinding gemaakt met ondersteuning en jeugdhulp. Voor het jaar 2020 en verder leggen wij de focus op de doorgaande ontwikkellijn met een holistische benadering. Concreet betekent dit dat de doorgaande ontwikkellijn herkenbaar is voor jeugdigen en ouders en aansluit bij de ontwikkeling van jeugdigen. Dit is mogelijk door de leefwerelden waar de jeugdige tijd doorbrengt, namelijk binnen het gezin, de school en in de vrije tijd, meer met elkaar te verbinden.

Dit betekent dat wij binnen de voorschoolse ontwikkelrichting de onderstaande zaken stimuleren.

- De versterking van structurele samenwerking tussen mensen die om het kind staan. Wij willen dat ouders, kinderopvangorganisaties en scholen in de wijk gericht met elkaar - en andere partners - samenwerken.
- Het neerzetten van niet-formeel leren en spelenderwijs leren waarbij wij slimme combinaties maken met activiteiten op het gebied van sport, cultuur en burgerschap in de breedste zin van het woord.
- Het bieden van gelijke kansen voor alle jeugdigen. Bijvoorbeeld door een beredeneerd VVE aanbod.
- Het flexibel kunnen inspelen op ontwikkelingen. Bij de doorontwikkeling van de voorschoolse ontwikkelrichting, zullen wij steeds meer gaan differentiëren op wijkniveau. In elke wijk is iets anders nodig of zijn bepaalde zaken belangrijk.

b. Toekomstbestendige kindcentra-concepten die betaalbaar zijn.

Wanneer wij een doorgaande ontwikkellijn vertalen naar het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) is een gebouw faciliterend, maar geen harde voorwaarde. Wij geloven namelijk dat de kern van een doorgaande ontwikkellijn zit in een inhoudelijke samenwerking tussen mensen en niet in een gebouwelijke samenwerking. Huisvesting is daarmee een middel en geen doel. In het kader van de gebouwelijke samenwerking en het laagdrempelig maken van ontmoetingen, willen wij kansen bij elkaar brengen waar dit financieel haalbaar is.
Bij kansen voor nieuwbouw is het belangrijk dat de huisvesting kan meebewegen met de maatschappelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat wij per wijk en vanuit het gehele sociaal domein willen kijken naar de opgaven die er nu en in de toekomst zijn. Dit betekent ook dat wij het IHP op een geleidelijke wijze steeds meer willen verbinden aan de uitdagingen binnen het gehele sociale domein.
Dit betekent verder dat wij onderzoeken hoe het IHP verbonden kan worden aan de wijkontwikkelingsplannen.

Wanneer er sprake is van nieuwbouw voor het onderwijs, dienen de samenwerkende partijen samen op één lijn te komen ten aanzien van de volgende thema’s:

- visie (pedagogisch / didactisch);
- kind / leerling;
- technologie;
- gebouw (kinderopvang, onderwijs, IKC).

Wanneer de gezamenlijke basis helder is, dan komen de onderstaande pijlers aan bod bij de inrichting:

- diversiteit / inclusiviteit (achtergronden, leerstijlen, beperkingen, begaafdheden, enzovoorts);
- keuzevrijheid en flexibiliteit (in speel- en leerplekken);
- ontmoeten en samen (vieringen, voorstellingen, hangplekken, buitenspeelplekken);
- duurzaam en groen (natuurlijke elementen en aandacht voor het milieu).

Door deze pijlers aandacht te geven, ontstaat voor jeugdigen een uitgebalanceerde speel- en leeromgeving die ook nog eens de samenwerking tussen de verschillende deelnemers bevordert. Dit met respect voor elkaars primaire taken.

c. Een herijking van de opdracht aan het jongerenwerk: niet-formeel leren en participatie.

In Geldrop-Mierlo herijken wij de opdracht aan het jongerenwerk. Het jongerenwerk kent de nodige activiteiten in de vrije tijd van jeugdigen. De nadruk daarbij komt te liggen op talentontwikkeling met een concreet resultaat. Dat wil zeggen dat talentontwikkeling altijd bijdraagt aan het ontwikkelen van competenties, het valideren hiervan en/of het behalen van een (start)kwalificatie. Talentontwikkeling wordt concreet zichtbaar op het gebied van school, werk en/of dagbesteding en is ondersteunend aan een duurzaam lerend en/of werkend leven van jongeren. We zetten in op verandering binnen het derde milieu, namelijk de vrije tijd van jongeren.

d. True Friend van Geldrop-Mierlo!

In samenwerking met (educatieve) partners geven wij vorm aan het programma True Friend. True Friend helpt bij de uitdaging om bijtijds het tij te keren waar het gaat om jonge mensen die dreigen weg te drijven van onze samenleving en niet meer kiezen voor hun eigen bewuste bijdrage aan een positieve, open leefomgeving. Het programma richt zich op niet-formeel leren en je ontwikkelen in de vrije tijd, door het aanbieden van heel gerichte activiteiten in de eigen leefwereld, voor letterlijk alle 10 – 12-jarigen in onze gemeente. Zij beslissen vervolgens zelf òf en waaraan zij meedoen en leren zo hun wereld met andere ogen zien. Daarmee is True Friend een initiatief dat al op vroege leeftijd bijdraagt aan groeiende hechting aan onze open samenleving en meteen ook een extra instrument tegen verstorend en extreem gedrag.

True Friend mikt op het activeren en versterken van die actieve betrokkenheid bij het hart van onze open samenleving op basis van wat jongeren zelf boeit en vertrouwen geeft. Daarvoor hanteren we vriendschap als kernthema: aantoonbaar de meest relevante, centrale sociale norm voor deze leeftijdsgroep.

e. Verbinding Brainport met scholen in Geldrop-Mierlo via het Educatief Beraad.

Via het Educatief Beraad sturen gemeente en het onderwijs op gezamenlijke ambities. Dit doen wij op drie niveaus:

- strategisch: gemeente en schoolbesturen;
- tactisch: gemeente en schooldirecteuren;
- operationeel: gemeente en individuele scholen via het scholenplan.

Via het Educatief Beraad maken wij ontmoetingen mogelijk zodat partijen elkaar kunnen leren kenen en mogelijkheden tot samenwerking kunnen ontdekken. Afhankelijk van de agenda worden dan ook andere partijen uitgenodigd voor het Educatief Beraad. Denk bijvoorbeeld aan de partijen binnen de voorschoolse ontwikkelrichting, de jeugdgezondheidszorg, Brainport, enzovoorts.

In de onerstaande tabel staan niet alleen de verantwoordelijkheden van de gemeente en het onderwijs weergegeven, maar ook de gezamenlijke ambities waarop vanuit het Educatief Beraad gestuurd gaat worden.

Gemeente eindverantwoordelijk	Gezamelijk sturen op amibities	Onderwijs eindverantwoordelijk
Leerplicht	Optimale opgroei-, opvoed- en ontwikkelomgeving creëren door verbindingen te leggen tussen gezin, onderwijs en vrije tijd op basis de volgende lijnen: • ouderschap / ouderbetrokkenheid • vriendschap (True Friend) • gezondheid (JOGG, Storm)	Onderwijsprestaties
RMC	Versterken en verhelderen van de verbinding tussen Passend Onderwijs en Jeugdhulp. Enerzijds in regionaal verband zodat de juiste ondersteuning kan worden ontvangen wanneer dit nodig is. Anderzijds lokaal door middel van het scholenplan: een goede aansluiting tussen het zorgteam op school en professionals vanuit het CMD / PlusTeam.	Taalbeleid
Leerlingenvervoer	Jeugdigen vanuit een optimale schoolloopbaan perspectief bieden op de arbeidsmarkt. Enerzijds in regionaal verband door samenwerking met de arbeidsmarktregio. Anderzijds via het lokale Educatieve Beraad stimuleren wij de verbinding tussen Brainport, scholen en bedrijven in Geldrop-Mierlo. Wij maken ontmoetingen mogelijk zodat partijen elkaar kunnen leren kennen en mogelijkheden tot samenwerking kunnen ontdekken.	Ouderbetrokkenheid
Onderwijshuisvesting		Informatievoorziening aan ouders en jeugdigen
Voor en vroegschoolse educatie		Toegankelijkheid
Uitvoering, Jeugdwet (inclusief jeugdhulp)		Doorlopende lijnen met soepele overgangen tussen PO, VO, MBO, HBO (of anders)
		Professionalisering
		Passend onderwijs

f. Uitvoering geven aan een 'Dorpsleerbedrijf'.
Wij onderzoeken de mogelijkheid om één of meerdere voorzieningen in het leven te roepen die naast werk en economisch nut bijdragen aan maatschappelijke opbrengsten. Bijvoorbeeld verbondenheid met de samenleving, zingeving en ruimte bieden aan de intrinsieke menselijke behoefte aan meedoen, ontwikkeling en competentie. Wij noemen dit een dorpsleerbedrijf.

2. Wij willen het aantal mensen dat laaggeletterd is, verkleinen en de digitale vaardigheden bij mensen vergroten.

a. Aanpak laaggeletterdheid en digitale vaardigheden.
In samenwerking met onze regionale en lokale partners komen we in 2020 tot een aanpak om het bereik en de kwaliteit van lesaanbod voor taal en digitale vaardigheden te vergroten. Zo sluiten we aan bij de ambitie van het Rijk om te investeren in de basisvaardigheden zoals taal en rekenen. In Nederland hebben 1,3 miljoen mensen tussen de 16 en 65 jaar moeite met taal en rekenen. Een groot deel van deze groep heeft bovendien beperkte digitale vaardigheden. Volgens een schatting gaat het om 2,5 miljoen mensen wanneer ook 65-plussers en mensen met uitsluitend lage rekenvaardigheden worden meegeteld. Voor Geldrop-Mierlo gaat het om 8% van de mensen tussen de 16 en 65 jaar die moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen of digitale vaardigheden. Dit zijn minimaal 1.600 laaggeletterden. Wanneer ook de doelgroep 65+ wordt meegenomen, komen er naar schatting nog eens 1.700 laaggeletterden bij (7). Mensen ervaren hier dagelijks de gevolgen van: bij het helpen van hun kinderen met schoolwerk, bij het vinden of behouden van werk, bij mobiel bankieren, bij het lezen van de bijsluiter van een medicijn of bij het communiceren met bijvoorbeeld een medewerker bij de gemeente. Het tekort aan deze basisvaardigheden vormt voor mensen dus een barrière om zelfstandig mee te doen in onze maatschappij, online én offline. De eisen die worden gesteld aan de vaardigheden van mensen worden steeds hoger en digitalisering maakt de samenleving voor sommigen complexer. Een groeiend aantal mensen verliest de aansluiting met deze veranderingen. Dit heeft gevolgen voor hun zelfvertrouwen, hun financiën en gezondheid.

Met onze aanpak van laaggeletterdheid wordt gewerkt aan vier actielijnen:
- Het bespreekbaar maken en bekendheid genereren.
- Het vinden van (potentiële) laaggeletterden en hen toe leiden naar een passend taalaanbod.
- Het aanbieden van een passend taalaanbod.
- Het voorkomen van laaggeletterdheid.

7. Cubiss, 'Ken uw doelgroep analyse', 2016.

8.4 Hoe meten we dit?
Uiteraard willen wij graag weten of dat wij met ons beleid resultaten behalen op de gestelde doelen. De invloed van het beleid kan direct of indirect zijn. De indicatoren op basis waarvan wij resultaten meten, staan in de onderstaande tabel. In bijlage I staan alle indicatoren op een rij met daarbij de bron (monitor).

INDICATOREN
Indicaties VVE en % bereik doelgroepkinderen
Voortijdig schoolverlaters / thuiszitters
Startkwalificatie
Jeugdigen voelen dat er naar hun geluisterd wordt
Jeugdigen voelen dat ze zichzelf kunnen zijn
Activiteiten zijn gebaseerd op de ideeën van jeugdigen
Positie jeugdigen op participatieladder
Laaggeletterdheid
Digitale vaardigheden

Pijler 2
Betrokken mensen en betrouwbare steun met perspectief

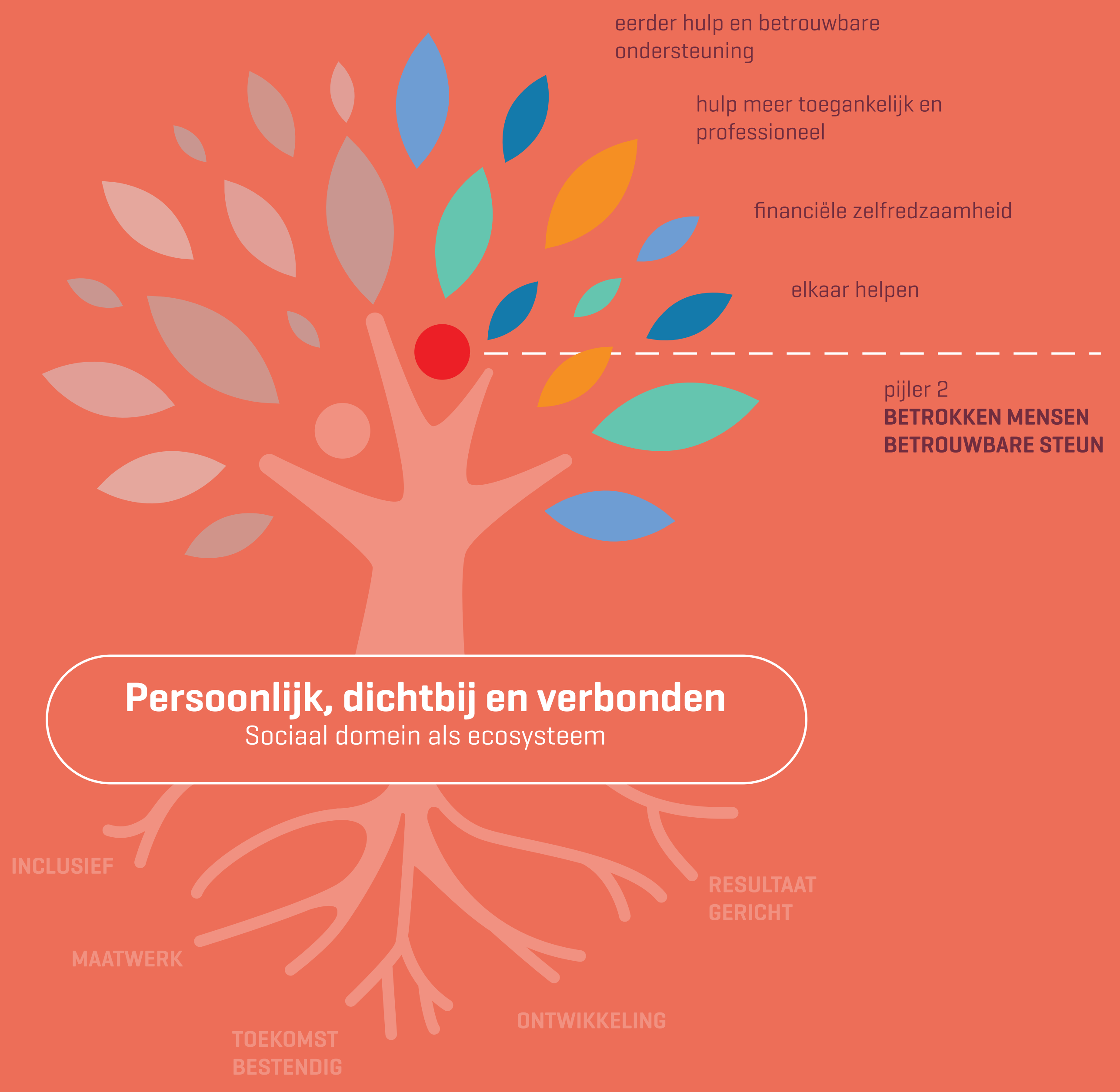

9. Wij stimuleren dat mensen financieel vaardig zijn en stellen bestaanszekerheid veilig

9.1 Ambitie

Wij willen bereiken dat onze inwoners financieel vaardig zijn en dat zij kunnen rondkomen met wat ze hebben. Bestaanszekerheid gaat over het hebben van een voldoende en stabiel inkomen. Onzekerheid over een dak boven je hoofd, schulden, eten en betaalbare en toegankelijke zorg verminderen de veerkracht van mensen. Hierdoor wordt de mentale ruimte om een weg uit een dergelijke situatie te vinden beperkt. Bestaanszekerheid is daarom een fundament. Maar wanneer ben je financieel vaardig?

Het Nibud heeft vier aandachtspunten geformuleerd met betrekking tot financiële vaardigheden en kennis. Wij streven er in onze dienstverlening naar om onze inwoners hierin zelfstandig te maken, dan wel met enige ondersteuning hiernaar toe te laten werken.

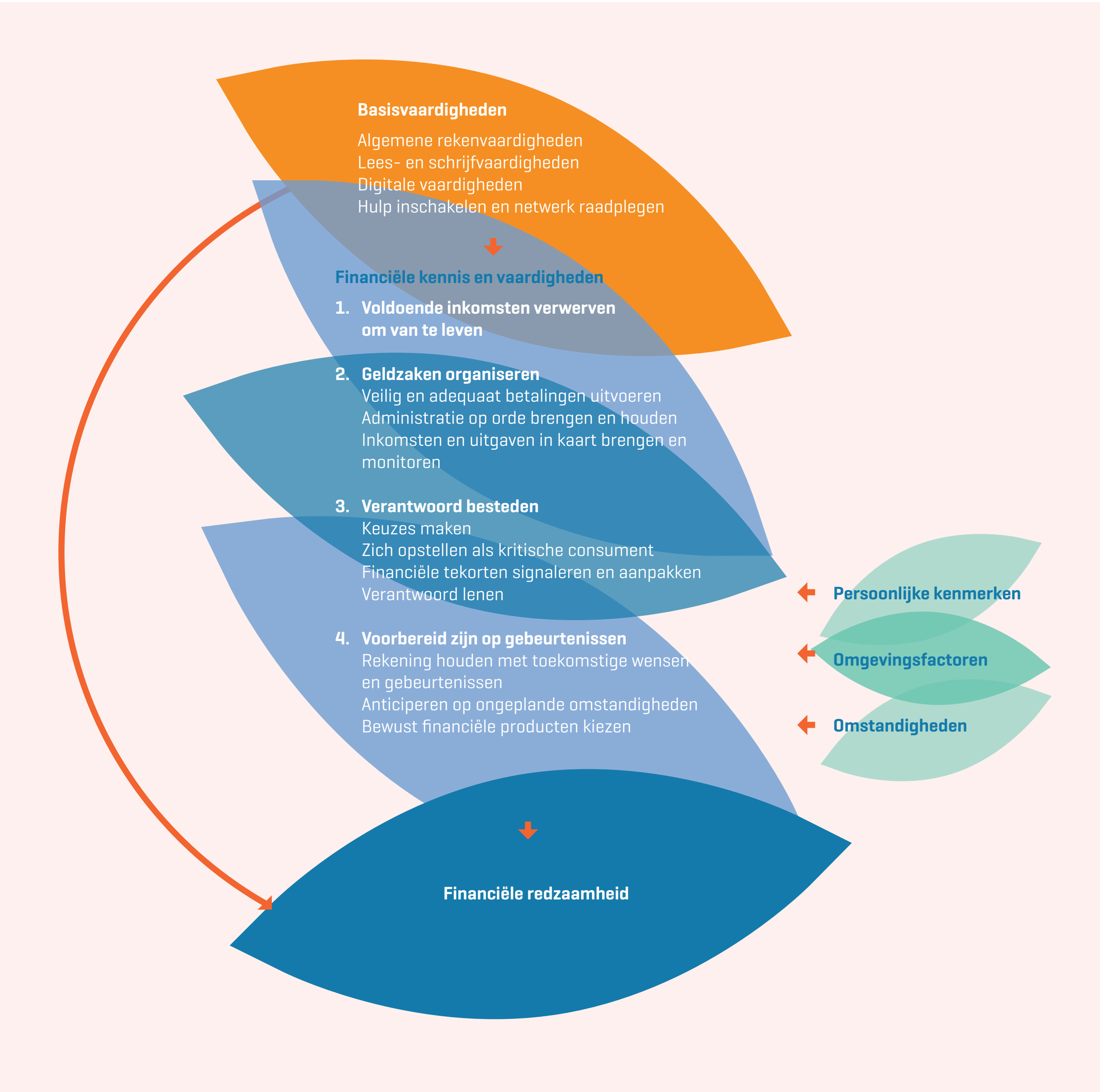

Op basis van de onderstaande zeven pijlers, stimuleren wij dat mensen financieel vaardig zijn en stellen wij bestaanszekerheid veilig:

1. Een integrale aanpak van armoede.
Wij gaan uit van het vertrouwen in de eigen wil van de mens om hun financiële situatie te verbeteren. De aanpak heeft dus oog voor alle leefdomeinen zoals financiën, werk, onderwijs, wonen, gezondheid en vrije tijd, zodat maatwerk wordt toegepast.

2. Preventieplan: jeugdigen en financiën.
Jeugdigen die al op jonge leeftijd leren hoe ze met geld om moeten gaan, komen later minder vaak in de financiële problemen. Het voorbereiden op financiële zelfstandigheid is dus heel belangrijk. De mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen worden geborgd in het preventieplan. Zie bijlage II.

3. Communicatie en netwerk.
Wij gaan actief op zoek gaan naar de samenwerking met anderen. Samen staan we sterker dan alleen: belangengroepen, cliëntenraden en andere organisaties kunnen ook wijzen op de toegankelijkheid van inkomensondersteunende voorzieningen, de manier waarop je met geld kunt omgaan en de manier waarop je schulden kan aanpakken.

4. Systeemvereenvoudiging.
In Nederland kennen we een doolhof van toeslagen, voorzieningen en regelingen voor inkomensondersteuning. Hoe lager het inkomen van inwoners is, hoe ingewikkelder het systeem om voldoende inkomen te verwerven. Dit doolhof gaat voorbij aan wat mensen aankunnen. De gemeente zal bijdragen in de vereenvoudiging door formulieren, procedures en keuzes te versimpelen en te verminderen.

5. Wij handhaven het huidige niveau van inkomensondersteunende voorzieningen en ontwikkelen de vorm en inhoud van de voorzieningen.
Dit doen we op basis van de uitkomsten van de armoedemonitor (objectieve gegevens). Op deze manier krijgen wij zicht in hoeverre landelijke financiële problemen, zoals in voorgaande analyse geschetst, aan de orde zijn in onze gemeente. Ook luisteren wij actief naar de signalen van onze partners binnen het armoedeplatform. Op die manier zijn wij beter in staat om bij de behoeften van mensen aan te sluiten. Binnen de inkomensondersteunende voorzieningen hebben wij gerichte aandacht voor kinderen in armoede.

6. Wij investeren in ontwikkeling en arbeid.
Het vinden van werk zorgt voor een groter sociaal netwerk. Betaalbare kinderopvang, goed openbaar vervoer, enzovoorts dragen bij aan het vinden van werk. Ook gaan wij met werkgevers in gesprek over concrete maatregelen voor structurele oorzaken die de bestaanszekerheid van (werkende) armen ondermijnen.

7. Bijzondere aandacht voor nieuwkomers.
Op basis van de nieuwe wet Inburgering hebben we in de komende jaren gerichte aandacht voor nieuwkomers (8). Het doel is dat nieuwkomers zo snel als mogelijk kunnen werken en ondertussen de Nederlandse taal leren.

8. *Naar verwachting gaat de nieuwe wet Inburgering per 2021 in. In het nieuwe stelsel krijgen gemeenten de regie over de nieuwe Wet inburgering. Nieuwkomers krijgen bij de gemeente een brede intake en een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP). Hierin worden afspraken gemaakt over de thema's inburgering, participatie, ontzorgen en begeleiding.*

9.2 Analyse

Oplosbare en niet-oplosbare financiële problemen
Het organiseren van bestaanszekerheid is een vraagstuk van de gehele samenleving. Veel van de problemen van (werkende) armen kan een gemeente niet oplossen met enkel armoedebestrijding.
Voorbeelden van deze problemen zijn:
- Het netto inkomen komt steeds meer onder druk te staan door stijgende vaste lasten en achterblijvende inkomens.
- De sterke flexibilisering van de arbeidsmarkt door 0-uren contracten, gedwongen of schijnzelfstandigheid, het opknippen van voltijdbanen in laagbetaalde deeltijdbanen en toegenomen marktwerking.
- Het achterblijven van de groei van de cao-lonen ten opzichte van de inflatie, waardoor middeninkomens in de verdrukking komen.

De structurele oorzaken die de bestaanszekerheid van (werkende) armen ondermijnen, moeten worden aangepakt. Dit kan echter alleen door concrete maatregelen vanuit het rijk, gemeenten en werkgevers samen uit te voeren. Op landelijk niveau wordt hier steeds vaker in gezamenlijkheid over gesproken. Ondertussen is het aan de gemeente om in samenwerking met partners op een toekomstbestendige wijze vorm te geven aan armoedebeleid. Dit is nodig, omdat steeds meer huishoudens te maken hebben met financiële problemen die vervolgens zorgen voor persoonlijke moeilijkheden en hoge maatschappelijke kosten.
De meest gehanteerde strategieën van huishoudens om een achteruitgang in inkomen op te vangen zijn bezuinigen en nagaan wat de kosten zijn van geld lenen of rood staan. Gemiddeld lijken huishoudens met deze strategieën best goed in staat te zijn om een achteruitgang op te vangen.

Er komen echter toch steeds meer mensen in financiële problemen:

- 2,6 miljoen huishoudens komen moeilijk rond (Nibud, 2018).
- 4,6% van alle werkenden leeft in armoede (SCP, 2018).
- Meer dan de helft van het budget van huishoudens gaat op aan vaste lasten (Nibud, 2019).
- 1 op de 5 huishoudens heeft betalingsachterstanden (Panteia, 2018).
- De helft daarvan betreft ernstige betalingsachterstanden (Nibud, 2018).
- 320.000 Nederlanders werken en zijn toch arm (SCP, 2018). Dit is sinds het begin van deze eeuw een toename van 60%.
- Kwamen in 2001 nog 210.000 Nederlanders niet rond van hun salaris, in 2014 lag dat aantal op 320.000 (SCP, 2018).
- Een huishouden met een modaal inkomen en een gemiddelde huur is net iets meer dan 55% van het netto inkomen aan de vaste lasten kwijt (Nibud, 2019).
- 6 miljoen huishoudens ontvangen een of meer toeslagen van het Rijk. Voor huishoudens met een laag inkomen maken de toeslagen 13% van het inkomen uit. (Algemene Rekenkamer, 2019).

Armoede kan door de onvoorspelbaarheid van het leven iedereen overkomen. Denk hierbij aan life-events die een trigger kunnen zijn van financiële problemen: echtscheiding, baanverlies, kinderen krijgen, overlijden partner, verhuizing, op jezelf gaan wonen, enzovoorts. Mensen staan dan vaak te weinig stil bij de financiële veranderingen. Als mensen daardoor grip verliezen op hun geld, is de kans groot dat er financiële problemen ontstaan. Iedereen kan dus door verschillende redenen te maken krijgen met armoede, maar Movisie en het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) constateren wel dat er vier groepen mensen zijn met een verhoogde kans op armoede. Dit zijn:
- Mensen met een uitkering (bijstand, arbeidsongeschiktheid of werkloosheid).
- Zelfstandigen (ZZP'ers).
- Niet westerse allochtonen (tweede generatie, migranten Oost Europa).
- Eenoudergezinnen met minderjarige kinderen.
- Mensen die moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen (laaggeletterden).

Kinderen in armoede

De GGD heeft in 2017 onderzoek gedaan naar het aantal kinderen dat in een gezin leeft dat moeite heeft met rondkomen. Dat onderzoek laat zien dat ongeveer 8.500 kinderen in Zuidoost-Brabant in een gezin leven dat moeite heeft met rondkomen. Bij een derde van deze groep is het huishoudinkomen netto meer dan €2.200,- per maand. Dit betekent dat moeilijk kunnen rondkomen en een laag inkomen niet altijd samengaan. Van alle gezinnen met kinderen tussen 0 en 11 jaar oud die moeite hebben met rondkomen, ontvangt 22% al financiële steun vanuit de gemeente, terwijl 36% nog niet bekend is met deze mogelijkheden. In de onderstaande figuur staat de schatting van het aantal kinderen weergegeven voor de individuele gemeente in Zuidoost-Brabant; de schatting voor Geldrop-Mierlo ligt hoger in vergelijking met andere gemeenten.

Moeite met rondkomen per gemeente

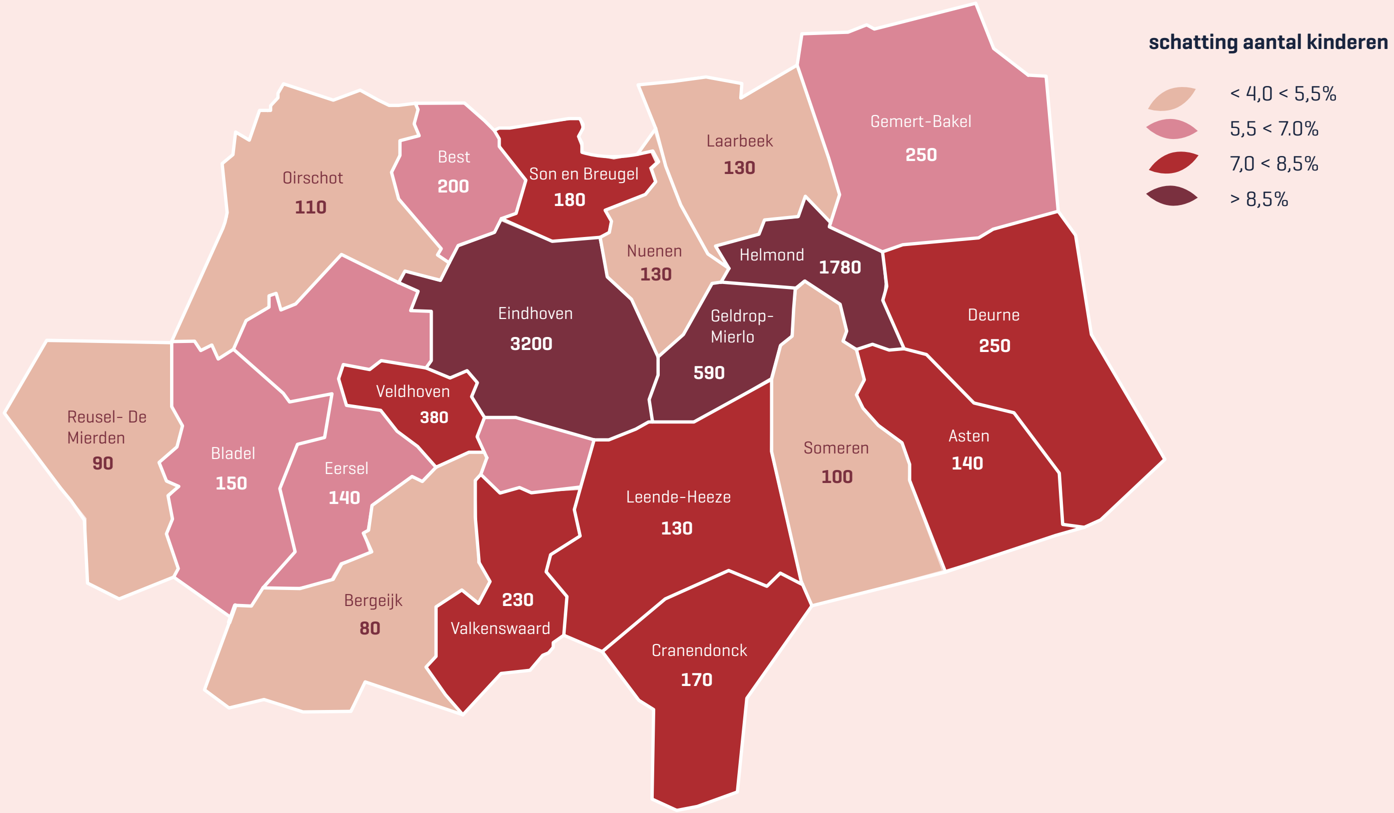

Verborgen armoede

Wanneer wij inzoomen op de situatie in Geldrop-Mierlo, dan weten we dat we op dit moment slechts een klein deel aan informatie over minima huishoudens/huishoudens in armoede boven water krijgen. Hierbij zijn alleen die personen en huishoudens in beeld die al gebruik maken van één of meerdere van onze voorzieningen (te denken aan bijzondere bijstand, schuldhulpverlening, enzovoorts). De huishoudens die geen gebruik maken van deze voorzieningen, maar wel te maken hebben met armoede, zijn bij ons cijfermatig niet in beeld.

Afgezien van de cijfers hebben onze partners van het Armoedeplatform, de medewerkers van het CMD en het PlusTeam uiteraard dagelijks te maken met de mensen die zich in deze situatie bevinden. Paradoxaal kennen we dus het verhaal achter de onbekende cijfers wel. In de zoektocht naar mogelijkheden om meer inzicht te krijgen in de omvang van armoede in Geldrop-Mierlo en het niet gebruik van voorzieningen die financiële ondersteuning bieden aan huishoudens in armoede, is een monitor ontwikkeld. De uitkomsten van de armoedemonitor worden in 2020 zichtbaar, waarbij de data wordt gepresenteerd op wijkniveau. Dit is waardevolle informatie voor de doorontwikkeling van regelingen en voorzieningen, maar ook voor de inzet van collectieve voorzieningen en preventieactiviteiten.

De armoedeval

De beste weg uit armoede is een structurele verbetering van het inkomen door werk dat loont. Werk is echter niet voor iedereen mogelijk of loont niet altijd. Het voorkomen van een armoedeval vraagt om specifieke aandacht. Wie er in inkomen op vooruitgaat, loopt het risico niet meer in aanmerking te komen voor inkomensafhankelijke regelingen. Mensen die zich hierdoor laten weerhouden naar een hoger inkomen te streven, zitten in de armoedeval. Dit maakt het moeilijk om aan armoede te ontsnappen. De armoedeval kost de gemeenschap enerzijds geld en zorgt anderzijds voor de instandhouding van mensen die rond de armoedegrens blijven leven. Daarbij is het moeilijk om voor verschillende groepen mensen de armoedeval exact in kaart te brengen.

Leven in schaarste

Armoede betreft niet alleen een financieel moeilijke situatie, maar zorgt ook voor een mentale toestand waarin mensen geen kansen meer zien. De chronische stress die gepaard gaat met geldzorgen werkt verlammend op het denk- en handelingsvermogen wat nodig is om problemen op te lossen. Mensen zijn minder goed in staat om doelen en prioriteiten te stellen, emoties te beheersen en strategieën te ontwikkelen voor als het tegenzit. Dit zijn juist de functies die iemand nodig heeft om uit armoede te raken. Geldzorgen leggen de focus op het oplossen van korte termijn problemen: hoe betaal ik die rekening op tijd en zet ik vanavond een warme maaltijd op tafel? De schaarste veroorzaakt tunnelvisie, waardoor mensen op de lange termijn steeds onverstandigere beslissingen nemen. Langdurige schaarste maakt het daarnaast moeilijk nieuwe vaardigheden aan te leren. Het onderkennen van de invloed van stress brengt een fundamenteel andere kijk op mensen die afspraken vergeten en waarbij het niet lukt om beloften na te komen. Het beeld dat deze mensen niet gemotiveerd zijn, komt in een ander daglicht te staan. Het vraagt om een omslag in denken: geen onwil, maar eerder onmacht.

9.3 Doelen en acties

1. Het vergroten van het aantal mensen dat economische zelfstandig is door middel van (betaald) werk.

a. Sturen op uitstroom naar (betaald) werk binnen werkbedrijf Senzer.
De gemeente Geldrop-Mierlo maakt onderdeel uit van de gemeenschappelijke regeling Senzer. In samenwerking met Senzer wordt inwoners een (tijdelijk) vangnet geboden voor inkomensondersteuning en hulp bij het vinden van betaald werk. Uitstroom naar betaald werk op basis van maatwerk met behulp van het lokale bedrijfsleven, is de hoofdprioriteit van Senzer. Uitgaande van de te realiseren 'loonwaarde' van de betrokken mensen onderscheidt Senzer drie groepen:
- mensen met een loonwaarde onder 30% van het wettelijk minimum loon;
- mensen met een loonwaarden tussen 30 en 80%;
- mensen met een loonwaarde van 80% en hoger.

Senzer richt zich vooral op de ondersteuning van de groep 30 – 80% WML. Senzer biedt scholing, ondersteuning en werkervaringsplaatsen. Daarnaast wordt ingezet op het wegnemen van belemmeringen bij het verkrijgen van betaald werk (lichamelijke of psychische belemmeringen, maar ook bijvoorbeeld schuldenproblematiek). Ook gaan wij met Senzer in gesprek over de aansluiting van de Participatiewet op de WMO/Jeugdwet. Dit doen we vooral voor mensen die een loonwaarde van 0-30% kennen. Op deze manier kan iedereen in onze gemeente meedoen.

b. Evaluatie van Senzer.
De evaluatie gemeenschappelijke regeling Senzer is in 2020 gestart. Daarbij wordt Senzer op drie hoofdpunten geëvalueerd:
- resultaten: (financiën en uitstroom van mensen naar werk);
- organisatie: (formatie en goed werkgeverschap);
- legitimatie: (opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap);

Op basis van de uitkomsten van de evaluatie zal worden bepaald wat de vervolgstappen zijn voor de gemeenschappelijke regeling Senzer.

c. Voortzetten uitvoering Vertrouwensexperiment.
In 2020 zetten wij de uitvoering van het Vertrouwensexperiment Stimulerende Bijstand voort. In dit experiment wordt nadrukkelijk samengewerkt met de Universiteit Tilburg, andere gemeenten en Senzer. Het experiment onderzoekt of een begeleiding die vanuit vertrouwen en intrinsieke motivatie handelt, zorgt voor een beter welbevinden en (indien mogelijk) duurzame uitstroom onder werkzoekenden in de bijstand. Medio 2020 wordt het experiment beëindigd. Begin 2020 wordt een tweede tussenrapportage van de Universiteit van Tilburg verwacht en in het najaar van 2020 komt de Universiteit met een eindrapportage.

d. Uitvoering geven aan de nieuwe wet Inburgering.
Naar verwachting krijgen alle gemeenten in Nederland in 2021 de totale regie over de inburgering terug. Sinds 2013 had de gemeente alleen nog de taken maatschappelijke begeleiding en de begeleiding naar werk. Het doel van het Rijk is dat meer nieuwkomers sneller kunnen werken en het werken combineren met het leren van de Nederlandse taal. De nieuwe taken bestaan uit:
- inkoop inburgeringstrajecten op maat;
- brede intake en persoonlijk ontwikkelingsplan;
- asielvergunninghouders de eerste periode ontzorgen en zorg in natura leveren;
- controle op voortgang inburgering versterken.

Wij onderzoeken samen met onze ketenpartners (onder andere Levgroep en Senzer) hoe wij deze extra taken slim inbedden en effectief organiseren. Het doel van alle partijen is nieuwkomers duurzaam veerkrachtig maken. Dat houdt in elk geval in: economisch zelfstandig en financieel vaardig.

2. Inwoners die moeite hebben met rondkomen, weten waar zij terecht kunnen met vragen en worden geholpen vanuit een realistisch perspectief van hun denk- en doen vermogen.

a. Systeemvereenvoudiging en een realistisch perspectief binnen de klantreis van de gemeente.
Zoals gezegd kennen wij in Nederland een doolhof van toeslagen, voorzieningen en regelingen voor inkomensondersteuning. Hoe lager het inkomen van inwoners is, hoe ingewikkelder het systeem om voldoende inkomen te verwerven. Dit doolhof gaat voorbij aan wat mensen aankunnen. De gemeente kan bijdragen in de vereenvoudiging door formulieren, procedures en keuzes te vereenvoudigen en te verminderen. De organisatie van het Centrum voor Maatschappelijke Deelname verandert en wordt gebaseerd op de 'klantreis' van de inwoner(s). Dit betekent een verandering van teams zodat het voor klantadviseurs makkelijker wordt om inwoner(s) te ondersteunen: op maat, in samenhang en eenvoudig. De klantreis 'inkomen' gaat uit van het vertrouwen in de eigen wil van mensen om hun financiële situatie te verbeteren. Verder gaat die klantreis uit van alle leefdomeinen zoals financiën, werk, onderwijs, wonen, gezondheid en vrije tijd zodat maatwerk wordt toegepast. Binnen de klantreis inkomen staat een realistisch perspectief van het denk- en doenvermogen van inwoners voorop. Hierdoor kan een beter onderscheid worden gemaakt tussen 'niet willen' en 'niet kunnen'. Hieronder staat een tabel voor een nadere duiding van het realistische perspectief (9).

Het Rationalistische perspectief	Het Realistische perspectief
Assumpties over mentale vermogens:	**Assumpties over mentale vermogens:**
Iedereen beschikt over voldoende mentale vermogens voor redzaamheid. Uitzondering: kleine groep kwetsbaren;. Aandacht voor denkvermogen.	Normaalverdeling: sommigen scoren hoog, sommigen laag, grote middengroep; Staart van (zeer) kwetsbaren; Ook aandacht voor doenvermogen.
Assumpties over gedrag:	**Assumpties over gedrag:**
Weten leidt tot doen. Zelfcontrole is onbeperkt.	Weten is nog geen doen. Zelfcontrole is begrensd.
Inrichting beleid	**Inrichting beleid**
Meer keuze is altijd beter. Sturen via informatie en financiële prikkels. Burger moet de wet kennen.	Verleiding en stress verminderen; Sturing via keuzearchitectuur; Burger moet de wet ook 'kunnen'.
Uitvoering beleid	**Uitvoering beleid** -
Afstandelijk, zakelijk. Geen contact voorafgaand aan sancties. Alleen hulp bij evidente overmacht.	persoonlijk, proportioneel; wel contact voorafgaand aan sancties; meer differentiëren: niet willen/niet kunnen.

9. *Deze tabel is overgenomen uit de samenvatting van het rapport: 'Weten is nog doen' van de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid (2017).*

b. Evaluatie en onderzoek schuldhulpverlening.
In 2021 wordt de wijze van schuldhulpverlening geëvalueerd. Daarbij wordt ook nader onderzoek gedaan naar andere methoden van klantbenadering, waaronder Mobility Mentoring. In verschillende gemeenten in het land maakt men gebruik van wetenschappelijke inzichten over de impact van schaarste en het functioneren van hersenen. In de gemeente Amsterdam heeft dit bijvoorbeeld geleid tot een hogere uitstroom van mensen in de schuldhulpverlening.

3. Wij vergroten het zicht op armoede in onze gemeente zodat onze inwoners gericht en duurzaam ondersteund kunnen worden.

a. Armoedemonitor uitvoeren.
We hebben een armoedemonitor ontwikkeld. Dit is gedaan om meer inzicht te krijgen in de omvang van armoede in Geldrop-Mierlo en het niet-gebruiken van voorzieningen die financiële ondersteuning bieden aan huishoudens in armoede. De uitkomsten van de armoedemonitor worden in 2020 zichtbaar, waarbij de data wordt gepresenteerd op wijkniveau. Dit is waardevolle informatie voor de doorontwikkeling van regelingen en voorzieningen, maar ook voor de inzet van collectieve voorzieningen en preventieactiviteiten. Periodiek voeren wij de Armoedemonitor uit om meer zicht te krijgen in de mensen die in Geldrop-Mierlo moeite hebben met rondkomen.

4. Wij helpen mensen met problemen met rondkomen en/of schulden te voorkomen en signaleren.

a. Uitvoeren van het preventieplan.
Binnen het preventieplan van de gemeente wordt een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen opgenomen die er op gericht zijn dat mensen financieel vaardig worden en zich zo gedragen dat zij hun financiën op orde houden. Denk hierbij aan bijvoorbeeld de voortzetting van de pilot Schuldhulpverlening en het formulierenspreekuur. Wij kennen binnen het preventieplan specifiek aandacht voor jeugdigen. Jeugdigen die al op jonge leeftijd leren hoe ze met geld om moeten gaan, komen later minder vaak in de financiële problemen. Het voorbereiden op financiële zelfstandigheid is dus heel belangrijk. De mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen worden geborgd in het preventieplan. Zie bijlage II.

b. Uitbreiden en versterken van het netwerk: armoedeplatform.
Binnen het armoedeplatform komen gemeente en partners samen om kennis en inzichten te delen en gezamenlijk de dienstverlening af te stemmen en door te ontwikkelingen. Deze lijn zetten wij voort waarbij nadrukkelijk wordt onderzocht hoe private partners onderdeel zouden kunnen worden van het armoedeplatform. Naast het onderzoek over private partners, gaan wij ook onderzoeken hoe wij in samenwerking met het platform een beter zicht kunnen krijgen op verborgen en stille armoede in de gemeente.

9.4 Hoe meten we dit?
Uiteraard willen wij graag weten of dat wij met ons beleid resultaten behalen op de gestelde doelen. De invloed van het beleid kan direct of indirect zijn. De indicatoren op basis waarvan wij resultaten meten, staan in de onderstaande tabel. In bijlage I staan alle indicatoren op een rij met daarbij de bron (monitor).

INDICATOREN
Betalingsachterstanden BKR
Schuldhulpverlening
Gebruik minimaregelingen en bijzondere bijstand
Bijstandsuitkering
Percentage mensen dat aangeeft moeite te hebben om financieel rond te komen
Percentage inwoners met (mogelijk) armoedeproblematiek

10. Wij helpen mensen elkaar te helpen

10.1 Ambitie

Veerkracht is het vermogen om er weer bovenop te komen. Daarvoor hebben mensen elkaar nodig en daarom willen wij mensen helpen elkaar te helpen. Hoe krijgen wij het met elkaar voor elkaar dat mensen in straten en wijken zich om elkaar bekommeren? Dat mensen oog hebben voor elkaar en open staan om verdriet en vreugde te delen? Mantel-zorg neemt in onze gemeenschap een onmisbare plaats in, Zonder deze vorm van naastenliefde zouden veel mensen gebruikmaken van professionele ondersteuning. Dit terwijl de ondersteuning die men van een naaste krijgt van zoveel meerwaarde kan zijn. Het is dan ook belangrijk om mantelzorgers zo goed mogelijk te ondersteunen, zodat deze hun ondersteuningsrol kunnen blijven vervullen. Wij willen dan ook onze diensten en activiteiten richten op één of meerdere van de onderstaande uitgangspunten.

Wij willen mantelzorgers:

1. **Vinden en bereiken.**
   Diensten en activiteiten voor mantelzorgers moeten breed bekend zijn en op een laagdrempelige manier toegankelijk zijn, zodat mantelzorgers weten waar zij terecht kunnen wanneer zij hier behoefte aan hebben.
2. **Informeren.**
   De mantelzorger wordt gesteund bij de uitvoering van de mantelzorg en heeft daartoe een laagdrempelige toegang tot advies, informatie en (onafhankelijke) ondersteuning.
3. **Ondersteunen en verlichten.**
   Het is een kernpunt mantelzorgers te betrekken bij de ondersteuning en zorg. In dialoog wordt de ondersteuning afgestemd op de behoeften van de betrokken mensen en mantelzorger(s). Daarbij wordt rekening gehouden met de specifieke situatie en omstandigheden van de mantelzorger. De ondersteuning heeft tot doel de draagkracht van de mantelzorger in stand te houden of te vergroten (de draaglast te verminderen).
4. **Verbinden.**
   De gemeente stuurt actief op het onderschrijven en bijdragen aan de bovenstaande uitgangspunten door (professionele) organisaties.
5. **Waarderen.**
   Wij spreken onze waardering uit voor mantelzorgers als een publieke uiting van respect.

Naast de hierboven genoemde uitgangspunten, willen wij ook de beleidsmatige positie van mantelzorgers en mensen die gebruik maken van ondersteuning, versterken. De formele cliëntenparticipatie- en behartiging, is dan ook zeer belangrijk. Op basis van gesprekken met de Wmo raad en de Cliëntenraad Participatiewet en Minima (CPM), zijn wij gekomen tot de onderstaande uitgangspunten.

1. Formele cliëntenparticipatie- en behartiging is integraal (verbinding van leefgebieden) en divers (leeftijd, etniciteit, achtergrond, (werk)ervaring, opleiding, sekse, gender, seksualiteit, etc.).
2. Formele cliëntenparticipatie- en behartiging is zichtbaar en herkenbaar.
3. Formele cliëntenparticipatie- en behartiging kan gevraagd en ongevraagd advies geven.
4. Formele cliëntenparticipatie- en behartiging gaat over zowel beleid als uitvoering.
5. Formele cliëntenparticipatie- en behartiging is toekomstbestendig: generaties van nu, maar ook die van de toekomst zijn en worden vertegenwoordigd.
6. Formele cliëntenparticipatie- en behartiging gaat over collectieve belangen van mensen. Dit betekent dat er geen sprake is van individuele belangenbehartiging.

10.2 Analyse

Mantelzorg

Mantelzorg is een moeilijk te vangen begrip. Er bestaan vele definities en nuances. Het is in veel gevallen geen bewuste keuze van mensen om 'mantelzorger' te worden. Het is iets dat gebeurt, waar men inrolt, wat je overkomt. Door de bestaande sociale relatie bestaat bij de hulpvrager en de mantelzorger een - al dan niet expliciet uitgesproken- verwachting en vanzelfsprekendheid. Deze sociale relatie kan vele vormen hebben: partner, kinderen, huisgenoten, familieleden, vrienden, buren en bekenden. Ook geografisch hoeven de ondersteuner en de vrager niet in elkaars straat, buurt, wijk of zelfs de gemeente te wonen. Het gaat om emotionele nabijheid.
Mantelzorg is in elk geval dus ondersteuning die niet op basis van een dienstverlenend beroep wordt verleend aan mensen uit de sociale omgeving. Hierbij vormt de sociale relatie de basis voor het verlenen van deze hulp. Het is dus een vorm van naastenliefde, solidariteit en samenhorigheid.
Op basis van landelijke cijfers, zouden er in gemeente Geldrop-Mierlo ongeveer 10.000 mantelzorgers zijn, waarvan 8.400 intensieve en langdurige zorg verlenen. Daarbij weten we dat in de nabije toekomst - door de vergrijzing - het aantal potentiële mantelzorgers afneemt. Op basis van een analyse door het Planbureau voor de Leefomgeving en het Sociaal en Cultureel Planbureau, kan gesteld worden dat er in 2018 vijftien potentiële mantelzorgers voor elke 85-plusser klaar staat, maar dat in 2040 dit sterk terug loopt naar zes. Zijn er in de toekomst voldoende mantelzorgers beschikbaar? Er zal sprake zijn van mantelzorgers met een mindere draagkracht en een grotere draaglast.
Los van de vergrijzing speelt ook het arbeidsmarktbeleid van de overheid een rol in de toekomst van de informele zorg. Beleidsdoelen als 'meer en langer werken' en 'meer zelf zorgen voor zieke en gehandicapte verwanten' (staan) op gespannen voet met elkaar. Wanneer mensen (zoveel mogelijk) fulltime gaan werken, zal het aantal mantelzorgers in 2030 naar schatting 10% lager liggen (dan de huidige schatting) (10). Het is daarom belangrijk om grote aandacht te hebben voor mantelzorgers.

Formele cliëntenparticipatie- en behartiging

In de gemeente Geldrop-Mierlo kennen wij vier formele adviesraden die belangen behartigen van mensen op het gebied van het sociaal domein. Dit zijn:

- de Wmo raad
- de Cliëntenraad Participatiewet en Minima
- de Jongerenraad
- en de Sportraad

Deze adviesraden kunnen gevraagd en ongevraagd advies geven aan de gemeente Geldrop-Mierlo. Daarbij kent elke adviesraad een eigen werkwijze.

10. Sociaal en Cultureel Planbureau; 'Toekomst van de mantelzorg', 2009.

Cliëntondersteuning en Vertrouwenspersoon

Onze samenleving is complex. Het is niet voor iedereen altijd even eenvoudig om de weg te vinden naar passende zorg en ondersteuning. Onafhankelijke cliëntondersteuning kan hierbij helpen. De Wet maatschappelijk ondersteuning (Wmo) verplicht gemeenten tot het inrichten van de functie onafhankelijk cliëntondersteuner voor het gehele sociale domein, dus ook voor de Jeugdwet. Daarnaast verplicht de Jeugdwet gemeenten tot het beschikbaar stellen van een onafhankelijke vertrouwenspersoon voor jeugdigen die jeugdhulp ontvangen. Het Advies en Klachtenbureau Jeugdhulp (AKJ) voert in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het onafhankelijk vertrouwenswerk voor de Jeugdwet uit. Het AKJ heeft geen cliëntondersteuners in dienst.
Zowel cliëntondersteuners als vertrouwenspersonen kunnen informatie en advies geven aan mensen die vragen hebben over de ondersteuning. De cliëntondersteuner kan iemand al bijstaan op het moment dat er wordt gezocht naar hulp. Hij of zij ondersteunt dan bij inhoudelijke/hulpverlenende gesprekken en kan ook voor de persoon op zoek gaan naar de hulp die iemand graag wil hebben. De vertrouwenspersoon doet dat niet. De vertrouwenspersoon wordt meestal pas benaderd als er al hulp is en daar vragen, problemen of klachten over ontstaan. De vertrouwenspersoon ondersteunt een cliënt bij het bespreekbaar maken van vragen, problemen of klachten en daarover helderheid te krijgen. Als dit is opgelost, dan stopt ook de ondersteuning van de vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon ondersteunt niet bij inhoudelijke hulpverleningsgesprekken, maar enkel bij vraag- en klachtgesprekken.

In Geldrop-Mierlo hebben we met meerdere partijen afspraken gemaakt over de invulling van onafhankelijke cliëntondersteuning in onze gemeente. Dit zijn de volgende partijen:

- de ouderenadviseurs voor de ouderen.
- Stichting Ouders en Jeugdzorg voor ouders en jongeren op het gebied van jeugdhulp.
- Mee Zuidoost Brabant voor mensen met een (tijdelijke) beperking.
- GGZ ondersteuners voor mensen die gebruik maken van geestelijke gezondheidszorg.
- Zorgbelang voor iedereen die vragen heeft over de Wmo of andere zorg.

Het AKJ voert de functie van Vertrouwenspersoon uit binnen onze gemeente. Dit is er voor ouders en jeugdigen op het gebied van jeugdhulp/opvoedondersteuning.

10.3 Doelen en acties

1. Mantelzorgers hebben voldoende draagvermogen en voelen zich op een adequate wijze ondersteund.

a. Jaarlijks opstellen en uitvoeren van een plan van aanpak op basis van een mantelzorg uitvoeringsprogramma met daarin specifiek aandacht voor jonge mantelzorgers.

Binnen de gemeente Geldrop-Mierlo willen wij verschillende partijen betrekken bij de ondersteuning van mantelzorgers. Om ervoor te zorgen dat de ondersteuning vanuit de gemeente en andere partijen het beste aansluit bij de behoefte van de mantelzorgers, wordt jaarlijks een plan van aanpak opgesteld. Binnen het plan van aanpak wordt de uitvoering van diensten en activiteiten per doelgroep bepaald. Om de ondersteuning en waardering beter bij de mantelzorgers te laten aansluiten, is er sprake van een indeling in leeftijdscategorieën:

- 25 tot 55 jaar
- 56 tot 69 jaar
- 70 jaar en ouder

Voor de jonge mantelzorgers (jonger dan 25 jaar) wordt een apart plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd.

b. Onderzoek doen naar mogelijkheden voor een mantelzorgmakelaar.
Een mantelzorgmakelaar is iemand die regeltaken van overneemt, zodat mantelzorgers minder worden belast. Dit is handig wanneer sommige taken lastig zijn of wanneer mensen hiervoor geen tijd hebben. Sommige zorgverzekeraars vergoeden de mantelzorgmakelaar vanuit een aanvullende zorgverzekeraar. In het jaar 2020 onderzoekt de gemeente Geldrop-Mierlo of dat het wenselijk en mogelijk is dat de functie van een mantelzorgmakelaar door de gemeente (gedeeltelijk) wordt vergoed. Denk bij de hierboven genoemde regeltaken aan:

- het bemiddelen tussen mantelzorger en uw werkgever over de afstemming werk en zorg;
- informatie over verzekeringen;
- het onderhouden van contact met uitkerende instanties zoals het CAK.nl, de gemeente of UWV.nl;
- het aanvragen van indicaties bij het CIZ, uw zorgverzekering of uw gemeente via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo);
- het geven van informatie over wetten, regels en voorzieningen;
- het opstellen van een bezwaarschrift of klacht;
- het invullen van formulieren;
- het op orde krijgen van de administratie.

2. Het versterken van de formele cliëntenparticipatie- en behartiging in Geldrop-Mierlo.

a. Gemeente, Wmo raad en het CPM geven uitvoering aan uitkomsten evaluatie.
In 2019 hebben gemeente, Wmo raad en het CPM de huidige werkwijze geëvalueerd. Uit de evaluatie zijn meerdere acties geformuleerd. Vanaf 2020 wordt dan ook uitvoering gegeven aan de volgende zaken:

- Wmo raad, CPM en gemeente voeren met elkaar het gesprek over hoe de integraliteit van cliëntenparticipatie- en behartiging kan worden bevorderd. Dit gesprek wordt gevoerd aan de hand van mogelijke scenario's waaraan een groeipad kan worden verbonden.
- Wmo raad, CPM en gemeente onderzoeken met elkaar op wat voor manier zij de inspraak- en zichtbaarheid van cliënten kunnen vergroten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van externe deskundigheid, bijvoorbeeld Movisie.
- Wmo raad, CPM en gemeente onderzoeken met elkaar op wat voor manier zij het aantal leden van de adviesraden kunnen vergroten waarbij aandacht is voor diversiteit.
- De onderliggende regelgeving met betrekking tot. cliëntenparticipatie- en behartiging wordt herzien en opnieuw vastgesteld.
- Tot slot onderhouden gemeente en adviesraden een open, transparante en gelijkwaardige werkrelatie.

10.4 Hoe meten we dit?
Uiteraard willen wij graag weten of dat wij met ons beleid resultaten behalen op de gestelde doelen. De invloed van het beleid kan direct of indirect zijn. De indicatoren op basis waarvan wij resultaten meten, staan in de onderstaande tabel. In bijlage I staan de indicatoren nader uitgewerkt met onder andere de bron (monitor) en frequentie van uitgave.

INDICATOREN
Ervaren belasting als mantelzorger
Behoefte aan hulp als mantelzorger

11. Wij professionaliseren de toegang tot ondersteuning en zorg door vakmanschap te faciliteren

11.1 Ambitie
Het is voor mensen duidelijk waar zij terecht kunnen met een vraag voor hulp of ondersteuning en de vraag wordt snel op de juiste plek opgepakt. Dit vraagt een herkenbare toegang tot ondersteuning, waar met een brede blik een deskundige inschatting wordt gemaakt van wat nodig is om de betrokken mensen verder te helpen.
Het Centrum voor Maatschappelijke Deelname (CMD) is in Geldrop-Mierlo de toegang tot ondersteuning. Het CMD heeft als doel om voor alle vragen van mensen over het deel hebben in de gemeenschap een vraagbaak te zijn. Het is een centrum voor alle inwoners, dus òòk mantelzorgers en vrijwilligers. Daarbij vervult het CMD een gidsfunctie voor professionals en vrijwilligers. Indien eenprofessional of vrijwilliger vragen heeft over het lokale hulpverleningsaanbod of vrijwilligers- en verenigingsleven, kan deze eveneens terecht bij de CMD. Het CMD is dus één integrale toegang voor het sociaal domein. Een toegang waar alles samen komt en dat zoveel mogelijk voorkomt dat mensen tussen wal en schip raken.
De klantadviseur van het CMD staat naast de betrokken mensen, arrangeert het benodigde maatwerk én houdt de vinger aan de pols. Om maatwerk te arrangeren maakt de toegang gebruik van wat de betrokken mensen zelf kunnen, van (collectieve) voorzieningen in Geldrop-Mierlo én van specialistische zorg en ondersteuning. Ook kunnen klantadviseurs van de toegang zelf direct in de thuissituatie ondersteuning bieden.

Het CMD is in de communicatie, contacten en relaties persoonlijk en dichtbij. Vertrouwen is essentieel om tot goede samenwerking, ondersteuning of hulp te komen. Klantadviseurs van het CMD hebben de intentie om mensen te leren kennen zonder oordeel en nemen tijd om naar het verhaal van onze inwoners en partners te luisteren. Het CMD communiceert via begrijpelijke taal (B1 niveau) en het CMD is te bereiken op de volgende manieren:
- website
- telefoon
- e-mail
- gesprek bij mensen thuis, op school, bij de huisartsenpraktijk en op het gemeentehuis

Mensen kunnen bij het CMD rekenen op een vaste hoge kwaliteit, ongeacht de klantadviseur die zij treffen. Het CMD neemt mensen serieus door mensen te faciliteren en te ondersteunen om verder te bouwen op hun sterke punten. Daarbij werkt het CMD vanuit de Sociale Netwerkstrategie. De regie en verantwoordelijkheid liggen bij de betrokken mensen zelf. Familie, vrienden, collega's, klasgenoten, het is maar net om wie het gaat of wat zij nodig hebben. Zij bedenken met elkaar voor welke vragen zij een antwoord zoeken, nemen besluiten, bepalen hun eigen strategie en stellen bij als de situatie daarom vraagt. Besluiten, plannen en strategieën die passen bij hun leven. Vanuit een professioneel perspectief draagt het CMD zorg voor het herkennen en erkennen van draagkracht en onvermogen en schakelt bij waar nodig. De ondersteuning van de professional is altijd gericht op het versterken van het probleemoplossend vermogen van de betrokken mensen. Wij gaan er dus ook vanuit dat iedereen een netwerk nodig heeft. Dit zijn mensen die er onvoorwaardelijk (en onbetaald) zijn, ook tijdens en na een eventueel (hulp)traject. Mensen die (tijdelijk) niet goed in staat zijn om zelf de regie over het leven te voeren en hun belangen te behartigen, kunnen gebruik maken (onafhankelijke) cliëntondersteuners die optreden als hun vertegenwoordiger. Inwoners worden actief op de mogelijkheden van cliëntondersteuning gewezen.

Het CMD faciliteert dus gesprekken waarin betrokkenen samen, op basis van voldoende informatie, nadenken over wat er nodig is om de situatie te verbeteren. Dit leidt tot meer betrokkenheid, participatie en ondersteuning uit het netwerk. Het CMD handelt daarnaast eenvoudige adviesvragen af en aanvragen voor voorzieningen waar een sociaal netwerk geen uitkomst in kan bieden, zoals hulpmiddelen. Kan de vraag daarmee niet worden opgelost of is direct duidelijk dat er sprake is een complexe situatie, dan wordt opgeschaald.

Mensen krijgen vanuit het CMD één klantadviseur als contactpersoon aangewezen. In het CMD werken klantadviseurs met een specifiek aandachtsgebied. Dit betekent dat de ene klantadviseur deskundig is op het gebied opvoeden en opgroeien, terwijl de andere klantadviseur deskundig is op het gebied van schulden. Elke klantadviseur van het CMD kent daarnaast generalistische competenties: zoals het gebruiken of versterken van het eigenaarschap en regie van mensen en hun netwerk, integraal werken, verbindingen leggen met en tussen andere werkvelden en specialismes. In vakjargon spreken wij dan van een T-shaped professional. De klantadviseur zet specialistische kennis van zichzelf, teamgenoten of anderen in als dat nodig is.

Samenvattend zijn de taken van het CMD:

- Informatie en advies geven over: het verenigingsleven, vrijwilligerswerk, collectieve voorzieningen, preventieve interventies, ondersteuning en (jeugd)hulp, werk en inkomen, leerplicht, leerlingenvervoer, schuldhulpverlening, de Wet Langdurige Zorg, de Zorgverzekeringswet, mantelzorg, familiegroepsplan, cliëntondersteuning, vertrouwenspersoon.
- Eigenaarschap en de samenredzaamheid bij mensen vergroten.
- Kortdurende enkelvoudige ondersteuning bieden: handelingsadvies en begeleiding.
- Het verstrekken van voorzieningen zoals hulpmiddelen of andere vormen van ondersteuning wanneer het sociaal netwerk geen uitkomst kan bieden.
- Actief opvolgen van afspraken en resultaten uit het ondersteuningsplan richting aanbieders van hulp en ondersteuning.
- Deelname aan netwerkberaad.
- Het oppakken van signalen na toewijzing vanuit de verwijsindex risicojongeren ‘Zorg voor Jeugd’ en Veilig Thuis.
- Het toezicht houden op de leerplicht.
- Triage naar het PlusTeam wanneer sprake is van complexe situaties.
- Het opstellen en afgeven van beschikkingen, opdrachttoewijzingen naar (zorg)aanbieders, facturen afhandelen en het uitvoeren van overige administratieve processen.
- Signaleren van maatschappelijke vraagstukken en deze signalen vertalen naar trends en ontwikkelingen ten behoeve van verbetervoorstellen op het gebied van preventie en collectieve voorzieningen.
- Het uitvoeren van preventieve activiteiten in samenwerking met inwoners en (professionele) partners.
- In samenwerking met wooncoöperaties regie voeren op de huisvestingstaak van statushouders.
- Met invoering van de nieuwe Wet Inburgering - naar verwachting per 2021 - zal het CMD ook verantwoordelijk worden voor de uitvoering van de regiefunctie binnen Inburgering.

Het CMD ondersteunt mensen alleen als de mensen hier zelf voor open staan en hun vraag of verhaal willen delen met het CMD. Dit betekent dat het CMD geen hulp met dwang uitvoert. Wanneer het CMD, het PlusTeam of andere partijen uit onze gemeenschap zich zorgen maken over een kwetsbare of onveilige situatie, terwijl de betrokken mensen zelf geen urgentie zien of voelen, dan kunnen er meerdere acties ondernomen worden. Het gaat om:

a. het organiseren van een netwerkberaad;
b. het toepassen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
c. het gebruikmaken van de verwijsindex risico jeugd (Zorg voor Jeugd);
d. en het gebruikmaken van de afgesproken escalatielijnen wanneer problemen zoals (woon)overlastsituaties oplopen en er risico’s zijn voor de openbare orde en veiligheid.

In bijlage III staan deze mogelijkheden nader uitgewerkt.

11.2 Analyse

Het CMD is sinds het jaar 2015 goed op weg, maar tegelijkertijd zijn we nog niet waar we willen zijn. Uit cliënttevredenheidsonderzoeken blijkt dat onze inwoners over het algemeen erg tevreden zijn over de dienstverlening. Wij constateren dat er een goede basis staat. De dienstverlening is echter nog niet ‘af’. De integrale opdrachten voor de teams van het CMD zijn complex en veeleisend. De opdrachten waarmaken en ‘echt doen wat nodig is’, vragen dat we de uitvoeringspraktijk blijven aanscherpen en het vakmanschap versterken. Daarbij blijkt de toestroom van mensen met vragen groot. Dit heeft geleid tot wachtlijsten voor onze inwoners en een grote werkdruk bij medewerkers. Daardoor heeft er een uitbreiding van (tijdelijke) capaciteit plaatsgevonden. Ondanks deze uitbreiding van capaciteit, is de huidige organisatie van het CMD niet toekomstbestendig. Daarom is er in 2019 onafhankelijk onderzoek gedaan naar het CMD en op basis van dit onderzoek, ontwikkelt het CMD zich door. Dit betekent: een duidelijke structuur neerzetten en de randvoorwaarden creëren waarbinnen de teams hun werk goed kunnen doen en kunnen door ontwikkelen. Dit houdt in:

- dat er voldoende tijd moet zijn om mensen te begeleiden;
- dat er ruimte moet zijn om beslissingen te nemen;
- dat er vaardigheden aanwezig moeten zijn om een ander soort gesprekken te voeren;
- dat er voldoende kennis is van verschillende levensdomeinen en van bewezen effectieve interventies;
- dat er vanuit de organisatie aandacht moet zijn voor de dilemma’s die professionals in de praktijk kunnen ervaren in de uitvoering van botsende wettelijke kaders;
- dat de samenwerking tussen collega’s en samenwerkingspartners gestimuleerd moet worden door bereikbaarheid, laagdrempeligheid en regelmatig face-to-face contact.

Naast het CMD, vormen ook artsen (huisartsen, jeugdartsen en kinderartsen en medisch specialisten) toegang tot ondersteuning en zorg. Dit is onder andere vastgelegd in de Jeugdwet. Dit is logisch gezien het feit dat somatische klachten ook hun weerslag kunnen hebben op de situatie van de betrokken mensen (11). Naast somatische zorg, triage en doorverwijzing heeft de huisarts ook een rol bij de lichte (en het voorkomen van onnodig zware) ggz-hulpverlening (12). Deze kan bestaan uit het verstrekken van medicatie, maar ook het voeren van enkele gesprekken, waarbij de POH-ggz of de POH-Jeugd (Praktijkondersteuners Huisarts) ingezet kan worden.

In de ontwikkelingen binnen de gezondheidszorg worden de huisartsen, thuiszorg- en welzijnsorganisaties meer en meer centraal gesteld bij het voorkomen van langdurige en/ of complexe gezondheidszorg. Het Rijk wil een grotere rol voor de huisarts. Deze ontwikkeling zorgt onder andere voor een steeds groter wordende druk op huisartsenpraktijken. Daarnaast zullen streekziekenhuizen, maar ook nieuwe eerste lijnscentra, zich specialiseren in basis medische zorg en in de medisch specialistische chronische zorg (deconcentratie van zorg). Dit sluit aan bij de ontwikkelingen en opdracht binnen het sociaal domein: het voorkomen van complexe zorg- en ondersteuning. Dit betekent ook dat er meer samenhang tussen de toegangen van het sociaal domein (CMD) en het medisch domein (huisartsenpraktijken) moet worden aangebracht, verstevigd en verankerd. Herkenbaarheid en nabijheid van de toegang tot zorg en ondersteuning is hierin cruciaal. Het perspectief van de inwoner (de klantreis) is leidend in zowel de toegang als de dienstverlening.

11. *Somatische klachten zijn lichamelijke klachten.*
12. *GGZ staat voor: Geestelijke GezondheidsZorg.*

11.3 Doelen en acties

Op basis van de onderstaande doelen met bijbehorende acties investeren wij in één integrale toegang tot ondersteuning en zorg voor onze inwoners.

1. Inwoners weten waar zij terecht kunnen met (hulp)vragen, voelen zich serieus genomen, hebben vertrouwen in de aanpak of oplossing en ervaren maatwerk en weten wat er van hen wordt verwacht.

a. Denken, doen en organiseren vanuit het perspectief van de inwoner(s): de klantreis.

De organisatie van het CMD verandert en wordt gebaseerd op de 'klantreis' van de inwoner(s). Dit betekent een reorganisatie van teams zodat het voor klantadviseurs makkelijker wordt om inwoner(s) te ondersteunen: op maat, in samenhang en eenvoudig.

b. Versterken van het vakmanschap.

Door middel van medewerkers kwaliteit en ontwikkeling wordt binnen het CMD gestuurd op de kwaliteit van dienstverlening en gecoacht op de ontwikkeling van de integrale dienstverlening. Werkprocessen en procedures worden hierdoor verbeterd en meer eenvoudig. Zo zorgen wij ervoor dat inwoners en onze medewerkers zo min mogelijk met bureaucratie te maken krijgen. Door analyses van de medewerkers kwaliteit en ontwikkeling ontstaan er ontwikkelpunten voor de teams, het expertiseplan, de organisatie en de werkwijze.

c. Beter gebruik maken van digitale oplossingen: website en een klantregiesysteem.

Op dit moment is de digitale informatie en adviesfunctie van het CMD ondergebracht bij de gemeentelijke website.
Dit wordt verbeterd door een speciale webpagina voor het sociaal domein waaraan een sociale kaart is gekoppeld.
Hiermee professionaliseren wij de informatie en adviesfunctie van het CMD zodat onze inwoners en partners beter bekend zijn met de mogelijkheden en het gebruik hiervan wordt verbeterd.
Daarnaast onderzoeken we in 2020 de mogelijkheden voor een klantregiesysteem met het doel om een alternatief te implementeren in het jaar 2021. We willen bereiken dat de inwoner toegang heeft tot het ondersteuningsplan en zelf kan bepalen welke andere betrokken mensen en partijen toegang mogen hebben tot het ondersteuningsplan. Een klantregiesysteem draagt bij aan verbetering van de toegang tot ondersteuning en levert een bijdrage aan effectieve samenwerking, de kwaliteit van dienstverlening, verkleinen van risico's, faciliteren van veilige informatie-uitwisseling, vergroten van bedrijfsmatige efficiency, verkleinen van administratieve lasten en het genereren van management- en sturingsinformatie. Een klantregiesysteem heeft betrekking op:

- Behoeftebepaling (tonen van integraal klantbeeld en bieden van triage- en diagnose instrumenten).
- Planvorming (opstellen en beheren ondersteuningsplan).
- Regievorming (uitzetten en monitoren opdrachten).

d. Versterken van samenwerking met (huis)artsen, scholen en werkbedrijf Senzer.

Het CMD heeft een goede verbinding met partners in de gemeenschap. Die verbinding ziet er verschillend uit. In de komende periode gaan wij de banden met (huis)artsen, scholen en Werkbedrijf Senzer versterken door gezamenlijk op dezelfde fysieke locatie samen te werken. Hier ligt dan ook de focus met betrekking tot samenwerking. Door een meer gestructureerde ontmoeting leren we elkaars perspectief, werkwijze en positie beter begrijpen. Zo zorgen we voor meer samenhang in de dienstverlening.

- Huisartsenpraktijk: het CMD zal niet meer alleen primair centraal worden vormgegeven op één fysieke locatie (gemeentehuis), maar steeds meer op het niveau van de huisartsenpraktijk in de wijk. De vorm die hierbij in gedachte wordt gehouden is het versterken van de toegang tot zorg en ondersteuning bij de huisarts door klantadviseurs die beschikken over brede en diepe kennis op het gebied van jeugd en zorg (Wmo). Om dit mogelijk te maken wordt een haalbaarheidsstudie uitgevoerd. Duidelijk is dat hier voorwaarden over verwijsgedrag, competenties, enzovoorts aan verbonden zullen zijn. Deze functionarissen zijn verantwoordelijk voor de toegang tot zorg en ondersteuning en de triage naar het PlusTeam dat - zoals een ziekenhuis - gepositioneerd wordt als specialistisch knooppunt voor zorg en ondersteuning. Binnen de overlegstructuur tussen gemeente Geldrop-Mierlo en artsen worden hierover nadere afspraken gemaakt.
- Scholen: elke school kent een vaste klantadviseur CMD. De klantadviseur CMD en de school werken samen op basis van een gezamenlijk plan waarin de focus staat aangegeven voor het komende jaar. Het plan kent de volgende onderdelen: preventie en sociale kaart, de verbinding van Passend Onderwijs met ondersteuning en jeugdhulp (die samen komt in het zorgteam als ook het act (adviescommissie toelating)), gezamenlijk monitoren (in kaart brengen van vragen en behoeftes). Naast de samenwerking op schoolniveau, vindt er niet alleen beleidsmatige samenwerking plaats met schoolbesturen en schooldirecteuren via het Educatief Beraad, maar ook via het regionale overleg tussen gemeenten en de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs.
- Werkbedrijf Senzer: het gebiedsteam Geldrop-Mierlo van het Werkbedrijf Senzer werkt op de fysieke locatie van het CMD. Op deze manier wordt de verbinding gelegd voor vragen van mensen die Werk en Inkomen betreffen.

e. Communicatieplan: een duidelijke boodschap naar onze inwoners en partners.

Wij stellen in 2020 een strategisch communicatieplan op voor onze inwoners en partners. De transformatie van het sociaal domein is een wezenlijke en ingrijpende verandering. Hierover willen wij duidelijk communiceren omdat communicatie bijdraagt aan het stimuleren van de interne en externe actoren om te handelen vanuit veerkracht en verantwoordelijkheid.

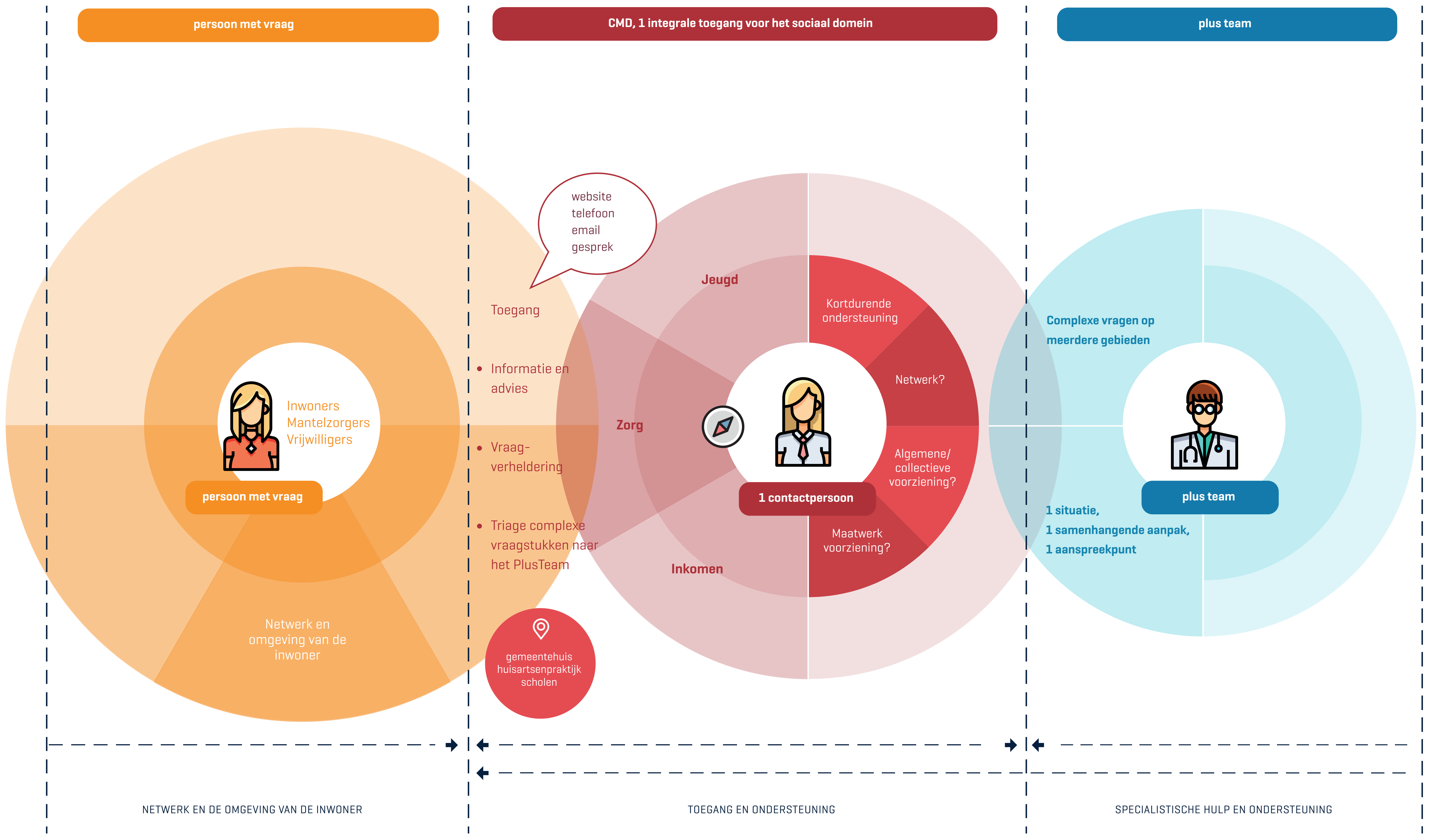
persoon met vraag
CMD, 1 integrale toegang voor het sociaal domein
plus team
website
telefoon
email
gesprek
Toegang
Informatie en advies
Vraag-verheldering
Triage complexe vraagstukken naar het PlusTeam
Inwoners
Mantelzorgers
Vrijwilligers
persoon met vraag
Netwerk en omgeving van de inwoner
gemeentehuis
huisartsenpraktijk
scholen
Jeugd
Zorg
Inkomen
Kortdurende ondersteuning
Netwerk?
Algemene/ collectieve voorziening?
Maatwerk voorziening?
1 contactpersoon
Complexe vragen op meerdere gebieden
plus team
1 situatie,
1 samenhangende aanpak,
1 aanspreekpunt
NETWERK EN DE OMGEVING VAN DE INWONER
TOEGANG EN ONDERSTEUNING
SPECIALISTISCHE HULP EN ONDERSTEUNING

11.4 Hoe meten we dit?

Uiteraard willen wij graag weten of dat wij met ons beleid resultaten behalen op de gestelde doelen. De invloed van het beleid kan direct of indirect zijn. De indicatoren op basis waarvan wij resultaten meten, zijn:

INDICATOREN
Klanttevredenheid
Resultaat
Onderwerp van vraag / behoefte
% Informatie en advies CMD
Daadwerkelijk gebruik voorliggende voorzieningen na advies CMD
Aantal voorzieningen (maatwerk)
Wachttijd na melding hulpvraag
Doorlooptijd (instroom – doorstroom – uitstroom)
Aantal gegronde klachten
Aantal gegronde bezwaren

12. Wij zorgen voor hulp en ondersteuning die betrouwbaar, meer nabij, meer vroegtijdig, in samenhang en eenvoudiger is

12.1 Ambitie

Mensen krijgen de ondersteuning die ze nodig hebben, tijdig, op maat en in samenhang. De hulp of ondersteuning is effectief en samen met aanbieders van hulp en ondersteuning werken wij op een duurzame wijze naar het afschalen van zorg. Om aan te sluiten bij de leefomgeving van de mensen, wordt de zorg en ondersteuning zoveel als mogelijk ambulant en nabij (binnen de gemeentegrenzen) uitgevoerd en kunnen mensen zelf invloed uitoefenen op hoe het zorgverleningsproces verloopt en wie dat uitvoert.

Voor mensen die gespecialiseerde hulp en ondersteuning nodig hebben op meerdere gebieden, zorgt het PlusTeam er samen met de betrokken mensen voor, dat er sprake is van samenhang in de hulp en ondersteuning. Het PlusTeam faciliteert op basis van de Sociale Netwerk Strategie gesprekken waarin betrokkenen samen, op basis van voldoende informatie, nadenken over wat er nodig is om de situatie te verbeteren. Dit leidt tot meer betrokkenheid, participatie en ondersteuning uit het netwerk. Er zullen situaties zijn waarin een netwerk geen oplossing kan bieden, hetzij tijdelijk, hetzij permanent. Voor die elementen van de hulpvraag waarbij dat het geval is, kan een hulp worden ingezet. Dit gebeurt volgens de kernwaarde van maatwerk. Ook moeten de doelen die we willen behalen, helder zijn en moeten prioriteiten worden gesteld. Dit gebeurt door middel van een ondersteuningsplan. Indien er meerdere professionals betrokken worden, zal het PlusTeam de betrokken mensen ondersteunen bij het afstemmen van de diensten of zelf voor de afstemming zorgdragen.

In het PlusTeam werken professionals met verschillende expertises en achtergronden. Dit betekent dat de ene professional bijvoorbeeld expertise heeft op het gebied van psychiatrie, terwijl de andere professional expertise heeft op het gebied van (gezins)systemen. Elke professional van het PlusTeam kent daarnaast generalistische competenties: zoals het gebruiken of versterken van het eigenaarschap en regie van mensen en hun netwerk, integraal werken, verbindingen leggen met en tussen andere werkvelden en specialismes. In vakjargon spreken wij dan van een T-shaped professional. De professional zet expertise van zichzelf, teamgenoten of anderen in als dat nodig is.

Mensen krijgen vanuit het PlusTeam één professional als vaste contactpersoon aangewezen, maar deze medewerker werkt altijd met een duo-partner. Op deze manier borgen wij de continuïteit van dienstverlening voor onze inwoners. De duo's van professionals worden samengesteld op basis van de vraagstukken van de betrokken mensen en de expertise van de PlusTeamleden. Het PlusTeam kan dan ook zelf hulp verlenen als ervoor zorgen dat er hulp wordt ingeschakeld.

Het PlusTeam is een gemeenschappelijke regeling en kent een lichte organisatiestructuur met veel ruimte voor professionals die ambulant werken. Dit betekent dat de professionals 'werken' bij de mensen thuis of bij samenwerkende partners. De backoffice van het PlusTeam bevindt zich in het gemeentehuis van Geldrop-Mierlo.

Samenvattend zijn de taken van het PlusTeam dus:

- het vergroten van eigenaarschap en samenredzaamheid bij mensen.
- Het in kaart brengen en bespreekbaar maken van hindernissen voor deelname aan samenleving.
- Coördinatie: één situatie, één samenhangende aanpak, één aanspreekpunt.
- Het uitvoeren van enkelvoudige hulpverlening.
- Het organiseren van professionele ondersteuning en zorg (maatwerk) wanneer het voorliggend veld en het netwerk dit niet kunnen bieden: passend bij dat moment, passend bij de behoefte, wensen en specifieke situatie.
- Het uitvoeren van bemoeizorg naar aanleiding van concrete en afgewogen signalen van ketenpartners.
- Het waarborgen van de veiligheid van inwoners en ingrijpen als deze niet geborgd is, door samen met betrokkenen naar de Beschermtafel te gaan of door samen te werken met Veilig Thuis.
- Deelname aan het netwerkberaad, de beschermtafel en het Multidisciplinair Overleg (MDO) bij het Zorg- en Veiligheidshuis.
- In samenwerking met jeugdbescherming en jeugdreclassering uitvoeren van drang en dwang maatregelen.

Het PlusTeam voert geen crisiszorg uit. Binnen de regio Zuidoost- Brabant wordt crisiszorg in samenwerking met aanbieders van zorg georganiseerd.

12.2 Analyse

De ambitie van dit hoofdstuk: 'Wij zorgen voor hulp en ondersteuning die betrouwbaar, meer nabij, meer vroegtijdig, in samenhang en eenvoudiger is', is niet nieuw. Het landelijke beleid voor (jeugd)hulp verwijst al decennia lang naar dezelfde leidende principes. Om de realisering daarvan dichterbij te brengen, heeft het Rijk de afgelopen dertig jaar verschillende keren grote operaties ingezet. Deze zijn vrijwel altijd gepaard gegaan met bezuinigingen en bij elke grote operatie ontdekte men opnieuw dat het niet bleek te werken, om het vervolgens wederom over een andere boeg te gooien. De laatste grote operatie vanuit het Rijk is de decentralisatie van jeugdhulp naar de gemeenten in 2015. Echter, ook daarover heeft het Rijk in november 2019 al een wetswijziging aangekondigd. Dit naar aanleiding van een negatief inspectierapport over jeugdreclassering en jeugdbescherming.

De voorgestelde wijzigingen gaan echter verder dan alleen jeugdreclassering en jeugdbescherming:

- het Rijk wil op het gebied van samenwerking: jeugdregio's versterken door duidelijkheid te scheppen over de inrichting en taken van jeugdregio's en regelen op welk niveau (lokaal, regionaal, bovenregionaal) welke vormen van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering worden georganiseerd.
- Het Rijk wil op het gebied van de inkoop van jeugdhulp dat bij de inkoop van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering specifieke zorgvuldigheidseisen in acht worden genomen en dat jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen een fair tarief ontvangen voor hun diensten.
- Het Rijk wil op het gebied van de toegang meer eenheid scheppen in de toegang tot jeugdhulp, zodat voor gezinnen en professionals helder is wat van de gemeentelijke toegang/lokale teams mag worden verwacht.
- Het Rijk wil op het gebied van de uitvoering van de jeugdhulp zelf de organisatie en uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering verbeteren en onderzoeken hoe de jeugdhulpplicht beter is af te bakenen.

Medio 2020 wil het Rijk een wetsvoorstel gereed hebben voor externe consultatie.

In het algemeen kunnen we stellen dat Nederland een beschaafd land is waar de meeste voorzieningen uitstekend zijn. Als je ergens ziek kunt zijn, dan kan dat het beste in Nederland zijn. Toch is er een kleine groep mensen voor wie wij het in Nederland niet goed genoeg regelen, en doorgaans zijn dat mensen die het al heel moeilijk hebben. Erik Gerritsen, secretaris- generaal van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport stelt dat vele problemen in het sociaal domein 'ongetemde problemen' zijn. Dat wil zeggen:

'problemen die inhoudelijk complex zijn, waarover verschil van mening bestaat ten aanzien van na te streven normen en waarden en waarbij wederzijdse afhankelijke actoren betrokken zijn met eigen deelbelangen en percepties, in een situatie waarin niemand de baas is (13).'

We zien bijvoorbeeld dat de hulp en ondersteuning Nederland versnipperd is over verschillende verantwoordelijke partijen, wetgeving en financieringsstromen. Zo bestaat er niet alleen onderscheid tussen de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet, de Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet, maar wordt het aantal regels en partijen ook nog eens vergroot door andere wet- en regelgeving in het sociaal domein, zoals: de Participatiewet, Passend Onderwijs, de Wet Inburgering, bijzondere bijstand, schuldhulpverlening, minimaregelingen, urgentieregeling wonen, leerplicht, enzovoorts. Dit betekent dat mensen met een hulpvraag te maken kunnen krijgen met verschillende partijen en regels. Niet zelden maken mensen tegelijkertijd gebruik van voorzieningen uit twee of meer stelsels en zijn er meerdere professionals betrokken. De 'scheidslijnen' tussen de verschillende wet- en regelgeving, partijen en financieringsstromen, maakt dat het organiseren van samenhangend maatwerk op een eenvoudige wijze ingewikkeld is

13. *Ontleend aan: E. Gerritsen, 'De slimme gemeente nader beschouwd. Hoe de lokale overheid kan bijdragen aan het oplossen van ongetemde problemen, 2011.*

Naast versnippering van de zorg, zien we ook een toename van het gebruik van zorg en stijgende kosten van die zorg. Van de gemiddelde jaarlijkse groei van de totale zorguitgaven in het komt een derde deel door demografische ontwikkelingen (bevolkingsgroei en vergrijzing). Twee derde van de uitgavengroei is toe te schrijven aan andere factoren, waaronder een stijgende welvaart en medische technologie (14). Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu stelt in een trendscenario dat de zorguitgaven in Nederland verdubbelen tot 174 miljard euro in 2040. Dit betekent dat de zorguitgaven per persoon stijgen van 5.100 euro in 2015 naar 9.600 euro in 2040. Van alle zorgsectoren stijgen de uitgaven aan de ouderenzorg het snelst (15). Deze ontwikkeling zal ook een grote impact hebben op het stijgende gebruik van voorzieningen binnen de Wmo.

Ook op het gebied van jeugdhulp zien wij al jarenlang een stijgend gebruik en stijgende uitgaven (16). In Nederland maakt 1 op de 8 jeugdigen gebruik van jeugdhulp (17). Volgens professor Tom van Yperen komt in het begin van het komend decennium één op de drie kinderen in aanraking met geïndiceerde zorg (18).Deze tendens baart grote zorgen want het is onwenselijk dat zoveel jeugdigen gebruikmaken van professionele zorg. Niet omdat hier uitgaven aan zijn verbonden, maar omdat zoveel mogelijk jeugdigen fijn en veilig moeten kunnen opgroeien zonder dat daar een vorm van professionele hulp aan te pas komt. Wanneer we naar Geldrop-Mierlo kijken, dan zien wij ook hier een groeiend beroep op jeugdhulp. In de onderstaande tabel wordt het beroep op jeugdhulp in kaart gebracht.

Jeugdwet	2016	2017	2018
Aantal jeugdigen	701	819	805
Aantal voorzieningen jeugdhulp	1090	1237	1121

De oorzaken van de groei van jeugdhulp in Nederland zijn meervoudig en liggen voor een deel buiten het jeugdhulpbeleid. Zo worden er steeds meer eisen aan jeugdigen gesteld, wat betekent dat de groep jeugdigen die niet 'mee kunnen' steeds groter wordt. Daarnaast speelt de toenemende complexiteit van de samenleving een rol. Er is voor jeugdigen steeds minder rust, er zijn steeds meer prikkels en steeds minder grenzen. Dit betekent een groter beroep op zelfsturing en zelfbeheersing, en steeds minder kinderen hebben daarvoor voldoende bagage. Ook leven steeds meer jeugdigen in samengestelde gezinnen, informele gezinnen of eenoudergezinnen die vaker ingewikkelder zijn. Daarnaast zijn de netwerken rondom gezinnen dun geworden, wordt de samenleving steeds minder tolerant, is er sprake van toenemende segregatie en van steeds indringender mediagebruik (19). Binnen de jeugdhulpsector zien we een verder voortgaande professionalisering van de jeugdhulp, die een aanzuigende werking heeft op het groeiende aanbod van jeugdhulp. Er wordt meer gesignaleerd en beter gediagnosticeerd, er zijn meer en betere interventiemethoden, en meer en betere geneesmiddelen. Dat leidt wederom weer tot minder maatschappelijke uitvaltolerantie (20).

14. *RIVM, Trendscenario: hoe ontwikkelen zich de zorguitgaven in de toekomst? Te lezen via: https://www.vtv2018.nl/zorguitgaven*
15. *RIVM, Trendscenario: hoe ontwikkelen zich de zorguitgaven in de toekomst? Te lezen via: https://www.vtv2018.nl/zorguitgaven*
16. *Al vanaf het jaar 2001 stijgt het beroep op jeugdhulp. Zo is tussen 2001 en 2011 het gebruik van Jeugdhulp, Jeugd-GGZ en jeugd reclassering gestegen met een gemiddelde groei per jaar van 21%, 10% en 8 %.16*
17. *Centraal Bureau voor de Statistiek, Jeugdigen 0- 18 jaar, 2019.*
18. *Professor Tom van Yperen, 'Met kennis oogsten; Monitoring en doorontwikkeling van een integrale zorg voor jeugd. Inaugurele rede als bijzonder hoogleraar Monitoring en innovatie zorg voor jeugd aan de Rijksuniversiteit Groningen (2013).*
19. *Professor René Clarijs, 'Transitie en transformatie: een nieuwe poging voor een beter jeugdbeleid', in 'Op naar een integrale aanpak – Ontschotting in het sociaal domein' 57.*
20. *Professor René Clarijs, 'Transitie en transformatie: een nieuwe poging voor een beter jeugdbeleid', in 'Op naar een integrale aanpak – Ontschotting in het sociaal domein' 57.*

In Geldrop-Mierlo wordt de specialistische (jeugd)hulp op verschillende niveaus ingekocht (21). Voorzieningen op het gebied van Wmo en jeugdhulp zijn veelal op subregionaal niveau ingekocht op basis van raamcontracten (bestuurlijk aanbesteden) (22). Bij deze contracten is een tarief afgesproken voor verschillende vormen van hulp, maar zijn er geen volume afspraken gemaakt. Iedere aanbieder van zorg die aan de vereisten in het raamcontract voldoet, mag zorg leveren. Daarmee bieden we inwoners vrijheid in de keuze van de aanbieder en komen we ook tegemoet aan behoeften van kleine doelgroepen. Tevens hebben wij op deze wijze bij de decentralisatie de zorgcontinuïteit kunnen waarborgen. Dit betekent in de praktijk dat ongeveer 300 aanbieders gecontracteerd zijn. We moeten constateren dat de transformatie van de gespecialiseerde zorg en ondersteuning (met name voor jeugdhulp) nog onvoldoende van de grond is gekomen. Deze transformatie is hard nodig. Niet alleen om de hierboven geschetste moeilijkheden het hoofd te bieden, maar ook om ervoor te zorgen dat wachttijden worden teruggedrongen en de schaarste aan personeel binnen de zorg wordt verminderd.

21. *Per 2015 koopt gemeente Geldrop-Mierlo jeugdhulp (met verblijf) en Wmo begeleiding in. Dit doen we drie niveaus:*
    - *Landelijk: de VNG koopt namens alle gemeenten in Nederland zeer specialistische jeugdhulp in.*
    - *Regionaal: Eindhoven koopt namens 21 gemeenten in Zuidoost Brabant jeugdbescherming, jeugdreclassering, jeugdzorg Plus en Veilig Thuis in.*
    - *Regionaal: Dommelvallei+, Peelgemeenten en Helmond (10 gemeenten) kopen specialistische jeugdhulp en Wmo begeleiding in.*
22. *Subregio Dommelvallei+: Geldrop-Mierlo, Nuenen, Son en Breugel en Waalre.*

12.3 Doelen en acties

1. Mensen hebben vertrouwen in de aanpak of oplossing en ervaren maatwerk.

a. Voortzetten en ontwikkelen van de aanpak Maatwerktafels door het PlusTeam.
In de afgelopen jaren heeft het PlusTeam ervaren dat het creëren van maatwerk ingewikkeld en tijdrovend is. Professionals van het PlusTeam zijn veel tijd kwijt aan het 'onderhandelen' met diverse partners. Tevens is er de ervaring dat niet elke partner het even makkelijk vindt om te denken in maatwerkoplossingen. Om dit proces te vereenvoudigen is het PlusTeam gestart met de aanpak 'Maatwerktafels'. Onder leiding van een onafhankelijke voorzitter worden tussen het PlusTeam en partners afspraken gemaakt over de benodigde oplossingen. De ervaring is dat de oplossingen vanuit de maatwerktafel zowel maatschappelijk rendement opleveren als financieel voordeel (ten opzichte van de geijkte oplossingen). Het doel is om de maatwerktafels te gaan verbinden met de nieuwe inkoopstrategie (zie actie c).

b. Op basis van de evaluatie de ontwikkeling van het PlusTeam vormgeven.
Het PlusTeam is een gemeenschappelijke regeling en daarin staat dat de regeling elke vijf jaar geëvalueerd dient te worden, te rekenen vanaf 1 januari 2015. Dit betekent dat het Plus Team in 2019 is geëvalueerd en dat op basis van de uitkomsten de nadere ontwikkeling van het PlusTeam wordt vormgegeven.

c. Uitvoeren van een nieuwe inkoopstrategie op basis van een transformatie perspectief.
Vanaf 2020 gaan we het gesprek met zorgaanbieders sterker dan voorheen vanuit een transformatie-perspectiefvoeren. Dit betekent dat wij de hulp en ondersteuning op een andere manier willen vorm geven.Dit doen we op basis van de vragen: wat zijn de zorgbehoeften van onze inwoners, hoe kunnen we de hulpverlening zo vormgeven dat deze daadwerkelijk aansluit bij deze behoeften en welk budget is daarvoor nodig? Specifiek voor de top van specialistische voorzieningen met verblijf is gerichte samenwerking nodig om verblijf in een instelling te voorkomen of in het belang van de jeugdige of inwoner zo kort mogelijk te laten zijn. We gaan daarom als opdrachtgever bij de inkoop meer differentiëren. De inkoopstrategie wordt per segment bepaald. Dat betekent dat per segment keuzes worden gemaakt in: het contracteringsproces, de bekostigingssystematiek, de prestaties en de monitoringsystematiek.

Deze keuzes worden hier niet per segment beschreven, maar samengevat zal de inkoopstrategie gericht zijn op:

- Het aangaan van strategisch partnerschap (23) aangaan met specialistische aanbieders waarbij sprake is van een groot (financieel en inhoudelijk) belang en waarbij het gaat om weinig voorkomend aanbod. Binnen dit strategisch partnerschap werken we gezamenlijk aan doelen, zoals:
  - Er is voor inwoners die een beroep doen op hulp binnen het hoog specialistische segment, sprake van 100% integrale behandeling tussen aanbieders, tussen aanbieders en gemeenten en overige instanties die betrokken zijn bij het gezin.
  - Matched care: jeugdigen moeten in één keer goed geplaatst worden. Zo wordt het aantal uithuisplaatsingen, verkeerde plaatsingen en doorplaatsingen verminderd.
  - Het aantal bepalingen van de Gecertificeerde Instelling (GI) neemt af.

- Aanbieders waarbij financiële en inhoudelijke risico's lager zijn en waarbij meer aanbieders een vergelijkbaar aanbod hebben, willen we vanuit een contractrelatie sturen, minder vanuit een partnerrelatie. Hierbij sturen we vooral op het voldoen aan kwaliteitseisen en het nakomen van prestaties.

- Het versterken van toezicht op kwaliteit, prestaties en rechtmatigheid. Dit betekent dat we het contractmanagement willen professionaliseren door kwalitatief goed risico- en leveranciersmanagement uit te voeren. Dit op basis van zowel objectieve sturingsinformatie als kwalitatieve informatie vanuit de toegang.

- Het bevorderen dat zorgaanbieders die rechtstreeks door huisartsen worden ingeschakeld op een vergelijkbare manier te werk gaan als medewerkers van het CMD en het PlusTeam. Dit doen we aan de achterkant met een 'medisch verwijsprotocol'.

In bijlage IV staat het overzicht weergegeven van de verschillende vormen van jeugdhulp.

2. **Elk jaar creëren wij meer inzicht in het terrein van het optimaliseren van samenwerking rondom inwoners en passen daar onze manier van doen en organiseren op aan waardoor inwoners zich serieus genomen voelen, vertrouwen hebben in de aanpak of oplossing en maatwerk ervaren.**

a. Leerstructuren op meerdere niveaus!
Wij gaan samen met inwoners, professionals en organisaties onderzoeken wat wel of niet werkt binnen onze dienstverlening en leren hiervan. Dit betekent dat wij uitkomsten monitoren, daar op reflecteren en verbeteracties doorvoeren. Dit doen we op een manier waarbij wij leerstructuren creëren aan de hand van concrete vraagstukken, problemen of ervaringen over meerdere niveaus (inwoners, professionals, management en bestuurders). Het is belangrijk dat er op meerdere niveaus wordt geleerd want als je met alle actoren leeromgevingen rondom concrete situaties organiseert, begrijpt iedereen wat er niet goed gaat. Op deze manier gaan we elkaars positie beter begrijpen en kunnen nieuwe manieren van denken, doen en organiseren ontstaan. Zo zorgen we voor continue (zelf)verbetering en ontwikkeling. Vanaf 2021 nemen wij met onze partners die voor deze werkwijze open staan, minimaal acht praktijksituaties onder de loep.

3. **De regelgeving m.b.t. het sociaal domein (Jeugdwet, Wmo, Participatiewet en Schuldhulpverlening) van Gemeente Geldrop-Mierlo is integraal en begrijpelijk voor inwoners en professionals**

a. Integrale regelgeving!
We analyseren de bestaande regelgeving met betrekking tot het sociaal domein om te komen tot zo min mogelijk regels. Op dit moment kennen we verschillende verordeningen en beleidsregels voor afzonderlijke onderdelen van het sociale domein. Een dergelijke analyse helpt om meer samenhang in de werkwijze en in rechten en plichten te brengen, Zoals: een heldere beschrijving van Jeugdhulp, voorzieningen vanuit de Wmo, (boven)gebruikelijke zorg en de afwegingen die worden gemaakt bij de toekenning van hulp of ondersteuning. Dit past bij de opdracht om een samenhangende aanpak voor elke situatie te creëren. Het streven daarbij is om te komen tot één verordening en één set beleidsregels. Echter, hieraan verbinden wij wel de voorwaarde van overzichtelijkheid voor onze inwoners. Indien hier geen sprake meer van is, wordt hiervan afgeweken. Dit betekent dat:

Dit betekent dat:
- de gemeente Geldrop-Mierlo in 2020 weet welke regelgeving (verordeningen en beleidsregels) met betrekking tot het sociaal domein integraal kan worden samengevoegd én op welke manier dit mogelijk is;
- de gemeenteraad van Geldrop-Mierlo In uiterlijk 2021 integrale regelgeving (verordeningen en beleidsregels) voor het sociaal domein in begrijpelijke taal (b1- niveau) heeft opgesteld en vastgesteld.

23. *Een strategisch partnerschap gaat uit van meerjarige afspraken tussen gemeenten en zorgaanbieders de over richting, snelheid en aanpak van de veranderingen die je wilt bereiken (transformatie). In een partnerschap is vertrouwen erg belangrijk. Dit vertrouwen vindt zijn weerslag vaak in het afgeven van bepaalde garanties voor de aanbieder zodat zij de afgesproken transformatiesnelheid ook waar kunnen maken.*

12.4 Hoe meten we dit?
Uiteraard willen wij graag weten of dat wij met ons beleid resultaten behalen op de gestelde doelen. De invloed van het beleid kan direct of indirect zijn. De indicatoren op basis waarvan wij resultaten meten, staan in de onderstaande tabel. In bijlage I staan alle indicatoren op een rij met daarbij de bron (monitor).

INDICATOREN
Klanttevredenheid
Tevredenheid deskundigheid professional PlusTeam
Caseload professional PlusTeam
Onderwerp van vraag / behoefte
Aantal maatwerkvoorzieningen
Wachttijd na melding hulpvraag
Doorlooptijd (instroom – doorstroom – uitstroom)
Aantal gegronde klachten
Aantal gegronde bezwaren

FINANCIËN EN STURING

Tot slot heeft een boom een **goed klimaat** met fijne weersomstandigheden nodig om te kunnen groeien en vitaal te blijven. Het klimaat, de omgeving van de boom, staat dan ook voor de sturing van middelen binnen het sociaal domein.

13. Financiën en sturing

13.1 Ambitie

Zoals bij onze strategische doelen staat toegelicht, hebben wij - net als de meeste gemeenten in Nederland - te maken met gekorte budgetten vanuit het Rijk, een groeiend gebruik van jeugdhulp en Wmo voorzieningen en daardoor groeiende uitgaven. De financiën - en daarmee de toekomstbestendigheid van het sociale domein - staan onder druk. We moeten daarom met minder middelen een andere manier van denken, doen en organiseren bewerkstelligen en tegelijkertijd inwoners de ondersteuning blijven bieden die nodig is. We stellen ons dan ook het volgende doel:

1. **Mensen in Geldrop-Mierlo kunnen (blijven) rekenen op kwalitatief goede ondersteuning binnen financieel evenwicht. Doelstelling is om vanaf 2023 de taken binnen het sociaal domein – op het financiële niveau van het jaar 2017 (€19.135.599,--) – uit te kunnen voeren.**

Dit doel is een fikse opgave omdat de verwachte uitgaven voor de onderdelen jeugdhulp en Wmo binnen het sociaal domein in 2019 neerkomen op 22,7 miljoen euro. Het betreft dus een verschil van ruim drie miljoen euro. Wij willen het doel bereiken door middel van concrete maatregelen die gebundeld worden in de Taskforce Sociaal Domein. Binnen deze Taskforce wordt uitvoering gegeven aan concrete projecten die passen binnen de genoemde doelen en acties van deze visie en strategie sociaal domein.

De Taskforce Sociaal Domein moet leiden tot:

- meer zicht op de inhoudelijke situatie;
- meer zicht op de financiële situatie;
- het nemen van maatregelen gericht op de korte, middellange en lange termijn;
- evaluatie van de maatregelen en rapportage daarover aan de gemeenteraad.

0. Informatiepositie verbeteren: sturingsinformatie ontwikkelen		
1. Maatschappelijk veld	**2. Toegang**	**3. Tweedelijns ondersteuning**
Preventieplan.	Versterken samenwerking tussen CMD en medische verwijzers.	Door ontwikkelen van tarieven van hulp en ondersteuning.
Uitbreiden van collectieve- en algemene voorzieningen.	Reorganiseren van het CMD (klantreizen inrichten).	Uitvoeren regionale inkoopstrategie.
	Regelgeving (samenhang verordeningen beleidsregels).	Versterken van het contract-management.

Tabel: overzicht van projecten binnen de Taskforce Sociaal Domein

De Taskforce Sociaal Domein is van toepassing op de onderdelen jeugdhulp en Wmo binnen het sociaal domein. Voor de financiële uitdagingen in het kader van de Participatiewet wordt in samenwerking met de gemeenten van de arbeidsmarktregio en Senzer in het jaar 2020 een Krachtteam ingericht. Binnen gemeente Geldrop-Mierlo vindt er uiteraard afstemming plaats tussen de Taskforce Sociaal Domein en het Krachtteam.

13.2 Analyse

Hieronder staan de financiën van het Sociaal Domein weergegeven door middel van drie diagrammen op basis van de aangepaste begroting 2019.

Sociaal Domein totaal

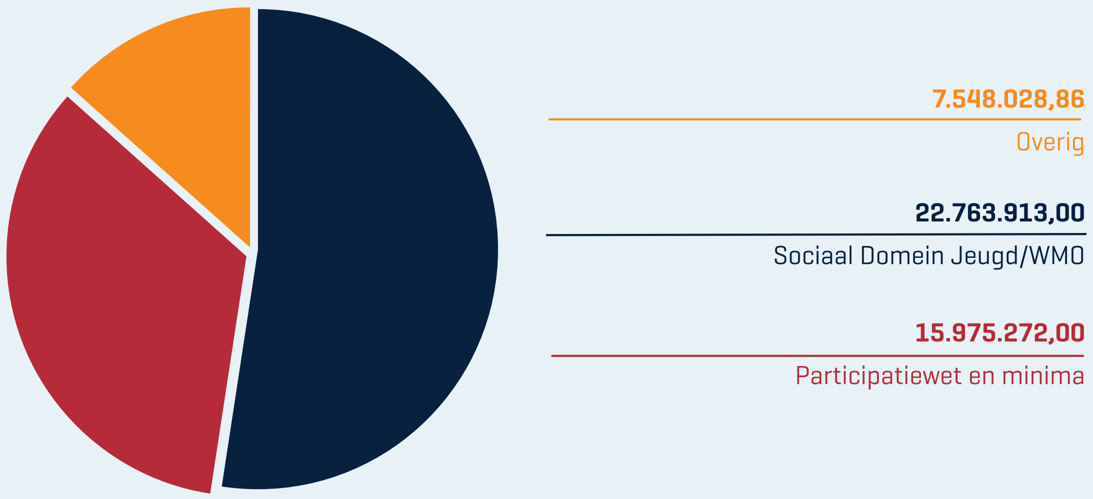

In de diagram 'Sociaal Domein totaal' is een deel 'overig' opgenomen. Dit deel vertegenwoordigt het voorliggende veld binnen het sociaal domein. Hieronder vallen alle subsidies aan professionele en vrijwillige partijen. Denk hierbij aan: de Levgroep, de GGD, maar ook alle subsidies voor sport, cultuur, ouderen, enzovoorts.

Sociaal Domein Jeugd / WMO

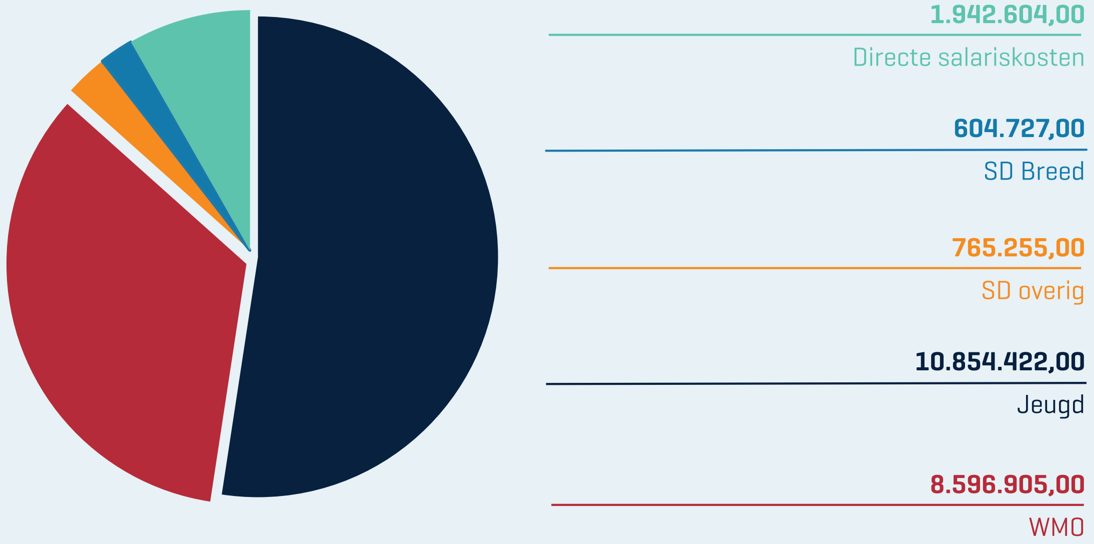

In de diagram 'Sociaal Domein Jeugd / Wmo' zijn de onderdelen 'SD overig' en 'SD breed' opgenomen. Hieronder vallen zaken zoals: uitvoeringskosten, kosten voor cliëntondersteuning, mantelzorg, woonbegeleiding, Openbare Geestelijke Gezondheidszorg, enzovoorts.

Sociaal Domein Participatiewet en minma

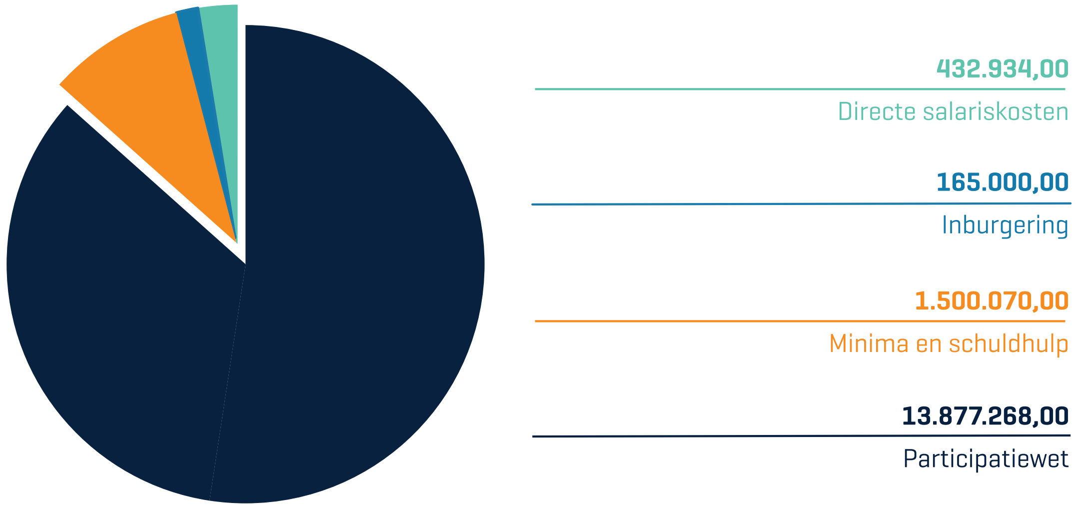

13.3 Hoe meten we dit?

Uiteraard willen wij graag weten of dat wij met ons beleid resultaten behalen op de gestelde doelen. De invloed van het beleid kan direct of indirect zijn. De indicatoren op basis waarvan wij resultaten meten, staan in de onderstaande tabel. In bijlage I staan de indicatoren nader uitgewerkt met onder andere de bron (monitor).

INDICATOREN
Begroting versus realisatie

13.4 Vraag naar extra middelen voor actie(s)

In deze visie en strategie Sociaal Domein staan de doelen en acties weergegeven voor het Sociaal Domein. Op twee acties na, is er geen vraag naar extra middelen voor de uitvoering van die acties. Dit betekent dat de visie en strategie sociaal domein vrijwel geheel wordt uitgevoerd binnen de financiële kaders van de Meerjaren Programma Begroting 2020-2023. Onder deze alinea wordt de extra vraag naar middelen in beeld gebracht. Daarnaast stellen we dat nieuwe taken (zoals de Wet Inburgering of Beschermd Wonen) budgettair neutraal worden uitgevoerd. De middelen die wij vanuit het Rijk ontvangen voor deze taken, worden dan ook aan de uitvoering van die taken uitgegeven.

Extra vraag naar middelen	
Hoofdstuk 5: stimuleren van inclusie	
Actie: Inwoners van Geldrop-Mierlo voelen zich onderdeel van de gemeenschap en hebben deel in die gemeenschap.	Jaar 2020: € 7.000,- (structureel) voor het onderhouden van de agenda en voor participatie en PR-activiteiten rondom diversiteit en antidiscriminatie.
Actie Analyse van de toegankelijkheid als onderdeel van de lokale inclusieagenda. Een onderdeel van de inclusie-agenda betreft een analyse van de toegankelijkheid van onze openbare gebouwen en het opstellen van verbeteracties. We zoeken daarbij naar samenhang met het meerjarenonderhoudsplan om aanpassingskosten zo laag mogelijk te houden. Het uitvoeren van deze analyse betekent een verzoek om aanvullende middelen.	Jaar 2020: € 25.000,- voor analyse en opstellen plannen. Jaren 2021 en verder: € 15.000,- (structureel) voor onderhoud van de analyse en uitvoeren van verbeteringen.
In hoofdstukken 7, 9 en 11 staan enkele onderzoeken plannen aangekondigd met betrekking tot de volgende acties: • analyse vrijwilligerswerk • plan vrijwilligerswerk • mantelzorgmakelaar • haalbaarheidsstudie medische verwijzers Deze onderzoeken worden budgettair neutraal uitgevoerd. Indien, de uitkomsten van de onderzoeken een extra vraag naar middelen behelzen, dan wordt hiervoor een afzonderlijk voorstel naar de gemeenteraad gebracht.	Afhankelijk van uitkomsten en dus onbekend.

13.5 Sturingsfilosofie: opgavegericht sturen

In Geldrop-Mierlo sturen wij in het sociaal domein opgavegericht. Veel vraagstukken in het sociaal domein zijn complex en organisatie overstijgend. Denk aan opgaven zoals eenzaamheid, de transformatie van (jeugd)hulp of het verbeteren van de leefbaarheid in wijken. Bij steeds meer opgaven is er bij de aanpak een diversiteit aan (professionele) partijen en inwoners betrokken. Bij opgavegericht werken gaat het om de wijze waarop gemeente sámen met inwoners, ondernemers, professionals en vrijwilligers het verschil maken.

- Co-creatie en burgerparticipatie op een gelijkwaardige wijze.
- ‘Van buiten naar binnen kijken’. De opgave staat centraal; dus niet de eigen organisatiestructuur of -cultuur.
- Samenwerken in inter- of transdisciplinaire teams, om recht te doen aan de complexiteit van het vraagstuk en de wens tot co-creatie.
- Gezamenlijk zoeken naar de kern van het vraagstuk, de kiemen (waar verandering al zichtbaar is) en de hefbomen (de meest efficiënte interventies).
- De keuze om wel of niet bij te dragen en hoe: door het helpen formuleren van de opgave, door het ondersteunen van andere partijen, of door mee te werken aan de opgaven.

Opgavegericht sturen vraagt om een andere manier van denken, werken en organiseren. Voor organisaties, zoals de gemeente, betekent het: loslaten, durf om vaste structuren op te geven en risico’s te nemen, samenwerken en voorbeeldgedrag. Voor de cultuur binnen organisaties, zoals de gemeente, betekent het: bewustwording op houding, gedrag en de mindset, samen werken aan samenwerken, gelijkwaardigheid, vertrouwen. Voor individuele mensen op de werkvloer, zoals bij de gemeente, betekent het: zelfkennis, kunnen werken in onzekerheid, loslaten ten dienste van de opgave, experimenteren, nieuwsgierigheid, verschillende talen spreken, fouten durven maken.

Bijlage I Overzicht van indicatoren

Algemeen

Voor het monitoren van de voortgang van de strategische- en programmadoelen is belangrijk om de juiste indicatoren te formuleren. In deze visie en strategie voor het sociaal domein is daarmee gestart. De indicatoren zijn gebaseerd op een combinatie van de volgende factoren: onderzoek, praktijkervaring en beschikbare informatie via bestaande monitors. Veel indicatoren zijn al beschikbaar. Echter, er zijn ook indicatoren die in ontwikkeling zijn (proces strategische sturings-informatie) of indicatoren die nog ontwikkeld moeten worden. Dit betekent dat het geheel aan indicatoren nog geen compleet plaatje is met betrekking tot de uitwerking. De uitwerking zal in de komende periode gestalte moeten krijgen. Zo zal de betrouwbaarheid van elke indicator nader bekeken moeten worden. Deze wordt beïnvloed door de steek-proefgrootte, de manier van meten en de frequentie waarop nieuwe informatie over de indicatoren wordt gegenereerd. Vervolgens moet worden beoordeeld of de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de indicatoren voldoende is, of dat er gekeken moet worden naar manieren om dit te verbeteren. Dit laatste is niet alleen een inhoudelijke afweging, maar ook een financiële afweging. Het kan zijn dat de kosten van het meten niet opwegen tegen de baten (het beschikken over de informatie).

Strategisch doel

	NDICATOREN	BRON (MONITOR)
Strategisch doel 1. De veerkracht van mensen in Geldrop-Mierlo wordt groter: I. de mate waarin mensen zelf regie voeren over hun eigen leven; II. de mate waarin familie, vrienden, buren en kennissen elkaar helpen en zichzelf inzetten (het sociaal netwerk); III. de mate waarin mensen in hun directe wijk of buurt gezamenlijk een gemeenschappelijke opgave aanpakken.		
Persoonlijke bronnen	• Vertrouwen • Identiteit • Actieradius • Digitale vaardigheden • Ervaren gezondheid • Ervaren geluk • Veranderingsbereidheid	• CBS sociale meetlat. • Pon onderzoek 'Wel en wee van Brabanders' • Monitor sociale veerkracht • GGD volw. / ouderen • GGD volw. / ouderen • GGD volw. / ouderen • Pon onderzoek Veerkrachtmeting
Sociale bronnen	• Sociale contacten / sociale eenzaamheid • Actief in een vereniging • Hulp aan anderen geven • Vrijwilligerswerk • Eenzaamheid	• GGD volw. / ouderen • GGD volw. / ouderen • Vrije ruimte veiligheidsmonitor • GGD volw. / ouderen • GGD volw. / ouderen
Omgevingsbronnen	• Sociale cohesie in de buurt • Voorzieningen • Welvaart en welzijn (MDI) • Veiligheid	• GGD volw. / ouderen en veiligheidsmonitor. • GGD volw. / ouderen • CBS inkomen en monitor Sociale Veerkracht • Veiligheidsmonitor
Financieel evenwicht	• Begroting versus realisatie	• MPB / Jaarrek. Gemeente Geldrop-Mierlo

	INDICATOREN	BRON (MONITOR)
Pijler 1 Sterk, vitale en gezonde wijken		
Programmadoel 1 Wij stimuleren een inclusieve gemeenschap waarin iedereen zich thuis voelt en deel kan hebben in de gemeenschap.	• Sociale uitsluiting is (matig tot sterk) sociaal uitgesloten • Sociale participatie: voelt zich vaak in de steek gelaten • Mensen voelen zich geaccepteerd en kunnen meedoen in Geldrop-Mierlo • Aantal meldingen discriminatiepunt • Aantal gegronde klachten gemeentelijke organisatie	• GGD volw. / ouderen • GGD volw. / ouderen • GGD volw. / ouderen • Jaar verslag Lumensgroep • Jaarverslag gemeente Geldrop-Mierlo
Programmadoel 2 Wij stimuleren mensen te kiezen voor een gezonde leefstijl en helpen een gezonde woonomgeving te creëren.	• Regie over eigen leven: Heeft weinig regie over eigen leven • Ervaren gezondheid • Gezondheid belemmert dagelijkse bezigheden • Psychisch gezond voelen • Beweegnorm (volwassenen en jeugdigen) • Rookt (volwassenen en jeugdigen) • Obesitas en overgewicht (volwassenen en jeugdigen) • Alcoholgebruik (volwassenen en jeugdigen) • Drugsgebruik (volwassenen en jeugdigen) • Chronische ziekte waarvoor men in behandeling is • Gezonde voeding (elke dag ontbijt, warme maaltijd, groente en fruit (jeugdigen). • Vaccinatiegraad	• GGD volw. / ouderen / jongeren • Idem • Idem • Idem • Idem • Idem • Idem • Idem • Idem • Idem • Idem • GGD / Rijks Vaccinatie Programma (RVP)
Programmadoel 3 Wij helpen sterke wijken en netwerken te creëren zodat het fijn en veilig wonen is.	• Cohesie in de buurt • Sociale contacten • Eenzaamheid • Actief in een vereniging • Vrijwilligerswerk • Leefbaarheid • Veiligheid	• Veiligheidsmonitor en GGD volw. / ouderen • GGD volw. /ouderen • GGD volw. /ouderen • GGD volw. /ouderen
Programmadoel 4 Wij helpen een doorlopende ontwikkellijn te creëren zodat onze inwoners hun talenten kunnen benutten en een leven lang ontwikkelen.	• Indicaties VVE en % bereik doelgroepkinderen • Voortijdig schoolverlaters / thuiszitters • Startkwalificatie • Jeugdigen voelen dat er naar hun geluisterd wordt • Positie jeugdigen op participatieladder • Laaggeletterdheid • Digitale vaardigheden	• Peutermonitor • Jaarverslag leerplicht • GGD volw.: opleidingsniveau (midden 2 en hoog) • In ontwikkeling • In ontwikkeling • Cubiss.nl: cubiss.nl/sites/default/files/bestanden/Ken-uw-doelgroep-Brabant/Geldrop.pdf • In ontwikkeling

	INDICATOREN	BRON (MONITOR)
Pijler 2 Betrokken mensen en betrouwbare steun met perspectief		
Programmadoel 5 Wij helpen mensen elkaar te helpen.	• Ervaren belasting als mantelzorger • Behoefte aan hulp als mantelzorger	• GGD volw. / ouderen • GGD volw. / ouderen
Programmadoel 6 Wij stimuleren dat mensen financieel vaardig zijn en stellen bestaanszekerheid veilig.	• Aantallen Betalingsachterstanden / 2 of meer domeinen • Aantal trajecten schuldhulpverlening • Gebruik minimaregelingen en bijzondere bijstand • % mensen dat aangeeft moeilijk rond te kunnen komen • % inwoners met (mogelijk) armoedeproblematiek • Aantal niet werkende werkzoekende jongeren (tot 27 jaar)	• BKR • CMD (GWS) • CMD (GWS) • GGD volw. / ouderen • In ontwikkeling • Raportage Senzer
Programmadoel 7 Wij professionaliseren de toegang tot ondersteuning en zorg door vakmanschap te faciliteren.	• Klanttevredenheid • Resultaat • Onderwerp van vraag / behoefte • % Informatie en advies CMD • Daadwerkelijk gebruik voorliggende voorzieningen na advies CMD • Aantal voorzieningen (maatwerk) • Wachttijd na melding hulpvraag • Doorlooptijd (instroom – doorstroom – uitstroom) • Aantal gegronde klachten • Aantal gegronde bezwaren	• Cliënttevredenheidsonderzoek jeugdhulp en Wmo • In ontwikkeling • In ontwikkeling • In ontwikkeling • In ontwikkeling • CMD (GWS) • CMD (GWS) • In ontwikkeling • Jaarverslag gemeente Geldrop-Mierlo • Jaarverslag gemeente Geldrop-Mierlo
Programmadoel 8 Wij zorgen voor hulp en ondersteuning die betrouwbaar, meer nabij, meer vroegtijdig, in samenhang en eenvoudiger is.	• Klanttevredenheid • Tevredenheid deskundigheid professional PlusTeam • Caseload professional PlusTeam • Onderwerp van vraag / behoefte • Aantal maatwerkvoorzieningen • Wachttijd na melding hulpvraag • Doorlooptijd (instroom – doorstroom – uitstroom) • Aantal gegronde klachten • Aantal gegronde bezwaren	• Cliënttevredenheidsonderzoek jeugdhulp en Wmo • In ontwikkeling • Jaarverslag PlusTeam • In ontwikkeling • CMD (GWS) • Jaarverslag PlusTeam • In ontwikkeling • Jaarverslag PlusTeam • Jaarverslag PlusTeam

Bijlage II Preventiematrix

In deze bijlage staan de uitgangspunten en de wijze van organiseren m.b.t. preventie binnen gemeente Geldrop-Mierlo weergegeven.

Waarom

Wij investeren in preventie want dat is het fundament voor een gezonder, veiliger en kansrijker leven van onze inwoners nu en later. Wij investeren in preventie met het doel om problemen te voorkomen. Zo voorkomen wij onnodige moeilijke situaties voor mensen en de inzet van dure zorg. Met preventie pakken wij niet alleen de dreigende problemen aan, maar investeren wij bewust in beschermende factoren die bijdragen aan een positieve ontwikkeling van mensen, zoals sociale binding en betrokkenheid.

Organiseren

Vanaf 2020 wordt periodiek een preventieplan voor alle levensdomeinen opgesteld en uitgevoerd. Voor een effectieve strategie is namelijk een samenhangende aanpak nodig. Dit geeft namelijk een vermenigvuldiging van effecten die leiden tot een duurzaam resultaat. Het gevolg is dat wij niet meer investeren in losse preventieve activiteiten zonder goede onderbouwing en afstemming.

In het preventieplan staan de inhoudelijke pijlers voor heel Geldrop-Mierlo opgenomen. Dit doen we aan de hand van de preventiematrix waarin ook de uit te voeren preventieactiviteiten (interventies) staan opgenomen. Dit zijn erkende interventies die zijn gebaseerd op onderzoek, literatuur en positieve praktijkervaringen. Wij hebben grote aandacht voor de wijze van uitvoering van de preventieactiviteiten omdat preventie kan leiden tot een hogere zorgvraag als interventies niet goed worden uitgevoerd.

De interventies kunnen een mix zijn van:

- voorlichting en educatie;
- signalering, advies en ondersteuning;
- fysieke en sociale omgeving;
- regelgeving en handhaving.

De sleutel tot gedragsverandering is aansluiten bij de mening en motivatie van mensen. Daarom vindt de uitvoering van het preventieplan steeds meer plaats op het niveau van wijken, op basis van gesprekken met inwoners en partners (zoals wooncoöperaties, verenigingen, huisartsenpraktijken, de GGD, buursportcoach, etc.). Hierdoor ontstaan dwarsverbanden en kunnen inwoners, gemeente en andere organisaties elkaar versterken. Hiermee ontstaat een samenhangende aanpak in de wijk, gericht op gedrag en levensstijl van mensen in de wijk. Bovendien kan er per wijk verschil worden gemaakt omdat het ene preventiethema meer dan gemiddeld op de voorgrond staat - op basis van de data en ervaringen - dan het andere preventiethema. Deze manier van werken zal worden geïntegreerd met het eerstvolgende wijkontwikkelingsplan van gemeente Geldrop-Mierlo. De organisatie staat schematisch op de volgende pagina weergegeven.

Schematische weergave organisatie

Strategisch: opstellen van periodiek preventieplan voor alle levensdomeinen op basis van de preventiematrix uit de Visie en Strategie Sociaal Domein. De middelen voor preventieactiviteiten zoveel als mogelijk bundelen in één budget. Op die manier wordt inzichtelijk hoeveel middelen wij uitgeven aan preventie.

Tactisch: de uitvoering van het preventieplan steeds meer aansluiten op het niveau van wijken; startend bij het eerstvolgende wijksontwikkelingsplan.

Operationeel: uitvoeren van de samenhangende aanpak bestaande uit verschillende erkende interventies door een netwerk van: inwoners, partners en gemeente binnen specifieke wijken of binnen heel Geldrop-Mierlo.

In de preventiematrix staan de inhoudelijke pijlers weergegeven. In de preventiematrix staan nu geen interventies op genomen omdat elke periode de uit te voeren interventies kunnen veranderen. Voorbeelden projecten binnen de preventiematrix, zijn: Storm, JOGG, Ouderschap, True Friend, Taalhuis / Taalpunt, Geweld hoort nergens thuis, Dementievriendelijke gemeente, etc.

Preventiematrix

	Gewenste situatie	Basis	Universeel Iedereen	Selectief Groepen met een verhoogd risicio	Geïndiceerd Individuen met (een verhoogd risico) op een probleem	Probleem
Gezondheid	Gezond gewicht	Goede voorzieningen: scholen, kinderopvang , (sport)verenigingen, enzovoorts.				Obesitas
	Mentaal welbevinden					GGZ problematiek/ depressie / angst
	Gezonde levensstijl					Middelen / alcohol- en drugsgebruik / verslaving
	Vroegsignalering dementie					Late signalering dementie
Veiligheid	Positief Ouderschap					Vechtscheidingen
	Veilige thuissituatie					Kindermishandeling /huiselijk geweld / ouderenmishandeling
	Veilige omgeving / pro-sociaal gedrag					Pesten, uitsluiting, (jeugd)overlast
	Sociale aansluiting en zingeving					Radicalisering
Kansrijk	Sterk ouderschap en positief opvoedklimaat in alle leefomgevingen van het kind					Tekortschietend opvoedklimaat in de leefomgeving van het kind
	Leven met voldoende materiële middelen					Leven in armoede
	Optimale schoolloop banen					Schoolverzuim / schooluitval / thuiszitters
	Sociale aansluiting / sociale cohesie / participatie kwetsbare groepen					Sociale uitsluiting / beperkte zelfredzaamheid kwetsbare groepen
	Taalvaardig, digivaardig					Analfabeet, laaggeletterd, Digibeet
	Voldoende betekenisvolle contacten					Eenzaamheid
	Zelfstandig binnen en buiten het huis kunnen bewegen					Beperkte fysieke mobiliteit

Bijlage III Toegang kwetsbare situaties

Het CMD ondersteunt mensen als de mensen hier zelf voor open staan en hun vraag of verhaal willen delen met het CMD. Dit betekent dat het CMD geen hulp met dwang uitvoert. Wanneer het CMD, het PlusTeam of andere partijen uit onze gemeenschap zich zorgen maken over een kwetsbare of onveilige situatie, terwijl de betrokken mensen geen urgentie zien of voelen, dan kunnen er meerdere acties ondernomen worden. Deze zijn:

a. een netwerkberaad organiseren;
b. toepassen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
c. gebruikmaken van de verwijsindex risico jeugd (Zorg voor Jeugd);
d. gebruikmaken van de afgesproken escalatielijnen wanneer problemen zoals (woon)overlastsituaties oplopen en er risico's zijn voor de openbare orde en veiligheid.

Hieronder staan de mogelijkheden nader uitgewerkt.

a. Een netwerkberaad organiseren.
In Geldrop-Mierlo kunnen inwoners, het CMD, het PlusTeam en andere partijen een netwerkberaad organiseren. Een netwerkberaad is een bijeenkomst waar alle betrokkenen samen bespreken wat er aan de hand is wat de mogelijke oplossingen zijn. Om een netwerkberaad goed te kunnen duiden, leggen wij het verschil uit tussen een netwerkberaad en een signaleringsoverleg of multidisciplinair overleg (MDO). Een signaleringsoverleg of MDO is een overleg tussen professionals waarin zij een casus bespreken en een plan van aanpak maken. Dit is een veel toegepaste vorm van overleg binnen het sociaal domein in Nederland. Steeds meer mogen ook ouders en andere betrokkenen hierbij aansluiten, maar nog lang niet altijd en overal. Gewoonlijk zitten voor het overgrote deel professionals aan tafel omdat het een professionele overlegstructuur is. Samen bedenken de professionals een plan van aanpak waarbij de betrokken mensen eventueel taken krijgen toebedeeld voor de uitvoering van het plan. De gevolgen hiervan zijn:

- dat de professionals overheersen in aantal.
- De professionals domineren door macht.
- De betrokken mensen moeten zich aanpassen aan de 'systeemwereld' in regels, locatie, tijd en gedrag.
- Dat niet alle betrokkenen worden uitgenodigd, dus het beeld van de situatie is incompleet.
- Dat de professionals het onderwerp bepalen.

Het gevolg is dat mensen die betrokken zijn zich niet gehoord en niet erkend voelen. . Het komt erop neer dat de professionals bepalen, de betrokkenen niet mogen meedenken en geen werkelijke regie krijgen. Hoe gek is het eigenlijk dat de professionals samenkomen om een plan te maken voor kinderen terwijl de mensen die de kinderen soms dagelijks zien hier niet bij zijn om mee te denken?

Er zijn meerdere redenen waarom mensen binnen gemeenten en organisaties ervoor kiezen om op deze manier situaties te bespreken:

- het kost te veel tijd om iedereen te betrekken.
- Professionals kennen deze andere mensen nog niet.
- Wat als niet- professionals aparte ideeën hebben?
- Wie garandeert de veiligheid tijdens een gezamenlijk overleg?

In Geldrop-Mierlo kiezen wij bewust voor een andere weg, namelijk dat van een netwerkberaad. Een netwerkberaad is een bijeenkomst waar alle betrokkenen samen bespreken wat er aan de hand is en wat de mogelijke oplossingen zijn. Dit betekent dat er dus meer mensen om tafel komen. Afhankelijk van de situatie, kunnen dit zijn: het hele gezin, ouders van vriendjes van het kind, ooms en tantes en vrienden van de ouders. De verhouding tussen de professionals en de betrokken mensen is dan direct anders.

Om werkelijk goede besluiten te kunnen nemen hebben de betrokken mensen alle beschikbare informatie nodig. Ouders en of andere betrokken mensen zijn niet altijd blij met deze beweging. Wanneer een moeder bijvoorbeeld liever niet heeft dat anderen uit haar netwerk erachter komen dat ze weer drinkt, zal ze daar zeker bezwaar tegen maken. Tegelijk moeten wij ons afvragen wat er gebeurt als de kennis niet eerlijk en open op tafel wordt gelegd. Professionals die akkoord gaan met halve waarheden stevenen af op onveilige plannen. Wij kiezen ervoor om dit patroon te doorbreken en informatie te delen. Dit is niet altijd eenvoudig. Om de privacy te waarborgen, geeft degene waar het om gaat toestemming voor het delen van de informatie. Dit kan voor de bijeenkomst, maar ook tijdens de bijeenkomst. Wanneer de angst voor onveilige oplossingen alsnog aanwezig is, kan er ook gewerkt worden met een kader aan de veiligheid waarin bijvoorbeeld een gezinsvoogd, Veilig Thuis, de politie of handhaving aangeeft waaraan het plan minimaal moet voldoen.

Voor de voorbereiding van de bijeenkomst betekent dit:
- dat we in de voorbereiding van het netwerkberaad aan alle deelnemers vragen welke informatie ze nodig hebben en welke ze nodig achten voor het proces;
- dat we alle informatie verzamelen en delen met de kring van betrokkenen, zo heeft iedereen de mogelijkheid om goed na te denken over de situatie;
- we bespreken wat er goed gaat en waar zorgen over zijn.

In het netwerkberaad gaan we dus uit van alle betrokkenen die het belangrijk vinden dat de situatie verbetert of dat deze goed blijft. Door het stellen van de onderstaande vragen, kunnen we bepalen wie dit zijn:
- wie vinden het belangrijk dat de situatie verbetert?
- Wie hebben last van de situatie?
- Wie zijn er betrokken bij de situatie?
- Wie vinden iets van de situatie?
- Wie hebben invloed op de situatie?
- Wie denken na over de situatie?

Tot slot gaat het netwerkberaad uit van:
- fysiek samenkomen.
- Gelijkwaardig overleggen in veiligheid.
- Alle informatie delen (binnen de mogelijkheden van privacy wetgeving).
- Tijd hebben.
- Wederkerigheid.
- Consensus of consent bereiken.

b.De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Allerlei verschillende partijen uit de gemeenschap - zoals woningbouwverenigingen, politie, scholen, jeugdgezondheidszorg en kinderdagverblijven - signaleren situaties waarin jeugdigen of volwassenen onveilig zijn. Een professional doorloopt vervolgens de stappen van de meldcode als hij of zij vermoedens heeft van huiselijk geweld of kindermishandeling. Het gaat hierbij niet alleen om vermoedens van fysiek geweld, maar ook om vermoedens van psychisch of seksueel geweld en vermoedens van verwaarlozing. Het verplichte gebruik van een meldcode staat in de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode geldt voor professionals die werkzaam zijn in de sectoren:
- gezondheidszorg;
- onderwijs;
- kinderopvang;
- maatschappelijke ondersteuning;
- jeugdhulp;
- justitie.

Werkgevers in bovengenoemde sectoren moeten de meldcode vaststellen en implementeren. Het gebruik en de kennis van de meldcode moeten zij bevorderen onder hun werknemers. Per 1 januari 2019 is de meldcode veranderd. Hieronder staan de vijf stappen die een beroepskracht doorloopt als hij of zij huiselijk geweld of kindermishandeling vermoedt. Deze zijn:

1. In kaart brengen van signalen.
2. Overleggen met een collega. En eventueel raadplegen van Veilig Thuis: het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Of een deskundige op het gebied van letselduiding.
3. Gesprek voeren met de betrokkene(n).
4. Wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. En bij twijfel altijd Veilig Thuis raadplegen.
5. Beslissen over zelf hulp organiseren of melden. In stap 5 nemen beroepskrachten twee beslissingen:
   - Is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk?
     Melden is noodzakelijk als er sprake is van acute of structurele onveiligheid.
   - Is hulp verlenen of organiseren (ook) mogelijk?
     Hulp verlenen is mogelijk als:
   - De professional in staat is om effectieve/passende hulp te bieden of te organiseren.
   - De betrokkenen meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp.
   - De hulp leidt tot duurzame veiligheid.

Indien hulp verlenen op basis van één van deze punten niet mogelijk is, is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk. Om te bepalen of er sprake is van acute of structurele onveiligheid maken zij gebruik van de afwegingskaders voor hun specifieke beroepsgroep. Als er na gebruik van de afwegingskaders geen sprake blijkt van acute of structurele onveiligheid staat het de beroepskracht nog steeds vrij om bij Veilig Thuis te melden. Per 1 januari 2019 is het verplicht om als beroepskracht een afwegingskader te gebruiken in stap 5 van de meldcode.

Vanuit landelijk onderzoek is vaker geconstateerd dat de meldcode niet optimaal wordt toegepast. Hier worden meerdere oorzaken gegeven. Ten eerste ziet een deel van de partijen het signaleren van belemmeringen in de veiligheid van jeugdigen en volwassenen (anders dan bij acute onveiligheid) niet als behorend bij hun rol. Ten tweede vinden professionals het lastig om het gesprek met ouders of andere betrokkenen over mogelijke signalen van onveiligheid te voeren. Daarbij speelt ook dat ze de relatie met de ouders (of andere betrokkenen) niet willen schaden. Ten derde mist een deel van de professionals de deskundigheid om onveilige situaties vroegtijdig te herkennen en over hoe vervolgens te handelen.

Om deze redenen wordt het landelijke programma 'Geweld hoort nergens thuis' op regionaal (Zuidoost Brabant) niveau uitgerold door middel van concreet uitvoeringsplan met daarin de actielijnen:
- eerder en beter in beeld.
- Stoppen en duurzaam oplossen.
- Aandacht voor specifieke groepen.

c. De verwijsindex risico jeugd (Zorg voor Jeugd)
De verwijsindex risicojongeren (VIR) en de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling zijn ondersteunend aan elkaar. Het is (indien van toepassing) verplicht om in de meldcode de overweging op te nemen om een melding te doen in de VIR. In de regio Zuidoost Brabant heet deze VIR 'Zorg voor Jeugd'.

Het is niet de bedoeling dat een professional moet kiezen tussen het gebruik van een meldcode en het doen van een melding aan de VIR. De VIR is een digitaal systeem bedoeld om professionals die werken met dezelfde jeugdige met elkaar in contact te brengen. Organisaties die aangesloten zijn op Zorg voor Jeugd kunnen signalen registreren op het moment dat er zorgen zijn over een jeugdige. De samenwerking tussen organisaties wordt beter ondersteund omdat organisaties in Zorg voor Jeugd zien wie allemaal betrokken zijn bij een jeugdige. Organisaties vinden elkaar sneller. Het systeem beschikt over de functionaliteit om een organisatie verantwoordelijk te maken voor de coördinatie van zorg in de keten. Voor alle betrokken instellingen is duidelijk wie eindverantwoordelijk is in de keten. Vanuit dit systeem kan het CMD of het PlusTeam als eindverantwoordelijke worden aangemerkt.
Als er vermoedens zijn van kindermishandeling en/of huiselijk geweld, dan is alleen signaleren in de Verwijsindex onvoldoende.

d. Gebruikmaken van de afgesproken escalatielijnen wanneer problemen zoals (woon)overlastsituaties oplopen en er risico's zijn voor de openbare orde en veiligheid.
Bij situaties waar de openbare orde en veiligheid onder druk staat en waarbij:
- buurtbemiddeling (uitgevoerd door vrijwilligers) geen optie (meer) is en/of;
- de betrokken mensen niet erkennen dat er hulp nodig is en/of;
- de betrokken mensen hulp niet willen accepteren;

wordt er gebruik gemaakt van de afgesproken escalatielijnen. Vanuit de escalatielijnen kan bemoeizorg worden ingezet, maar ook andere soortige maatregelen zoals huisuitzetting en gedragsaanwijzingen.

Bijlage IV Vormen Jeugdhulp

#	Segment	Omschrijving	Type hulp dat doorgaans wordt ingezet
1	Hoog specialistisch / weinig voorkomend	Cliënten met zware en (zeer) complexe hulpvragen. Het gaat hier vaak om dure en langdurige trajecten zoals intramurale behandelingen en intensieve ambulante behandelingen.	Driemilieuvoorzieningen, zware intramurale GGZ behandelingen, JeugdzorgPlus en intensieve ambulante substituten zoals MST, IHT, JeugdFACT.
2	Wonen	Dit segement bevat voorzieningen voor die in de bestaande thuissituatie niet de randvoorwaarden biedt om (veilig) op te kunnen groeien, en die nog niet zelfstandig kunnen wonen.	Pleegzorg, gespecialiseerde pleeggezinnen, gezinshuizen, woongroepen, kamertraining.
3	Dagbesteding / Dagbehandeling	Clienten die gebruik maken van dagbesteding of dagbehandeling, kunnen niet mee in het gewone of bijzondere onderwijssysteem, of kunnen gedurende de dag niet thuis blijven. Zij worden overdag of tijdens dagdelen opgevangen in gespecialiseerde voorzieningen.	Dagbesteding, groepsbehandeling, KDC's.
4	Specialistisch / veel voorkomend	Veel voorkomende / specialistische zorg voor cliënten met enkelvoudige of kortdurende problematiek. Het gaat om ambulante en/of poliklinische hulp. Vaak ligt de focus op het verbeteren van- of ondersteunen bij problematische opvoedingssituaties.	Individuele- en groepsbegeleiding, enkelvoudige behandelingen, begeleiding, dyslexie, diagnostiek, poliklinische behandeling.
5	Crisis	Alle cliënten die te maken krijgen met een urgente / crisissituatie.	Crisisdienst, verblijf, ambulante crisis voorzieningen en crisis pleegzorg.

Bijlage V Overzicht van programmadoelen met acties

	ACTIES	PLANNING (IN JAAR)
Pijler 1 Sterk, vitale en gezonde wijken		
Programmadoel 1 Wij stimuleren een inclusieve gemeen-schap waarin iedereen zich thuis voelt en deel kan hebben in de gemeenschap.	• Aan de slag met de lokale inclusie agenda. • Analyse van de toegankelijkheid als onderdeel van de lokale inclusieagenda.	• Vanaf 2020 • Vanaf 2020
Programmadoel 2 Wij stimuleren mensen te kiezen voor een gezonde leefstijl en helpen een gezonde woonomgeving te creëren.	• Structureel investeren in preventie, ook op wijkniveau. • Wij borgen een gezonde leefomgeving binnen de Omgevingsvisie en programma's.	• Vanaf 2020 • Vanaf 2021
Programmadoel 3 Wij helpen sterke wijken en netwerken te creëren zodat het fijn en veilig wonen is.	• Wijkontwikkelingsplannen. • Strategie Gebiedsgericht werken! • We geven uitvoering aan de woonvisie. • Beschermd wonen. • Bewustwording creëren (wonen en ouder worden). • Initiatieven in de wijk! • Natuurlijk ook digitaal (platform). • Analyse en een plan (vrijwilligerswerk). • Verbinding sociaal domein en veiligheid versterken.	• Vanaf 2020 • Vanaf 2020 • Vanaf 2020 • Ingang 2022 • Vanaf 2020 • Continue • Continue en onderzoek 2021 • 2020-2022 • Vanaf 2020
Programmadoel 4 Wij helpen een doorlopende ontwikkel-lijn te creëren zodat onze inwoners hun talenten kunnen benutten en een leven lang ontwikkelen.	• Voorschoolse ontwikkelrichting, een holistische benadering. • Toekomstbestendig IHP. • Een herijking van de opdracht aan het jongerenwerk. • True Friend van Geldrop-Mierlo! • Gezamenlijke sturen via het Educatief Beraad. • Uitvoeren van een 'Dorpsleerbedrijf' • Aanpak laaggeletterdheid en digitale vaardigheden.	• Continue • IHP 2020 • Ingang 2021 • Vanaf 2020 • Continue • Vanaf 2020 • Vanaf 2020

	ACTIES	PLANNING (IN JAAR)
Pijler 2 Betrokken mensen en betrouwbare steun met perspectief		
Programmadoel 5 Wij helpen mensen elkaar te helpen.	• Sturen op uitstroom naar (betaald) werk binnen werkbedrijf Senzer. • Evaluatie van Senzer • Voortzetten van uitvoering Vertrouwensexperiment. • Uitvoering geven aan de nieuwe Wet Inburgering. • Systeemvereenvoudiging en een realistisch perspectief binnen de klantreis van de gemeente. • Evaluatie en onderzoek schuldhulpverlening. • Armoedemonitor uitvoeren. • Uitvoeren van het preventieplan (ten aanzien van armoede). • Uitbreiden en versterken van het netwerk: armoedeplatform.	• Continue • 2020 • Tot 2021 • Ingang 2021 • Vanaf 2020 • Vanaf 2021 • Vanaf 2020 • Vanaf 2020 • Vanaf 2020
Programmadoel 6 Wij stimuleren dat mensen financieel vaardig zijn en stellen bestaanszekerheid veilig.	• Jaarlijks opstellen en uitvoeren van een plan van aanpak op basis van een mantelzorg uitvoeringsprogramma met daarin specifiek aandacht voor jonge mantelzorgers. • Onderzoek naar mogelijkheden mantelzorgmakelaar. • Gemeente, Wmo raad en het CPM geven uitvoering aan uitkomsten evaluatie.	• Vanaf 2020 • Vanaf 2020 • Vanaf 2020
Programmadoel 7 Wij professionaliseren de toegang tot ondersteuning en zorg door vakmanschap te faciliteren.	• Denken, doen en organiseren vanuit het perspectief van de inwoner(s): de klantreis. • Versterken van het vakmanschap. • Beter gebruik maken van digitale oplossingen: website en een klantregiesysteem. • Versterken van samenwerking met (huis)artsen, scholen en werkbedrijf Senzer. • Communicatieplan: een duidelijke boodschap naar onze inwoners en partners	• Vanaf 2020 • Vanaf 2020 • 2020 en 2021 • Vanaf 2020 • Vanaf 2020
Programmadoel 8 Wij zorgen voor hulp en ondersteuning die betrouwbaar, meer nabij, meer vroegtijdig, in samenhang en eenvoudiger is.	• Voortzetten van de aanpak Maatwerktafels door het PlusTeam. • O.b.v.de evaluatie de ontwikkeling van het PlusTeam vormgeven. • Uitvoeren van de nieuwe inkoopstrategie. • Leerstructuren op meerdere niveaus! • Integrale regelgeving!	• Vanaf 2020 • Vanaf 2020 • Vanaf 2020 • Vanaf 2020 • 2020-2021